

Kulturarvsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik till museilag, lag om ändring i kulturmiljölagen, lag om ändring i om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen och lag om ändring i plan- och bygglagen med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdande bestäms till den 1 augusti 2017. Utskottet föreslår vidare att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om upphävande av riksdagsbindningar avseende myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet respektive i frågor om verksamheten vid Sveriges bildkonstnärsfond och verksamhetens organisation.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen riktar sex tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om

- att bevara varje museums särart
- donation av föremål
- kulturarvet och skolan
- transporthistoriska museer
- kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader
- samordnad kulturarvsdigitalisering.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, varav några behandlas i förenklad form.

I betänkandet finns 35 reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik.

Ett trettiotal yrkanden i följdmotioner.

Ett femtiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning.....	10
Bakgrund	10
Propositionens huvudsakliga innehåll	11
Utskottets överväganden	13
Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik	13
Bevara varje museums särart	16
Donation av föremål	17
Bredare samarbete inom hela museisektorn	18
Justeringar i museilagen	19
Faddersystem för kulturarvsföremål	20
Ändringar i kulturmiljölagen	20
Anpassning till EU-rätten	21
Kulturarvspolitikens inriktning samt finansiering och konsekvensanalys	22
En strategi för det samiska kulturarvet i Sverige	24
Kunskap om nationella minoriteter	25
Kulturarvet och skolan	26
Museer som en del av näringslivspolitik	28
Dataspel som förmedlare av kulturarvet	29
Förstörelse av kulturarv	30
Immateriellt kulturarv	32
Övergripande om museisektorns struktur	33
Hbt-museum	37
Museum för regalskepp	38
Nobelmuseet i Karlskoga	39
Utveckling av Statens museer för världskultur	40
Transporthistoriska museer	42
Repatriering och restitution	44
Strategiskt arbete för att nå kulturmiljömålen	45
Fornminnen	47
Kyrkliga kulturarvsfrågor	50
Kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader	51
Kyrkliga kulturminnen	51
Strategi för statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter	52
Samordnad kulturarvsdigitalisering.....	54
Motionsyrkanden som bereds i förenklad form	57
Reservationer	59
1. Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik, punkt 1 (SD).....	59
2. Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik, punkt 1 (L)	60
3. Bevara varje museums särart, punkt 2 (S, MP)	61
4. Bevara varje museums särart, punkt 2 (V)	62
5. Donation av föremål, punkt 3 (S, MP, V).....	63
6. Bredare samarbete inom hela museisektorn, punkt 4 (M, C, L, KD)....	64
7. Justeringar i museilagen, punkt 5 (SD).....	65
8. Faddersystem för kulturarvsföremål, punkt 6 (SD)	66

9. Ändringar i kulturmiljölagen, punkt 7 (SD)	67
10. Anpassning till EU-rätten, punkt 8 (SD)	68
11. Kulturarvspolitikens inriktning samt finansiering och konsekvensanalys, punkt 9 (SD).....	69
12. En strategi för det samiska kulturarvet i Sverige, punkt 10 (M, C, L, KD).....	70
13. Kunskap om nationella minoriteter, punkt 11 (SD).....	70
14. Kunskap om nationella minoriteter, punkt 11 (V)	71
15. Kunskap om nationella minoriteter, punkt 11 (KD)	72
16. Kulturarvet och skolan, punkt 12 (S, MP).....	73
17. Museer som en del av näringslivspolitik, punkt 13 (M, C, L, KD)...	74
18. Dataspel som förmedlare av kulturarvet, punkt 14 (SD)	75
19. Förstörelse av kulturarv, punkt 15 (L)	75
20. Immateriellt kulturarv, punkt 16 (SD, KD)	76
21. Övergripande om museisektorns struktur, punkt 17 (SD)	77
22. Övergripande om museisektorns struktur, punkt 17 (L)	78
23. Övergripande om museisektorns struktur, punkt 17 (KD).....	79
24. Hbt-museum, punkt 18 (L)	80
25. Museum för regalskepp, punkt 19 (SD).....	81
26. Nobelmuseet i Karlskoga, punkt 20 (SD, KD)	82
27. Utveckling av Statens museer för världskultur, punkt 21 (SD)	83
28. Utveckling av Statens museer för världskultur, punkt 21 (L)	84
29. Transporthistoriska museer, punkt 22 (S, MP, V)	85
30. Strategiskt arbete för att nå kulturmiljömålen, punkt 24 (SD).....	86
31. Fornminnen, punkt 25 (L)	87
32. Fornminnen, punkt 25 (KD)	88
33. Kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader, punkt 26 (S, MP, V).....	89
34. Kyrkliga kulturminnen, punkt 27 (SD).....	90
35. Samordnad kulturarvsdigitalisering, punkt 29 (S, MP)	92
Särskilda yttranden	94
1. Kulturarvet och skolan, punkt 12 (KD)	94
2. Nobelmuseet i Karlskoga, punkt 20 (M, C, L, KD).....	94
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	96
Propositionen	96
Följdmotionerna	96
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	98
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	105
<i>Bilaga 3</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	114

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till

1. museilag,

2. lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950),

3. lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen,

4. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

med den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 1 augusti 2017.

b) godkänner regeringens förslag till

1. upphävande av riksdagsbindningar avseende myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet,

2. upphävande av riksdagsbindningar i frågor om den verksamhet som bedrivs av Sveriges bildkonstnärsfond och verksamhetens organisation.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:116 punkterna 5 och 6, bifaller delvis proposition 2016/17:116 punkterna 1–4 och avslår motion

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (L)

2. Bevara varje museums särart

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör bejaka varje museums särart utifrån dess samlingar och museernas uppgift att tillgängliggöra dessa och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 3 och

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 1 och

avslår motion

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 3 (S, MP)

Reservation 4 (V)

3. Donation av föremål

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör utreda förutsättningarna för statliga museer att kunna donera föremål genom gåvor även utanför det allmänna museiväsendet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4.

Reservation 5 (S, MP, V)

4. Bredare samarbete inom hela museisektorn

Riksdagen avslår motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1.

Reservation 6 (M, C, L, KD)

5. Justeringar i museilagen

Riksdagen avslår motion

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 7 (SD) – villkorad

6. Faddersystem för kulturarvsföremål

Riksdagen avslår motion

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 8 (SD) – villkorad

7. Ändringar i kulturmiljölagen

Riksdagen avslår motion

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 9 (SD) – villkorad

8. Anpassning till EU-rätten

Riksdagen avslår motion

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 10 (SD) – villkorad

9. Kulturarvspolitikens inriktning samt finansiering och konsekvensanalys

Riksdagen avslår motion

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 10 och 11.

Reservation 11 (SD) – villkorad

10. En strategi för det samiska kulturarvet i Sverige

Riksdagen avslår motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 6.

Reservation 12 (M, C, L, KD)

11. Kunskap om nationella minoriteter

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2209 av Aron Emilsson m.fl. (SD),

2016/17:2480 av Mikael Oscarsson (KD),

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 och

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 13 (SD)

*Reservation 14 (V)**Reservation 15 (KD)***12. Kulturarvet och skolan**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ett uppdrag som förtydligar och stärker samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7,
bifaller delvis motion

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motionerna

2016/17:1544 av Marta Obminska (M) och

2016/17:2837 av Runar Filper (SD) yrkande 2.

*Reservation 16 (S, MP)***13. Museer som en del av näringslivspolitik**

Riksdagen avslår motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2.

*Reservation 17 (M, C, L, KD)***14. Dataspel som förmedlare av kulturarvet**

Riksdagen avslår motion

2016/17:2194 av Sara-Lena Bjälkö m.fl. (SD) yrkande 3.

*Reservation 18 (SD)***15. Förstörelse av kulturarv**

Riksdagen avslår motion

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 4.

*Reservation 19 (L)***16. Immateriellt kulturarv**

Riksdagen avslår motion

2016/17:2461 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 6.

*Reservation 20 (SD, KD)***17. Övergripande om museisektorns struktur**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:13 av Mathias Sundin m.fl. (L, V, MP, KD, C),

2016/17:14 av Mathias Sundin m.fl. (L, KD),

2016/17:233 av Edward Riedl (M),

2016/17:260 av Magnus Oscarsson (KD),

2016/17:486 av Ann-Britt Åsebol (M),

2016/17:896 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),

2016/17:1603 av Pia Nilsson (S),

2016/17:1678 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),

2016/17:1687 av Niklas Karlsson (S),
2016/17:2770 av Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD) och
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (L)

Reservation 23 (KD)

18. Hbt-museum

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 27 och

2016/17:1995 av Robert Hannah och Christina Örnebjär (båda L)
yrkandena 1–3.

Reservation 24 (L)

19. Museum för regalskepp

Riksdagen avslår motion

2016/17:125 av Mattias Bäckström Johansson (SD).

Reservation 25 (SD)

20. Nobelmuseet i Karlskoga

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1843 av Elisabeth Svantesson (M) och

2016/17:2553 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD, M, C, L).

Reservation 26 (SD, KD)

21. Utveckling av Statens museer för världskultur

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:663 av Robert Hannah (L) yrkande 1,

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 3 och

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 27 (SD)

Reservation 28 (L)

22. Transporthistoriska museer

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör ta fram lagstiftning till skydd för det rörliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 5 och

bifaller delvis motionerna

2016/17:73 av Niclas Malmberg (MP),

2016/17:607 av Bengt Eliasson (L) och

2016/17:1853 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M).

Reservation 29 (S, MP, V)

23. Repatriering och restitution

Riksdagen avslår motion

2016/17:3100 av Cecilia Magnusson och Eva Lohman (båda M)
yrkandena 1 och 2.

24. Strategiskt arbete för att nå kulturmiljömålen

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2205 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och
2016/17:2434 av Markus Wiechel (SD).

Reservation 30 (SD)

25. Fornminnen

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:313 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 1,
2016/17:2137 av Betty Malmberg (M),
2016/17:2462 av Sofia Damm (KD),
2016/17:2660 av Robert Stenkvis och Mikael Jansson (båda SD),
2016/17:2988 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C),
2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31,
2016/17:3249 av Anders Hansson (M) och
2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 51.

Reservation 31 (L)

Reservation 32 (KD)

26. Kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör göra en fördjupad kartläggning av skyddsvärda kyrkor tillsammans med en analys av framtida kostnader och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2886 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7 och
avslår motion
2016/17:518 av Edward Riedl (M).

Reservation 33 (S, MP, V)

27. Kyrkliga kulturminnen

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2198 av Aron Emilsson m.fl. (SD),
2016/17:2203 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 34 (SD)

28. Strategi för statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:166 av Cecilia Magnusson (M) och
2016/17:1676 av Hans Ekström m.fl. (S).

29. Samordnad kulturarvsdigitalisering

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör stärka digitaliseringen av kulturarvet kopplat till forskning och bildning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 8 och
bifaller delvis motion

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 35 (S, MP)

30. Motionsyrkanden som bereds i förenklad form

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1625 av Hans Ekström (S),

2016/17:2182 av Aron Emilsson m.fl. (SD),

2016/17:2193 av Aron Emilsson m.fl. (SD) och

2016/17:2424 av Aron Emilsson (SD).

Stockholm den 18 maj 2017

På kulturutskottets vägnar

Olof Lavesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Olof Lavesson (M), Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Cecilia Magnusson (M), Agneta Gille (S), Aron Emilsson (SD), Saila Quicklund (M), Björn Wiechel (S), Per Lodenius (C), Niclas Malmberg (MP), Anna Wallentheim (S), Angelika Bengtsson (SD), Bengt Eliasson (L), Rossana Dinamarca (V), Roland Utbult (KD), Ida Karkiainen (S) och Eva Lohman (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik. Fyra följdmotioner med 27 yrkanden har väckts med anledning av propositionen. Utskottet behandlar även 53 yrkanden från allmänna motionstiden 2016/17. Utskottet föreslår att fyra av dessa yrkanden behandlas i förenklad form. Behandlade förslag finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Under utskottsbehandlingen har ledamöterna från Sverigedemokraterna väckt ett yrkande om avslag på propositionen i sin helhet som också behandlas i ärendet.

Ett yttrande över propositionen och de motioner som väckts med anledning av denna har lämnats av utbildningsutskottet i de delar som berör utskottets beredningsområde (yttr. 2016/17:UbU8y). Yttrandet finns i bilaga 3.

Den 14 mars 2017 informerade kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke utskottet om kulturarvspropositionen.

Utskottet har under ärendets beredning fått information av Riksantikvarieämbetet, Riksförbundet Sveriges Museer och Sveriges Hembygdsförbund med anledning av kulturarvspropositionen och av Statskontoret om deras myndighetsanalys av Riksarkivet. Hösten 2016 besökte överintendenten för Statens museer för världskultur utskottet med anledning av myndighetens uppdrag att redovisa verksamhetens utveckling och ekonomiska förutsättningar.

Utskottets överväganden disponeras så att de förslag som läggs fram i propositionen behandlas först. Därefter behandlas motionsyrkanden i huvudsak utifrån propositionens struktur.

Bakgrund

Den nationella kulturpolitiken

Riksdagen beslutade i december 2009 om nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas

- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Nationella mål för kulturmiljöområdet

I enlighet med de nationella mål för kulturmiljöarbetet som riksdagen antog 2013 (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) ska det statliga kulturmiljöarbetet främja

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen presenterade den 23 februari 2017 propositionen 2016/17:116 Kulturarvspolitik.

I proposition lämnar regeringen förslag till

- museilag
- lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950)
- lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen
- lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)
- upphävande av riksdagsbindning avseende myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet
- upphävande av riksdagsbindning i frågor om den verksamhet som bedrivs vid Sveriges bildkonstnärsfond och verksamhetens organisation.

Den föreslagna museilagen innehåller bestämmelser om det allmänna museiväsendet. Lagen utgår från att det övergripande ändamålet för museerna i det allmänna museiväsendet är att bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Lagen innehåller en särskild bestämmelse om museernas självständiga ställning i förhållande till den politiska beslutsnivån. I lagen anges allmänna utgångspunkter för museernas arbete med samlingsförvaltning, kunskapsuppbyggnad och publik verksamhet.

Regelverket för utförelse av kulturföremål föreslås moderniseras och förenklas genom ändringar i kulturmiljölagen (1988:950) och en följdändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen. Ändringar i kulturmiljölagen föreslås även när det

gäller regleringen av kyrkliga kulturminnen och s.k. fyndfördelning. Vidare föreslås en ändring i plan- och bygglagen (2010:900). Ändringen avser en hänvisning till kulturmiljölagen.

Olika statliga utredningar och myndigheters redovisningar av regeringsuppdrag ligger till grund för regeringens utarbetande av lagförslagen, bl.a.

- Museiutredningens (Ku 2014:01) betänkande Ny museipolitik (SOU 2015:89)
- Riksantikvarieämbetets redovisning av regeringsuppdrag att se över regelverket om kulturföremål utifrån behov av modernisering och förenkling (Ku2015/02403/KL)
- Riksantikvarieämbetets redovisning av regeringsuppdrag att se över regleringen av de kyrkliga kulturminnena och dess tillämpning samt vid behov föreslå förändringar av regleringen (Ku2015/02346/KL)
- Riksantikvarieämbetets promemoria om ansökningsavgift i metallsökarärenden (Ku2016/01648/KL)
- Kulturdepartementets promemoria En museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige (Ku2016/01365/KL).

Museilagen tillsammans med de föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2017.

I propositionen beskriver regeringen också sina kulturarvspolitiska prioriteringar och hur kulturarvsområdet vuxit fram som ett eget politikområde. Regeringen gör vidare bedömningar av bl.a. internationella frågor, museisektorns struktur, samlingar och kulturföremål, kulturmiljöpolic, det kyrkliga kulturarvet, statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter, digitalisering och verksamheten vid arkiv och bibliotek samt en genomgripande arkivutredning.

Utskottets överväganden

Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till museilag, lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950), lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen och lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdande av lagarna bestäms till den 1 augusti 2017. Riksdagen godkänner vidare vad regeringen föreslår om upphävande av riksdagsbindningar avseende myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet respektive i frågor om verksamheten vid Sveriges bildkonstnärsfond och verksamhetens organisation.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att inte upphäva riksdagsbindningar till myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (L).

Propositionen

Museilag

Regeringen lämnar förslag till en museilag med det huvudsakliga syftet att stärka institutionernas oberoende och status som kunskapsinstitutioner. Museilagen innehåller bestämmelser om det allmänna museiväsendet, dvs. museer som drivs av staten, landstingen och kommunerna samt t.ex. stiftelsemuseer vars styrelser i huvudsak utses av det allmänna.

Lagen definierar ett museum som en institution som är öppen för allmänheten och som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld. Samtliga verksamhetsdelar ska vara uppfyllda för att en institution ska betraktas som ett museum.

Lagen innehåller en särskild bestämmelse om museernas självständiga ställning i förhållande till den politiska beslutsnivån. I lagen förtydligas att politiken inte ska lägga sig i innehåll eller perspektiv i museiverksamheterna. Lagen utgår från att det övergripande ändamålet för museerna i det allmänna museiväsendet är att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Allmänna utgångspunkter för museernas arbete med samlingsförvaltning, kunskapsuppbyggnad och publik verksamhet anges i lagen.

Vidare regleras att museer och museihuvudmän inom det allmänna museiväsendet ska samverka för att ge alla i hela landet tillgång till museernas

samlade resurser. Till skillnad från i dag får statliga museer möjlighet att donera föremål till bl.a. kommunala museer, detta som ett steg i arbetet med att göra kulturarvet tillgängligt och relevant i hela landet. Kommunala museer får en möjlighet att låna ut föremål genom ett undantag från den s.k. lokaliseringsprincipen.

Ändringar i kulturmiljölagen m.m.

I propositionen föreslås att regelverket för utförsel av kulturföremål i kulturmiljölagen (1988:950) moderniseras och förenklas. De kulturföremål som inte får föras ut ur landet utan särskilt tillstånd ska vara sådana som kan antas ha funnits i Sverige i minst 75 år och som kan vara av stor betydelse för kulturarvet. I kulturmiljölagen införs särskilda bedömningskriterier för om ett föremål är av stor betydelse för kulturarvet. Följdändringar föreslås i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen.

Regeringen föreslår att bestämmelsen om fyndfördelning i 4 kap. kulturmiljölagen (1988:950) ändras för att förtydliga att det mottagande museet har full förfoganderätt över de mottagna föremålen.

Ändringar i kulturmiljölagen föreslås även när det gäller regleringen av metallsökarärenden och kyrkliga kulturminnen. Länsstyrelsen ska pröva frågor om fastställelse av gränserna för en kyrkotomt, och det förtydligas vad som är tillståndspliktigt när det gäller vegetation på kyrkotomter och begravningsplatser. En uppdatering av referensen till kulturmiljölagen föreslås i plan- och bygglagen (2010:900).

Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Regeringen föreslår att myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet ska avvecklas och upphöra som myndighet den 31 december 2017. De uppgifter som myndigheten i dag ansvarar för bör den 1 januari 2018 samlas i en myndighet: Statens historiska museer. Riksdagens tidigare ställningstaganden i fråga om Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet föreslås därför inte längre gälla.

Regeringens bedömning är att detta på sikt kommer att skapa bättre utvecklingsmöjligheter genom att Statens historiska museers verksamhets- och samlingsområde breddas.

Sveriges bildkonstnärsfond

Regeringen föreslår att riksdagens tidigare ställningstagande i frågor om den verksamhet som bedrivs av Sveriges bildkonstnärsfond inte längre ska gälla (prop. 1981/82:100 bil. 12 p. B 5, bet. 1981/82:KrU30, rskr. 1981/82:360). Regeringen ska bestämma i frågor om verksamhetens organisation.

Hösten 2015 upphävdes riksdagsbindningar som gällde Konstnärsnämndens namn och interna organisation för att möjliggöra en mer ändamålsenlig och effektiv hantering av organisatoriska frågor kopplade till myndighetens verksamhet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 17, bet. 2015/16:KrU1, rskr. 2015/16:85).

Motionen

Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkar i motion 2016/17:3644 yrkande 2 att riksdagen avslår regeringens förslag till upphävande av riksdagsbindningar avseende myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet. Motionärerna menar att förutsättningarna att få en samlad bild av historiska förlopp och skeenden i Sverige stärks av en mångfald av museer som ger olika bilder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser mycket positivt på att regeringen tar ett samlat grepp om kulturarvsområdet.

Utskottet har tidigare betonat statens centrala roll i att stödja museiväsendet, inte minst för att säkra en god fysisk och digital infrastruktur som bidrar till samverkan och effektiv användning av resurser (bet. 2015/16:KrU9). Utskottet välkomnar regeringens förslag till museilag, särskilt för att en sådan lagstiftning befäster museernas roll som självständiga kunskapsinstitutioner.

Vidare menar utskottet att de ändringar som regeringen föreslår i kulturmiljölagen är väl avvägda och svarar upp mot de behov som formulerats i beredningsunderlagen. Inte minst välkomnar utskottet att utförelseregleringen nu får antas bli mer transparent och rättssäker.

Utskottet delar vidare regeringens bedömning att en samlad myndighet kan bidra till fler angelägna skildringar av Sveriges historia och ge bättre förutsättningar att skildra samhällets mer sentida förändringar. Riksdagsbindningen avseende Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet bör därför upphävas.

Mot bakgrund av tidigare fattade beslut kring upphävande av riksdagsbindningar avseende vissa frågor gällande Konstnärsnämndens verksamhet anser utskottet att det är en logisk utveckling att riksdagens ställningstagande om verksamheten vid Sveriges bildkonstnärsfond inte längre ska gälla.

Under utskottsbehandlingen har ledamöterna från Sverigedemokraterna väckt ett yrkande om avslag på propositionen i sin helhet (res. 1).

I motsats till Sverigedemokraterna anser utskottet att riksdagen bör anta regeringens förslag i dess helhet. Den nya lagen och lagändringarna bör träda i kraft den 1 augusti 2017. Utskottet avstyrker motion 2016/17:3644 (L) yrkande 2.

Bevara varje museums särart

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör bejaka varje museums särart utifrån dess samlingar och museernas uppgift att tillgängliggöra dessa. Detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Jämför reservation 3 (S, MP) och 4 (V).

Propositionen

I den föreslagna museilagen definieras ett museum som en institution som är öppen för allmänheten och som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld.

En institution kan vara en självständig organisation eller en del av en större organisation som även har andra uppgifter. För att en institution ska betraktas som ett museum krävs

- en aktiv samlingsförvaltning för att nå verksamhetens mål. Samlingsförvaltningen ska vidareutveckla och förädla samlingarna och se till att de används i den övriga verksamheten på ett lämpligt sätt
- att museet bidrar till forskning och annan kunskapsupbyggnad, bl.a. genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde i relation till verksamhetens storlek. Med kompetens avses formell utbildning, arbetslivserfarenhet och andra kunskaper som har betydelse för verksamheten. Att institutionerna ska bidra till forskning innebär inte att forskning måste bedrivas i egen regi utan kan betyda dokumentation som underlag för systematisk kunskap
- en utåtriktad och förmedlande publik verksamhet. Omfattningen av den publika verksamheten regleras inte, men lagen reglerar ett användarperspektiv, dvs. att verksamheten ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar. Vidare regleras att den publika verksamheten ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet.

Samtliga verksamhetsdelar ska vara uppfyllda för att en institution ska betraktas som ett museum.

Motionerna

I motion 2016/17:3643 yrkande 3 anför Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) att regeringen bör bevara varje museums särart genom att bejaka och lyfta fram definitionen av museum utifrån dess samlingar. Det unika med respektive museum är dess föremål, medan uppgiften är att tillgängliggöra dessa.

I motion 2016/17:3642 föreslår Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 3 ett tillkännagivande till regeringen om att den ska återkomma med ett förslag där definitionen av vad ett museum är tydligare motsvarar International Council of Museums (Icom) definition.

Bengt Eliasson m.fl. (L) anför i motion 2016/17:3644 yrkande 1 att riksdagen bör tillkänna för regeringen att den ska bevara varje museums särart. Ambitionen att belysa nya områden får enligt motionärerna inte genomföras genom att man försummar de områden där man redan byggt upp samlingar och kunskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen lyfter fram museernas roll och understryker deras betydelse för kulturarvet, för forskning och för att tillgängliggöra kulturarv.

Varje museums föremålssamling är unik, och uppgiften är att tillgängliggöra denna, såväl för besökare som för forskningsändamål. Ett museums särart kan riskeras, exempelvis vid en sammanslagning av olika museer. Samarbeten mellan olika museer bör kunna stärkas utan att deras unika bidrag till kulturarvet hotas. Utskottet menar att varje museums särart bör bevaras genom att man lyfter fram och bejakar definitionen av museum utifrån dess samlingar. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

Utskottet ser inga skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen med anledning av yrkandet om en museidefinition som tydligare motsvarar Icoms.

Utskottet tillstyrker därmed motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 3, och motion 2016/17:3644 (L) yrkande 1 och avstyrker motion 2016/17:3642 (V) yrkande 3.

Donation av föremål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör utreda förutsättningarna för statliga museer att kunna donera föremål genom gåvor även utanför det allmänna museiväsendet. Detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Jämför reservation 5 (S, MP, V).

Propositionen

Enligt den föreslagna lagen ska regeringen ha rätt att utfärda föreskrifter om att de statliga museerna får överlåta föremål ur sina samlingar till andra museer inom det allmänna museiväsendet samt om förfoganden över sådana föremål i de statliga museernas samlingar som har ett begränsat kulturhistoriskt värde. Detta innebär att regeringen kan föreskriva om överlåtelse genom t.ex. gåvor

även av föremål som i och för sig har ett värde men som kan komma bättre till sin rätt i en annan del av det allmänna museiväsendet.

Motionen

I motion 2016/17:3643 anför Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4 motionärerna att riksdagen bör tillkännage för regeringen att förutsättningarna för statliga museer att kunna donera föremål genom gåvor även utanför det allmänna museiväsendet bör utvecklas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att en följd av den föreslagna museilagen är att statliga museer endast bör överlåta föremål som gåvor till andra museer inom det allmänna museiväsendet. Utskottet menar att denna avgränsning är för snäv eftersom en betydande andel av museerna inte omfattas av det allmänna museiväsendet. Regeringen bör därför utreda förutsättningarna för statliga museer att kunna donera föremål genom gåvor även utanför det allmänna museiväsendet. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Därmed tillstyrker utskottet motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 4.

Bredare samarbete inom hela museisektorn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om bredare samarbete inom museisektorn.

Jämför reservation 6 (M, C, L, KD).

Propositionen

Enligt den föreslagna museilagen ska museerna och museihuvudmännen inom det allmänna museiväsendet samverka för att ge alla tillgång till museernas samlade resurser, bl.a. genom att ställa föremål ur de egna samlingarna till varandras förfogande. Ett kommunalt museum ska avgiftsfritt få låna ut föremål ur sin samling till ett museum som ligger utanför kommungränsen.

Bestämmelsen utgår från tanken att de samlade resurserna inom det allmänna museiväsendet bör betraktas som allas gemensamma egendom. Museer och museihuvudmän har därför ett ansvar för att de kommer alla till del. Som ett exempel på samverkan anges att museerna ska ställa föremål ur de egna samlingarna till varandras förfogande, dock utan oskäliga avgifter eller administrativa hinder för museer inom det allmänna museiväsendet.

Motionen

I motion 2016/17:3643 anför Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1 att regeringens politik inte bör begränsas till de egna museerna. Regeringen bör aktivt arbeta för att skapa förutsättningar för alla museer att samarbeta, oavsett huvudman. Motionärerna yrkar att riksdagen tillkännager för regeringen att de museer som inkluderas i museilagen bör samarbeta med övriga museer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen i sin proposition strävar efter medskapande och ett inkluderande angreppssätt inte minst gentemot det civila samhället.

Utskottet delar regeringens bedömning att det är viktigt att samverkan mellan olika aktörer främjas för att museiverksamheterna som helhet ska kunna uppnå en större effektivitet och kunna nå fler.

Utskottet konstaterar att det för alla typer av museer, inte enbart de statliga, finns nya möjligheter att skapa mer lätttrörliga verksamheter, bl.a. med hjälp av den digitala tekniken, för att nå en bred och engagerad publik och för att skapa nya samarbeten. Här kan särskilda ansvar för de statliga institutionerna regleras i olika styrdokument, och utskottet ser positivt på att regeringen nu föreslår sådana regleringar.

Därmed avstyrker utskottet motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 1.

Justeringar i museilagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ändringar i museilagen.
Jämför reservation 7 (SD).

Motionen

I motion 2016/17:3645 yrkande 2 vill Aron Emilsson m.fl. (SD) förtydliga att museerna bör vila på vetenskaplig grund. Motionärerna yrkar därför på ett tillkännagivande till regeringen om att skrivningen om fri åsiktsbildning i lagtextens 4 § bör tas bort och att större emfas bör läggas på ett vetenskapligt tillvägagångssätt i lagtextens 8 §. Motionärerna menar att ett ändamål om att förmedla fri åsiktsbildning blir överflödigt eftersom museerna är kunskapsinstitutioner, och i den rollen stärker de den fria åsiktsbildningen genom sin kunskapsförmedling.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag till museilag. Utskottet menar att den föreslagna museilagen är väl avvägd och finner inga

skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionärernas förslag. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 2.

Faddersystem för kulturarvsföremål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att utreda ett faddersystem för kulturarvsföremål.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionen

I motion 2016/17:3645 yrkande 3 yrkar Aron Emilsson m.fl. (SD) på ett tillkännagivande till regeringen om att utreda ett faddersystem för kulturarvsföremål med ringa ekonomiskt värde som ger möjlighet för privatpersoner eller institutioner att vårda föremål inom ramen för ett fadderskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till sitt ställningstagande ovan om att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att bl.a. utreda förutsättningarna för att statliga museer ska kunna donera föremål genom gåvor även utanför det allmänna museiväsendet.

Utskottet finner därför inga skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionärernas förslag. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 3.

Ändringar i kulturmiljölagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ändringar i kulturmiljölagen.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionen

I motion 2016/17:3645 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 8 att det skulle ge lagen en helt annan innebörd att byta ut ordet ”vårda” mot ”förvalta” enligt regeringens förslag. Att förvalta ett föremål måste inte betyda att man ska vårda det. Att vårda ett föremål innebär däremot att man förvaltar det. Sverigedemokraterna yrkar därför på ett tillkännagivande till regeringen om

en lagtext med båda begreppen vårda och förvalta. Vidare anför motionärerna att det är en viktig ståndpunkt i den nuvarande lagen att skriva ”vår kulturmiljö”. Det tydliggör enligt motionärerna att miljön tillhör oss alla.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändringar i kulturmiljölagen (1988:950). Utskottet menar att de ändringar som regeringen föreslår i kulturmiljölagen är väl avvägda och finner inga skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionärernas förslag. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 8.

Anpassning till EU-rätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om anpassning till EU-rätten.
Jämför reservation 10 (SD).

Motionen

Aron Emilsson m.fl. (SD) anser i motion 2016/17:3645 yrkande 6 att regeringens argumentation för förändringar av lagstiftningen är undermålig. Motionärerna menar att en anpassning till EU i det här avseendet varken är önskvärd eller skäl nog för den förändring som regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen. Utskottet menar att regeringens förslag är en logisk konsekvens av föreslagna ändringar i kulturmiljölagen (1988:050) och finner inga skäl att rikta ett tillkännagivande i enlighet med motionärernas förslag. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 6.

Kulturarvspolitikens inriktning samt finansiering och konsekvensanalys

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag om kulturarvspolitikens inriktning, finansiering och konsekvensanalys. Jämför reservation 11 (SD).

Propositionen

Enligt regeringen inrättas kulturarvet som ett kulturpolitiskt område för att binda samman verksamheter i olika sektorer. Regeringen formulerar följande inriktning för kulturarvspolitik: Kulturarv kan förstås som spår och uttryck från det förflutna som tillskrivs värde och används i samtiden. Kulturarvet beskrivs som öppet och föränderligt, och regeringen menar att det i kulturpolitiken är avgörande att utgå från en sådan öppen förståelse av kulturarv.

Regeringen bedömer att förslagen som helhet bör få positiva effekter för möjligheterna att bevara, använda och utveckla kulturarvet.

För berörda myndigheter tillkommer vissa uppgifter som regeringen genomgående bedömer bör kunna hanteras inom befintliga ekonomiska anslagsramar. Mot bakgrund av att den föreslagna museilagen är en ramlag och bestämmelserna inte innebär några tvingande krav på museihuvudmän eller museer och lagen inte ger enskilda rätt att kräva förmåner av det allmänna, gör regeringen bedömningen att förslaget inte kommer att ha några ekonomiska konsekvenser för staten eller kommunerna.

Förslaget om en museilag bedöms bidra till ett mer effektivt museiväsende i landet eftersom en ökad tydlighet om museernas grundläggande uppgifter kommer att bidra positivt till museiverksamheten. Styrningen av museiverksamheterna bör i viss utsträckning kunna effektiviseras om gemensamma utgångspunkter slås fast.

Förslagen om ändringar i kulturmiljölagen bedöms innebära bl.a. ökad rättssäkerhet och en större följsamhet mot gällande rättspraxis inom Europeiska unionen. Avgiftsbeläggning för metallsökarärenden kan enligt regeringen antas innebära en minskning av antalet ansökningar till länsstyrelsen.

Övriga förslag bedöms ha marginella ekonomiska, personella eller andra konsekvenser.

Motionen

I motion 2016/17:3645 yrkande 1 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) att det är mycket problematiskt för samhällets långsiktiga hållbarhet att regeringen i kulturarvspropositionen förordar en ny inriktning för kulturarvspolitik som

präglas av ett ideologiskt raster av kulturell relativism och nationell självförnekelse.

I yrkande 10 anför motionärerna att regeringen föreslår omfattande förändringar på kulturarvsområdet och att regeringen inte tillräckligt väl visar hur nya uppgifter ska kunna klaras av inom befintliga ekonomiska anslagsramar. Därför yrkar Sverigedemokraterna att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska återkomma med en tydligare redogörelse över finansiering av propositionens förslag.

Vidare anför motionärerna att det är sannolikt att det som enligt motionärerna är en halvering av anslaget till Statens fastighetsverk får omfattande konsekvenser, bl.a. för bevarandet av kulturarvsfastigheter. Motionärerna anför vidare att en konsekvensanalys som inte berör en konsekvens av denna magnitud är ofullständig. Sverigedemokraterna yrkar att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska genomföra en fullständig konsekvensanalys (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringens förslag till museilag, tillsammans med förslag till lagar om ändringar i lagar och upphävande av riksdagsbindningar är ett resultat av de bedömningar som regeringen gjort utifrån bl.a. ett gediget utredningsarbete och samråd med berörda aktörer. Inte minst propositionens historiska exposé bildar en logisk förklaringsmodell till hur regeringen resonerar om kulturarvspolitikens framväxt och inriktning. Detta resonemang ger även välavvägda analyser av förslagets finansiering och förmodade konsekvenser.

Som framgår ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag. Utskottet finner inga skäl att rikta ett tillkännagivande i enlighet med motionärernas förslag och avstyrker därmed motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 1. När det gäller frågan om finansiering bedömer utskottet att regeringens bedömningar är rimliga. Utskottet kommer dock att följa frågan. Därmed avstyrker utskottet motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 10. Utskottet finner inte heller skäl till ett tillkännagivande om en ny konsekvensanalys utan avstyrker även motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 11.

Det samiska folket och de nationella minoriteterna

Propositionen

Regeringen lyfter fram att det samiska folkets och övriga nationella minoriteters nutida och historiska närvaro aktivt behöver synliggöras i samhället både i egenskap av egna kulturarv och som en del av vårt gemensamma kulturarv samt som en del av berättelsen om Sverige. Regeringen refererar vidare till att de nationella minoritetsgrupperna uttrycker ett behov av mer kunskap om de nationella minoriteterna i samhället och

betydelsen av att få känna sig delaktig och synliggjord samt vikten av lokal och regional samverkan.

Regeringen konstaterar att det i dag saknas en statlig myndighet med ansvar för arkivmaterial på de samiska språken. Regeringen bedömer därför att Institutet för språk och folkminnen och Sametinget bör få i uppdrag att se över behovet av insatser för att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta arkivmaterial med koppling till urfolket samerna och de samiska språken och se över om det statliga ansvaret behöver förtydligas. Satsningen ska förstås som en del av regeringens större ambitionshöjning inom området som övergripande syftar till att stärka de nationella minoriteternas rättigheter och möjligheter att behålla och utveckla språk och kultur. Vidare gör regeringen bedömningen att omvandlingen av bidraget till arbetslivsmuseerna så att det även omfattar annat ideellt kulturarvsarbete, ger ett förstärkt stöd till de nationella minoriteterna som ofta agerar som en del av den ideella sektorn.

Vidare har regeringen beslutat att göra en översyn av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt analysera och föreslå hur efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter ska kunna säkras samtidigt som deras möjligheter till inflytande och delaktighet stärks (dir. 2016:73). Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2017.

En strategi för det samiska kulturarvet i Sverige

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en strategi för det samiska kulturarvet i Sverige.

Jämför reservation 12 (M, C, L, KD).

Motionen

Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) anför i motion 2016/17:3643 yrkande 6 att den samiska minoritetsgruppen är värd en mer utförligt formulerad politik än den som regeringen föreslår, också utifrån det faktum att det i dag bor fler samer i Stockholm än i Lappland. Motionärerna yrkar därför att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att en strategi bör tas fram för det samiska kulturarvet över hela Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner ingen anledning att föregripa det uppdrag till Institutet för språk och folkminnen och Sametinget som regeringen aviserar i propositionen och som syftar till att svara på frågan om det finns behov av ytterligare insatser för att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta arkivmaterial med koppling till urfolket samerna och de samiska språken. Utskottet förutsätter att

utredningen kommer att ge svar på frågan om huruvida det statliga ansvaret behöver tydliggöras i dessa avseenden.

Utskottet noterar vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2017 angett att den avser att höja sin ambitionsnivå för att fortsätta arbetet för att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv (prop. 2016/17:1 utg.omr. 1).

Därmed avstyrker utskottet motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 6.

Kunskap om nationella minoriteter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om uppdrag till Institutet för språk och folkminnen, om säkerställande av de språk och berättelser som fanns före 1809 och om ett centralt arkiv för sverigefinlänarna. Jämför reservation 13 (SD), 14 (V) och 15 (KD).

Motionerna

I motion 2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 9 tillstyrker Sverigedemokraterna många av regeringens bedömningar om de nationella minoriteterna och det samiska folket. Motionärerna hade dock gärna sett en tydligare prioritering av de nationella minoriteternas behov och att uppdraget till Institutet för språk och folkminnen även inkluderade minoriteternas kulturarv. Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkar vidare i motion 2016/17:2209 att riksdagen bör tillkännage för regeringen att förordningen (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen bör ses över i syfte att ge myndigheten ett uttalat uppdrag att bevara, levandegöra och samla kunskap även om finlandssvenskarnas och estlandssvenskarnas dialekter och kulturarv.

Rossana Dinamarca m.fl. (V) anför i motion 2016/17:3642 yrkande 2 att den s.k. svenskheten är något relativt modernt. I samband med 1809 års krig och med att landet fick en ny regeringsform skapades en helt ny identitet. Motionärerna yrkar att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska vidta åtgärder för att säkerställa att både de språk och de berättelser som fanns före 1809 och de som tillkommit senare får samma självklara utrymme när folkminnen ska nedtecknas och dokumenteras.

I motion 2016/17:2480 yrkar Mikael Oscarsson (KD) om ett tillkännagivande till regeringen att utreda hur ett centralt arkiv för sverigefinlänarna kan skapas på bästa sätt. Motionären anför att arkivmaterialet i dag är spritt på många olika aktörer, både offentliga och enskilda personer och föreningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas bedömning om vikten av kunskap om nationella minoriteter. Mot bakgrund av bl.a. den utredning som regeringen tillsatte under hösten 2016 om stärkt minoritetspolitik finner utskottet inte några skäl att bifalla motionerna.

Därmed avstyrks motionerna 2016/17:2209 (SD), 2016/17:2480 (KD), 2016/17:3642 (V) yrkande 2 och 2016/17:3645 (SD) yrkande 9.

Kulturarvet och skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att det bör utredas hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Jämför reservation 16 (S, MP) och särskilt yttrande 1 (KD).

Propositionen

Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet bör få i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet och att främja ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet i alla delar av landet.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med Statens kulturråd och aktörer inom utbildningsområdet och beakta befintliga samarbetsformer såsom Skapande skola. Kartläggningen av samarbetet mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet syftar till att ligga till grund för framtagandet av vägledningar. Även mer övergripande frågor ska lyftas, t.ex. kulturarvets betydelse för lärandet och hur elever under vägledning av en pedagog/lärare kan möta och använda kulturarvet på olika sätt i sitt lärande. En särskild analys bör göras av hur världsarven kan tas till vara som en resurs för skolväsendet.

Regeringen för fram museer, arkiv och bibliotek som alternativa lärandemiljöer för skolan genom sina mötesplatser för öppna diskussioner om konst, historia och samhällsfrågor. Enligt regeringen vittnar många lärare och kulturarvspedagoger om hur möten och samarbeten med sektorn har berikat och styrkt dem i deras yrkesroller.

De statliga museernas styrdokument betonar att de särskilt ska integrera ett barnperspektiv och bedriva pedagogisk verksamhet. Många kulturarvsinstitutioner erbjuder också programverksamhet riktad mot skolan och samarbetar med skolväsendet eller organisationer inom skolans område. På samma sätt betonar styrdokument för olika skolformer inom skolväsendet vikten av att elever får möta kulturarvet i undervisningen. Regeringen konstaterar dock att samarbetena ser väldigt olika ut beroende på t.ex. organisationsform och geografisk placering.

Motionerna

Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) föreslår i motion 2016/17:3643 yrkande 7 att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen om att det bör utredas hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Motionärerna menar att Sverige behöver en politik som förtydligar kopplingen mellan historieundervisningen i skolan och museernas arbete och vidare att kulturarvspropositionen på ett mycket tydligare sätt borde poängtera läroplanens värdegrund.

Rossana Dinamarca m.fl. (V) föreslår i motion 2016/17:3642 yrkande 1 att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att det bör utredas om och hur ett uppdrag riktat till skolhuvudmännen kan utformas för att stärka samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna. Vänsterpartiet ser positivt på att regeringen vill främja en ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet, men tror att det blir svårt för Riksantikvarieämbetet att förändra situationen på egen hand.

I motion 2016/17:1544 yrkar Marta Obminska (M) på en särskild satsning på upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten inom ramen för Om detta må ni berätta på Forum för levande historia.

Runar Filper (SD) yrkar i motion 2016/17:2837 yrkande 2 om ett tillkännagivande till regeringen om att utreda hur en statlig upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten skulle kunna se ut. Motionären anför att medan information och kampanjer förts om nazismens brott har skolelevorna inte delgetts någon liknande information om kommunismens brott.

Yttrande från utbildningsutskottet

Utskottet anser att kopplingen mellan historieundervisningen i skolan och museernas arbete behöver förtydligas. Att varje elev ges möjlighet att på ett relevant sätt få kunskap om svensk historia och vårt dynamiska kulturarv med dess månghundraåriga influenser från världens alla hörn ger en förståelse för varför samhället ser ut som det gör i dag. Utskottet anser att det är viktigt att se begreppet kulturarv ur ett brett perspektiv och arbeta systematiskt med dessa frågor.

Regeringen bör därför enligt utskottet utreda hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Enligt utskottet kan en särskild utredning i frågan bättre än regeringens aviserade uppdrag tillgodose det behov som finns av att ytterligare utveckla samarbetet mellan kulturarvsmyndigheter och skolväsendet. När det gäller motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1 vill utskottet inte föregripa resultatet av en sådan särskild utredning och är därför inte berett att förespråka ett uppdrag till skolhuvudmännen. Därmed anser utskottet att kulturutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 7 och avstyrka motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på att regeringen vill främja en ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet men ser svårigheter med att Riksantikvarieämbetet ska kunna åstadkomma någon större förändring på egen hand. Likaså menar utskottet att kopplingen mellan historieundervisningen i skolan och museernas arbete behöver förtydligas.

Regeringen bör på ett mer systematiskt sätt arbeta med museerna som en nyckelaktör utifrån deras kunskap om svensk historia och vårt dynamiska kulturarv med dess månghundraåriga influenser från världens alla hörn för att bidra till förståelse för vårt samhälles utveckling över tid. Ett sådant angreppssätt överensstämmer också med läroplanens skrivningar om att varje elev bör ges tillräckliga kunskaper för att nå fram till en förståelse om att vi människor i grund och botten är ganska lika varandra. Det bör därför utredas hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

När det gäller motionsyrkandena om upplysning om kommunismens brott vill utskottet hänvisa till att Forum för levande historia enligt sin instruktion (SFS 2007:1197) har i uppdrag att informera om bl.a. kommunismens brott mot mänskligheten.

Därmed tillstyrker utskottet motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 7, tillstyrker delvis motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1 och avstyrker motionerna 2016/17:1544 (M) och 2016/17:2837 (SD) yrkande 2.

Museer som en del av näringslivspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om museer som en del av näringspolitiken.

Jämför reservation 17 (M, C, L, KD).

Propositionen

Regeringen beskriver i propositionen att kulturarvet införs som ett kulturpolitiskt område för att binda samman verksamheter i olika sektorer. Kulturarvets mångfaldiga värden beskrivs bl.a. som att kulturarv kan vara en avgörande resurs i samhällsbygget genom att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling, såväl socialt och ekonomiskt som miljömässigt. Syftet med den statliga kulturarvspolitiken är att ge kulturarvssektorn bättre möjligheter att möta nya utmaningar och att realisera de värden som kulturarvet kan bidra med i samhällslivet.

Motionen

I motion 2016/17:3643 tar Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2 upp museerna som en viktig del i den växande besöksindustrin och menar att det finns all anledning för regeringen att beakta museer som en del av näringslivspolitikerna i stort.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens beskrivning av att kulturarvet är viktigt som utgångspunkt för nyskapande och därigenom för tillväxten inom bl.a. turistnäringen och kulturella och kreativa näringar. Nya idéer och lösningar på problem kan uppstå med kulturarv som utgångspunkt och som källa till kreativitet. Regeringen refererar också till att arbetstillfällen skapas i och kring kulturarvsarbetet, för både kvalificerad och okvalificerad arbetskraft inom t.ex. restaureringsrelaterade bygg- och underhållsarbeten och inom kulturturism.

Regeringens fokus på medskapande och samverkan, inte minst på kulturmiljöområdet, gör att utskottet menar att propositionens förslag och bedömningar ger goda förutsättningar för kulturarvet som en viktig faktor för att främja regional utveckling och ekonomisk tillväxt.

Utskottet finner därför inga skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen om museer som en del av näringslivspolitikerna och avstyrker därmed motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 2.

Dataspel som förmedlare av kulturarvet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om dataspel som förmedlare av kulturarvet.

Jämför reservation 18 (SD).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att Riksarkivet bör få i uppdrag att beskriva förutsättningarna för att tillgängliggöra myndighetens digitala arkivinformer av avgiftsfritt och som öppna data. Regeringen beslutade om ett sådant uppdrag i mars 2017 där Riksarkivet också ska redovisa konsekvenserna för verksamheten och olika intressegrupper knutna till arkivinformatonen (Ku2017/00871/KL).

Motionen

Sara-Lena Bjälkö m.fl. (SD) anför i motion 2016/17:2194 yrkande 3 att Sverige bör se över möjligheterna att använda dataspel för att förmedla och

marknadsföra svenska miljöer, svensk kultur och svenska kulturskapare. Motionärerna menar att om bl.a. svenska miljöer och historisk mytologi kan gestaltas i spel kan det främja den svenska turistnäringen.

Bakgrund

Sedan 2015 omfattas arkiv, bibliotek och museer av lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen eftersom ett tidigare undantag för offentliga arkiv, bibliotek och museer togs bort i samband med att EU-direktivet om vidareutnyttjande, det s.k. PSI-direktivet, reviderades 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar, precis som regeringen, att kulturarvsinformation är värdefull för många olika typer av vidareutnyttjande, ofta även i kommersiella tjänster, och att det finns stora samhällsekonomiska värden i vidareutnyttjande av offentlig information och av material som saknar upphovsrättsligt skydd.

Riksdagen har i ett tillkännagivande anfört att regeringen bör ge de statliga myndigheterna i uppdrag att arbeta strategiskt för att öka utbudet av och tillgängligheten till öppna data (bet. 2015/16:FiU25, rskr. 2015/16:208).

Utskottet finner det därför inte motiverat med ett tillkännagivande enligt motionsyrkandet. Därmed avstyrks motion 2016/17:2194 yrkande 3 (SD).

Förstörelse av kulturarv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om förstörelse av kulturarv.
Jämför reservation 19 (L).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att internationaliseringen och globaliseringen har inverkat tydligt på det svenska samhället och kulturarvsarbetet i Sverige under de senaste decennierna och att det ger goda möjligheter att utveckla internationell samverkan och internationellt utbyte.

Regeringen bedömer vidare att Riksantikvarieämbetet bör få i uppdrag att i samarbete med andra berörda aktörer utarbeta en nationell världsarvsstrategi med en samlad beskrivning av hur Sverige arbetar med världsarvskonventionen och av hur arbetet ska inriktas framöver. Därutöver bör strategin beakta världsarvens betydelse för målen i FN:s Agenda 2030 samt för Sveriges politik för global utveckling och tydliggöra de roller som Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket och andra berörda aktörer har i detta arbete.

Motionen

I motion 2016/17:3644 anför Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 4 att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att skydda det gemensamma kulturarvet. Liberalerna vill använda biståndsmedel för att öka stödet till enskilda arkeologer, konstnärer, författare och andra konstutövare och kulturarbetare i Syrien och Irak.

Bakgrund

Konventionen om skydd av kulturegendom i händelse av väpnad konflikt (1954 års Haagkonvention) upprättades i Haag 1954. Konventionen bygger på säkerställandet av och respekten för kulturegendom. Regeringen har under året presenterat propositionen Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation (prop. 2016/17:109) med förslag om att Sverige ska ratificera det andra protokollet till 1954 års Haagkonvention. Propositionen innehåller också förslag till de lagstiftningsåtgärder som krävs för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden enligt protokollet.

Unescokonventionen om skydd för världens kultur- och naturarv, den s.k. världsarvskonventionen, är från 1972 och har ratificerats av 193 länder. I Sverige har Riksantikvarieämbetet det övergripande ansvaret för världsarvskonventionen och dess tillämpning. Naturvårdsverket har myndighetsansvar för de kulturarv som är naturarv.

Riksantikvarieämbetet har tillsammans med Svenska Unescorådet till uppgift att skapa uppmärksamhet kring den illegala handeln med kulturföremål som följd av krigshandlingar. Därutöver har Statens museer för världskultur fr.o.m. 2017 tillförts 1,3 miljoner kronor för att utveckla ett långsiktigt arbete som främjar skydd av hotat kulturarv. Regeringen anför i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 17) att myndigheten har stora möjligheter att utveckla ett långsiktigt arbete som främjar skydd av hotat kulturarv i bl.a. Syrien och Irak.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det internationella samarbetet inom kulturarvsområdet kan bidra till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, internationell solidaritet och till försoning efter konflikter.

Utskottet ser fram emot att ta del av Riksantikvarieämbetets förslag till en världsarvsstrategi, inte minst utifrån uppdraget att beakta Sveriges politik för global utveckling. Utskottet noterar även de aktiviteter mot kulturarvsförstörelse som Statens museer för världskultur genomför och ser positivt på den anslagsförstärkning som myndigheten fått fr.o.m. 2017. Utskottet vill också i sammanhanget referera till sin behandling av proposition Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation (prop. 2016/17:109) som ska justeras den 1 juni 2017 (bet. 2016/17:KrU12).

Mot bakgrund av pågående arbete är utskottet inte berett att förorda ett tillkännagivande till regeringen i ärendet. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:3644 (L) yrkande 4.

Immateriellt kulturarv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om immateriellt kulturarv.
Jämför reservation 20 (SD, KD).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att Institutet för språk och folkminnen, tillsammans med övriga berörda myndigheter och institutioner, bör fortsätta att vara samordnande och stödjande myndighet för arbetet i Sverige med tillämpningen av Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet. Regeringen beskriver sin utgångspunkt för arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige som att främja och stärka det civila samhällets egna förutsättningar att bevara, föra vidare och utveckla det immateriella kulturarvet. Här bedömer regeringen vidare att Sverige bör fortsätta att prioritera det nationella förteckningsarbetet som ger en unik möjlighet till medskapande och ideellt engagemang när det gäller vad det immateriella kulturarvet kan vara och att värdehierarkier, som graderar betydelsen av olika immateriella kulturarv, bör undvikas. Denna generella utgångspunkt innebär att regeringen menar att Sverige inte bör prioritera nomineringar till de internationella listorna.

Motionen

I motion 2016/17:2461 anför Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 6 att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska ge hög prioritet åt och påskynda arbetet med att säkra det immateriella kulturarvet i enlighet med Unescos konvention 2003 om tryggnad av det immateriella kulturarvet. Motionärerna argumenterar för att kunskapen om det egna kulturarvet, det materiella likväl som det immateriella, skänker människor trygghet i sin identitet.

Bakgrund

Unescokonventionen om tryggnad av det immateriella kulturarvet antogs av FN:s generalkonferens hösten 2003 för att uppmärksamma det levande kulturarvet såsom traditioner och muntligt överförda kunskaper. Konventionen har ratificerats av 163 länder. Enligt konventionen ska länder göra en eller flera förteckningar över sina respektive immateriella kulturarv. Det går sedan att nominera element från sina förteckningar till konventionens

listor. Institutet för språk och folkminnen har det huvudsakliga ansvaret för att dokumentera Sveriges immateriella kulturarv i förteckningen Levande traditioner. Myndigheten redovisade under 2016 sitt regeringsuppdrag om hur det nationella arbetet med tillämpningen fortlöper tillsammans med förslag om hur arbetet kan utvecklas framöver (Ku2016/01269/KL).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen prioriterar arbetet med att synliggöra det immateriella kulturarvet i Sverige genom att bl.a. betona medskapande och ideellt engagemang.

Utskottet delar regeringens bedömning att Institutet för språk och folkminnen även i fortsättningen bör vara samordnande och stödjande myndighet för Sveriges arbete med tillämpningen av konventionen tillsammans med de fyra etablerade moderna Stiftelsen Nordiska museet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Statens musikverk och Riksantikvarieämbetet samt att samarbetet med de nationella minoriteterna och det samiska folket bör utvecklas.

Mot bakgrund av pågående arbete är utskottet inte berett att förorda något tillkännagivande enligt motionsyrkandet. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:2461 (KD) yrkande 6.

Övergripande om museisektorns struktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. statligt stöd till vissa museer.

Jämför reservation 21 (SD), 22 (L) och 23 (KD).

Propositionen

Regeringen menar att det behövs en kraftfull organisatorisk kapacitet för att kunna utföra de uppgifter som det innebär att vara ansvarig för museifrågor.

Riksantikvarieämbetet har i dag enligt instruktionen (SFS 2007:1184) ansvar för frågor om kulturarvet i bred bemärkelse, och regeringen bedömer att myndigheten har flera delar som passar väl in i en ny struktur, t.ex. Svensk Museitjänst och förvaltning av kulturföremål. Vidare bedömer regeringen att Riksantikvarieämbetet har välfungerande system för bidragsfördelning, uppföljning och juridiskt stöd. Myndigheten bedöms också genom att Digisam förts över till myndigheten ha goda möjligheter att utgöra ett stöd när det gäller det resurskrävande arbetet med digitalisering, där digital infrastruktur inte bara avser databaser utan även omfattar bl.a. gemensamma principer och regelverk.

I förordningen (2007:1187) med instruktion för Riksutställningar anges att myndigheten har till uppgift att främja utveckling och samarbete på

utställningsområdet. I kulturarvspropositionen formuleras i sammanhanget följande uppgifter som nya för Riksantikvarieämbetet med förändringen att arbetet fokuseras mot museer i stället för utställningsområdet:

- främja utveckling och samarbete
- samla in och förmedla kunskaper och erfarenheter
- erbjuda teknik- och metodstöd.

Enligt regeringen kommer förändringarna sammantaget att ge Riksantikvarieämbetet stora resurser och ledande kompetens kring frågor om bl.a. tekniska lösningar i utställningsproduktion, digital förmedling och kulturföremålsvård. Regeringen avser att återkomma om vilken myndighet som bör överta Riksutställningars uppgift att arbeta med den samtida konstens utveckling och spridning i landet, ett uppdrag som Riksutställningar haft sedan mitten av 70-talet. Regeringen anser att det är viktigt att resurser avsätts för fortsatt främjande av samtidskonstens utveckling i hela landet.

Regeringen bedömer att det finns en stor potential som behöver tas till vara när samtliga resurser samlas i en myndighet. Det bör därför vara en uppgift för Riksantikvarieämbetet att driva en centrumfunktion för utveckling av kulturarvsarbetet. Verksamhetens syfte bör enligt regeringen vara att, utifrån en praktisknära ansats, utveckla kunskap och metoder som kan nyttiggöras direkt i kulturarvsverksamheterna och bidra till att göra kulturarvet tillgängligt och till en angelägenhet för alla och envar. Regeringen bedömer vidare att verksamheten måste präglas av nära samverkan med kulturarvsinstitutioner i hela landet för att kunna bli framgångsrik.

Vidare vill regeringen skapa bättre förutsättningar för kunskapsdelning och bidra till högre kvalitet i museiverksamheterna, inte minst för att främja tillämpningen av den föreslagna museilagens bestämmelser om tillgänglighet, kunskapsuppbbyggnad och samverkan. I stället för en professionsbaserad granskning av museiverksamheten vid centralmuseerna som Museiutredningen föreslog (SOU 2015:89), förespråkar regeringen att Riksantikvarieämbetet, i sin nya roll och i dialog med museisektorn, skapar förutsättningar för utveckling genom att främja en kritisk och konstruktiv kvalitetsdiskussion inom museiprofessionen. Den vetenskapliga kvaliteten i den forskning som bedrivs på museer bör däremot granskas på motsvarande sätt som övrig forskning.

Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet inom ramen för sitt uppdrag som ansvarig för museifrågor bör ges i uppgift att fördela statsbidrag till de centrala museernas forskning. Statens kulturråd disponerar i dag 4 miljoner kronor för ändamålet, inklusive förvaltningskostnader, och regeringen bedömer att den aktuella anslagsposten inom anslaget 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet bör föras över till Riksantikvarieämbetet. Regeringen avser att återkomma, utifrån remissynpunkter från bl.a. Försvarmakten, om statsbidrag till försvarshistoriska verksamheter som enligt förordningen (2013:1007)

omprövas av Statens försvarshistoriska museer respektive Statens maritima museer.

Motionerna

I motion 2016/17:3645 yrkande 5 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) att riksdagen bör tillkännage för regeringen att framtida bedömningar på museiområdet, bl.a. när det gäller bidraget till Statens försvarshistoriska museer och transporthistoriska museer, måste passera riksdagen för beslutsfattande.

Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) begär i motionerna 2016/17:896 och 2016/17:1678 att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska belysa frågan om en mer långsiktigt tryggad verksamhet för Sancta Birgitta Klostermuseum. I sammanhanget bör det enligt motionärerna övervägas om åtgärder kan vidtas inom ramen för den befintliga museiorganisationen för att bevara och utveckla museiverksamheten i Vadstena. Ett liknande yrkande förs fram av Mathias Sundin m.fl. (L, KD) i motion 2016/17:14. Motionärerna vill se ett tillkännagivande till regeringen om ett ökat statligt ansvar för Vadstena klostermuseum.

Pia Nilsson (S) yrkar i motion 2016/17:1603 att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska undersöka möjligheterna till statligt bidrag till Sala silvergruva. Motionären anför att Sala silvergruva är en av världens bäst bevarade historiska gruvmiljöer och Sveriges genom tiderna viktigaste silvergruva. Gruvområdet och dess byggnader kulturminnesförklarades av Länsstyrelsen i Västmanlands län 2014.

I motion 2016/17:1687 yrkar Niklas Karlsson (S) att riksdagen bör tillkännage för regeringen att Sveriges varvsindustri är av historiskt och kulturellt intresse och förtjänar att bevaras. Motionären anför att det saknas ett museum som brett visar på varvsindustrins betydelse för hela landet.

Edward Riedl (M) yrkar i motion 2016/2017:233 att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att förutsättningarna för att Sverige ska få ett nationellt skogsmuseum i Lycksele bör utredas. Skogsmuseet i Lycksele är i dag ett regionalt museum som enligt motionären i praktiken axlat rollen som ett rikstäckande museum utan statligt ekonomiskt stöd. Motionären anför att ett nationellt skogsmuseum skulle kunna bidra till ökad kunskap och kännedom om skogens värden.

Ann-Britt Åsebol (M) yrkar i motion 2016/17:486 på ett tillkännagivande till regeringen om att se över möjligheterna att starta ett nationellt centrum för Jussi Björling i Dalarna. Motionären anför att det är önskvärt att uppvärdera Jussi Björlings musikaliska arv.

Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkar i motion 2016/17:2770 att riksdagen tillkännager för regeringen att staten bör köpa in HMS Spiggen för att finna en bra museal placering. Motionärerna tar upp att HMS Spiggen är Sveriges enda miniubåt som sålts till Kalix kommun för placering där men att detta inte fungerat tillfredsställande.

Mathias Sundin m.fl. (L, V, MP, KD, C) yrkar i motion 2016/17:13 på ett tillkännagivande till regeringen om att utreda möjligheten att uppgradera Norrköpings skolmuseum till riksmuseum. Eftersom flera skolmuseer på senare tid lagts ned ser motionärerna det som synnerligen angeläget att Norrköpings skolmuseum bevaras för framtiden i form av ett riksmuseum.

Magnus Oscarsson (KD) föreslår i motion 2016/17:260 ett tillkännagivande till regeringen om betydelsen av att skapa ett museum över Raoul Wallenbergs gärning. Motionären anför att kunskapen om Raoul Wallenberg och hans gärning ofta är bristfällig i Sverige, inte minst i den yngre generationen.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2017 bedömde regeringen att Riksantikvarieämbetet skulle få utökade uppgifter när det gäller museifrågor (prop. 2016/17:1 utg.omr. 17). Regeringen gör samma bedömning som Museiutredningen (SOU 2015:89) att museisektorn är organisatoriskt splittrad och att det i flera delar saknas en tydlig samordnande part på nationell nivå. Regeringen bedömer att det går snabbare att nå positiva effekter samtidigt som administrativa kostnader kan hållas nere genom att man tillför nya uppgifter till en existerande myndighet, än om man inrättar en ny myndighet i enlighet med Museiutredningens förslag.

Riksdagen har godkänt regeringens förslag att riksdagens tidigare ställningstagande om att inrätta myndigheten Riksställningar inte längre ska gälla (prop. 2016/17:1 utg.omr. 17, bet. 2016/17:KrU1, rskr. 2016/17:83). Regeringen avser därför att den 31 maj 2017 avveckla Riksställningar, som är lokaliserat till Gotland. Regeringen avser vidare att inordna flertalet av Riksställningars uppgifter i Riksantikvarieämbetet fr.o.m. den 1 juni 2017.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller yrkandet om regeringens framtida bedömningar när det bl.a. gäller bidraget till transporthistoriska museer och Statens försvarshistoriska museer kan utskottet konstatera att regeringen i 2017 års ekonomiska vårproposition 2016/17:100 föreslår att de ändamål och verksamheter som avser bevarande av transporthistoriska samlingar som Trafikverket ansvarar för och som finansieras från anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur inom utgiftsområde 22 Kommunikationer flyttas till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Det innebär att frågan har underställts riksdagens prövning.

Vad gäller yrkandena om statligt bidrag och intresse för olika museer och centrumbildningar runt om i landet har utskottet tidigare betonat statens centrala roll för att stödja museiväsendet och bidra till samverkan och effektiv användning av resurser (se bl.a. bet. 2015/16:KrU9). Utskottet välkomnar därför regeringens tydliga målsättning att minska sektorns organisatoriska splittring genom att utse en samordnande part på nationell nivå. I det

perspektivet blir utskottets tidigare ställningstagande att staten bör vara restriktiv med att främja tillkomsten av nya museer och att det är viktigt att de som tar initiativ till nya museer också ser till att investeringar och drift kan finansieras, åter aktuellt att framföra (se bl.a. bet. 2015/16:KrU9).

Likaså ser utskottet potentialen i Riksantikvarieämbetets nya roll att som ansvarig myndighet för museifrågor utveckla samverkan såväl inom sektorn som med det omgivande samhället. Den s.k. museidialog som myndigheten redan påbörjat vittnar om att Riksantikvarieämbetet är lyhört för sektorns önskemål i utarbetandet av hur myndigheten ska agera som en samlingspunkt för museernas kontakter med staten. Det är utskottets mening att Riksantikvarieämbetets nya roll med uppgifter som t.ex. centrumfunktion för utveckling av kulturarvsarbetet, Digisam och att fördela statsbidrag till de centrala museernas forskning kommer att kunna bidra till ett större utbyte, högre effektivitet och nyskapande aktiviteter mellan olika aktörer inom kulturarvsområdet.

Regeringens förslag att genom bestämmelser i museilagen säkra tillgänglighet, kunskapsuppyggnad och samverkan blir centrala riktlinjer för sektorns arbete med att tillvarata hela landets kulturarv. Utskottet vill avslutningsvis också peka på den tyngdpunktsförskjutning som kultursamverkansmodellen innebär från centralt fattade beslut till ökat regionalt ansvar. Här vill utskottet lyfta fram regeringens bedömning, som är framtagen bl.a. utifrån kulturutskottets utvärderingsgrupps rapport om kultursamverkansmodellen, att dialogen mellan den nationella och den regionala politiska nivån bör formaliseras för att främja en ökad samverkan om gemensamma politiska prioriteringar (Ds 2017:8).

Mot bakgrund av ovanstående är utskottet inte berett att förorda tillkännagivanden till regeringen i enlighet med motionsyrkandena. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2016/17:13 (L, V, MP, KD, C), 2016/17:14 (L, KD), 2016/17:233 (M), 2016/17:260 (KD), 2016/17:486 (M), 2016/17:896 (S), 2016/17:1603 (S), 2016/17:1678 (S), 2016/17:1687 (S), 2016/17:2770 (SD) och 2016/17:3645 (SD) yrkande 5.

Hbt-museum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om musealt arbete för att bl.a. dokumentera hbt-personers liv och historia.

Jämför reservation 24 (L).

Motionerna

Jan Björklund m.fl. (L) föreslår i motion 2016/17:1079 yrkande 27 ett tillkännagivande till regeringen om att utreda det museala arbetet med att dokumentera hbt-personers liv och historia. Motionärerna anför att Sverige har

nått långt i arbetet för hbt-personers rättigheter och mot den homofobi som finns i samhället. Olika museer har gjort viktiga insatser för att dokumentera hbt-historia. Liknande yrkanden framförs av Robert Hannah och Christina Örnebjär (båda L) i motion 2016/17:1995. Motionärerna föreslår att riksdagen gör tillkännagivanden till regeringen om att utreda möjligheten att stötta bildandet av ett svenskt hbtq-museum (yrkande 1), om att utreda möjligheten att kostnadsfritt upplåta en byggnad på en central plats i Stockholm för ett hbtq-museums dokumentations-, utställnings- och museiproduktionsverksamhet (yrkande 2) och om att utreda möjligheten att göra ett hbtq-museum till ett nationellt resurscentrum för insamling och dokumentation av hbtq-personers kulturarv (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar olika museers aktiva arbete med att introducera hbt-frågor i sina verksamheter och menar att det ger bättre resultat att integrera ett hbt-perspektiv i befintlig verksamhet än att etablera ett resurscentrum eller museum för särskilda frågor.

Utskottet noterar också att olika regeringsuppdrag till myndigheter inom kultursektorn under åren fallit väl ut. Det gäller bl.a. Riksutställningars uppdrag 2014 att verka för att tydliggöra hbtq-relaterade frågor inom utställningsområdet och Statens kulturråds uppdrag att i samarbete med Riksutställningar under 2016 genomföra kunskapshöjande insatser för att synliggöra normer och utmana negativa stereotyper.

Utskottet kan också konstatera att många museer arbetar tillsammans med RFSL för att hbtq-certifiera sina verksamheter genom att på ett strukturerat och målmedvetet sätt förbättra arbetsmiljö och bemötande. Utskottet noterar i det sammanhanget att Uppsala konstmuseum blev Sveriges första hbtq-certifierade museum 2016.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motionerna 2016/17:1079 (L) yrkande 27 och 2016/17:1995 (L) yrkandena 1–3.

Museum för regalskepp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att etablera ett museum för regalskepp.

Jämför reservation 25 (SD).

Motionen

Mattias Bäckström Johansson (SD) föreslår i motion 2016/17:125 att regeringen utreder möjligheten att etablera ett museum för regalskeppet Kronan, regalskeppet Svärdet och amiralsskeppet Mars på Öland eller i

Kalmar. Motionären anser att Öland bör få ett eget museum där huvuddelen av de föremål som bärgats från skeppet Kronan och det som förhoppningsvis kommer att bärgas från skeppet Mars kan ställas ut.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av utskottets ställningstagande i förslagspunkt 17 ovan vill utskottet framhålla att staten även i fortsättningen bör vara restriktiv med att främja tillkomsten av nya museer (se bl.a. bet. 2015/16:KrU9). De som tar initiativ till nya museer bör se till att investeringar och drift kan finansieras.

Oavsett hur välmotiverad en stödsats kan te sig är det inte självklart att ett statligt engagemang alltid är den bästa lösningen. Med varje nytt statsbidragsberättigat museum följer krav på ökade statsbidrag som måste finansieras antingen med ökade anslag eller genom omprioriteringar.

Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:125 (SD).

Nobelmuseet i Karlskoga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Nobelmuseet i Karlskoga.

Jämför reservation 26 (SD, KD) och särskilt yttrande 2 (M, C, L, KD).

Motionerna

I motion 2016/17:1843 vill Elisabeth Svantesson (M) att riksdagen tillkännager för regeringen att Nobelmuseet i Karlskoga ska betraktas som en nationell angelägenhet och därmed stödjas för fortsatt utveckling. Motionären beskriver Nobelmuseet i Karlskoga som ett viktigt komplement till Nobelmuseet i Stockholm.

Lars-Axel Nordell m.fl. (KD, M, C, L) föreslår i motion 2016/17:2553 ett tillkännagivande till regeringen om att inkludera Nobelmuseet i Karlskoga i de statliga satsningar som planeras för att vidareutveckla varumärket Alfred Nobel.

Bakgrund

Regeringen aviserade hösten 2016 att man avser att bidra till Nobel Centers drift med 40 miljoner kronor per år fr.o.m. att det öppnar och tre år framåt. Regeringens förhoppning är bl.a. att en ny byggnad för Nobelcentret ska fylla en central funktion för kultur.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av utskottets ställningstagande ovan menar utskottet att i den mån insatser behöver göras på ett område som förbisetts eller inte uppmärksamrats tillräckligt, bör åtgärder vidtas främst inom ramen för den befintliga museiorganisationen genom exempelvis riktade insatser.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2016/17:1843 (M) och 2016/17:2553 (KD, M, C, L).

Utveckling av Statens museer för världskultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Statens museer för världskultur.

Jämför reservation 27 (SD) och 28 (L).

Propositionen

Regeringen tar i sammanhanget inte ställning till i vilka lokaler verksamheten vid Statens museer för världskultur ska bedrivas. Regeringen noterar att samtliga föreslagna handlingsalternativ medför att myndighetens totala lokalytor minskar och att myndighetens uttalade syfte är att därigenom frigöra medel till utveckling och förnyelse av verksamheten. Regeringen refererar också till att myndigheten i rapporten betonar att inget av alternativen utgör förslag till avveckling av befintlig museiverksamhet.

Regeringen gör vidare bedömningen att världskulturbegreppet och den tematik som följer av dess tillämpning är fortsatt relevant som grund för Statens museer för världskulturs uppgifter och ansvar. Regeringen bedömer också att Statens museer för världskulturs verksamhet bör utvecklas för att fortsätta att vara relevant för alla. Regeringen understryker vikten av att myndigheten står stadigt på den kunskapsbas som utgör grunden för museernas arbete och trovärdighet. Regeringen menar att myndigheten och de museiverksamheter som innefattas i myndigheten har ett stort ansvar som kunskaps- och bildningsinstitutioner och att det precis som myndigheten själv anför inte finns någon motsättning mellan ambitionen att nå en större och bredare publik och att bevara en ställning som kunskapsinstitution.

Motionerna

I motion 2016/17:3645 yrkande 4 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) att Sverigedemokraterna sedan en tid tillbaka har förespråkat en nedläggning av Världskulturmuseet i Göteborg, framför allt för att det är grundat i ett politiskt syfte och har en ideologisk inriktning snarare än kunskapsbaserad.

Motionärerna menar att andra kulturer och deras historia stärks om målet för verksamheten är strikt kunskapsbaserat.

Bengt Eliasson m.fl. (L) anför i motion 2016/17:3644 yrkande 3 att debatten om de olika verksamheterna inom Statens museer för världskultur – Etnografiska museet, Östasiatiska museet, Medelhavsmuseet och Världskulturmuseet – är ett tydligt exempel på att regeringens ambitioner att nå stordriftsfördelar genom att slå samman olika museer kan slå väldigt fel.

I motion 2016/17:663 yrkande 1 anför Robert Hannah (L) att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den i instruktionen för myndigheten Statens museer för världskultur bör tydliggöra att säte i Göteborg innebär att myndighetschefen och andra ledande chefer ska arbeta från Göteborg. Motionären hänvisar till Göteborgspostens granskning 2014 som visade att sju av åtta chefer i myndighetens ledningsgrupp då arbetade i Stockholm.

Bakgrund

De slutsatser om bl.a. vikten av mer effektivt resursutnyttjande som Statskontoret förde fram i sin s.k. myndighetsanalys av Statens museer för världskultur (2015:24) ledde till att myndigheten fick i uppdrag i regleringsbrevet för 2016 att redovisa dels vad myndigheten kan göra för att förbättra sina ekonomiska förutsättningar, dels hur olika handlingsalternativ kan påverka verksamheten (Ku2015/02603/KL).

Myndigheten rapporterade dessa uppdrag i september 2016. De förslag som Statens museer för världskultur för fram rör en översyn av marknadshyresmodellen för kulturfastigheter alternativt att regeringen innan en eventuell ny hyresmodell tas i bruk årligen räknar upp myndighetens anslag med kompensation för nuvarande hyreskostnader och att regeringen lämnar en bedömning av de två modeller för lokaler som myndigheten föreslår, tillbyggnad av befintliga lokaler på Gärdet i Stockholm, alternativt nybyggnad av ett Världskulturmuseum Stockholm.

Vad gäller verksamhetens inriktning föreslår myndigheten vissa tillägg i sin instruktion (SFS 2007:1185), i 1 § att myndighetens uppgift också ska vara att visa och levandegöra kulturer i världen med utgångspunkt i de samlingar myndigheten förvaltar, respektive i 3 § att samlingarna ska göras tillgängliga nationellt och globalt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har följt frågan om Statens museer för världskulturs ekonomiska förutsättningar och verksamhetsutveckling under 2016 och 2017. Utskottet kan konstatera att det inte är riksdagens uppgift att ta ställning till frågor om en enskild myndighets organisering och lokaler utan att det ligger inom myndighetens ansvar att besluta om vilka lokaler verksamheten ska bedrivas i. Utskottet vill dock i sammanhanget uppmärksamma regeringens strategi för statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter.

Utskottet finner därmed inte några skäl till tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2016/17:3645 (SD) yrkande 4, 2016/17:3644 (L) yrkande 3 och 2016/17:663 (L) yrkande 1.

Transporthistoriska museer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör ta fram lagstiftning till skydd för det rörliga kulturarvet. Detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Jämför reservation 29 (S, MP, V).

Propositionen

Regeringen bedömer att det bör övervägas hur de transporthistoriska museer och samlingar som Trafikverket i dag ansvarar för ska förvaltas i framtiden. Även Stiftelsen Tekniska museet, Statens försvarshistoriska museer, Statens maritima museer, hembygds museer och olika arbetslivsmuseer har samlingar och verksamhet kopplade till transportområdet, och delar av Trafikverkets järnvägssamlingar visas på Järnvägens Museum Ängelholm i kommunens regi.

Trafikverket föreslog 2012 i redovisningen (N2012/00833/TE) av sitt regeringsuppdrag att de transporthistoriska museerna och samlingarna samlas och förs över till Kulturdepartementet för att drivas vidare. Regeringen ser flera fördelar med att ansvaret för det transporthistoriska kulturarvet läggs på en myndighet under Kulturdepartementet, allt från departementets kunskap och kompetens när det gäller att styra museer, till renodling av statliga myndigheters uppgifter. En sådan ny verksamhetsstruktur bör enligt regeringen få i uppgift att främja kunskapen om och intresset för den svenska transporthistorien och dess roll i samhällsutvecklingen och ta till vara de ideella krafter och det starka folkrörelseengagemanget via det civila samhällets organisationer.

I 2017 års ekonomiska vårproposition (prop. 2016/17:100) föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser bevarande av transporthistoriska samlingar som Trafikverket ansvarar för och som finansieras från anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur inom utgiftsområde 22 Kommunikationer flyttas till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Regeringen anser vidare att Sveriges järnvägs museum och de samlingar som Trafikverket ansvarar för bör integreras i myndigheten Statens maritima museer. För 2018 beräknas förslaget öka utgiftsramen för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid med 44 300 000 kronor och minska utgiftsramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer med motsvarande belopp.

Motionerna

Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) föreslår i motion 2016/17:3643 yrkande 5 att riksdagen tillkännager för regeringen att det skyndsamt bör tas fram en lagstiftning till skydd för det rörliga kulturarvet. Motionärerna anför att de ideella insatser som görs för att bevara, använda och utveckla det rörliga kulturarvet inte har beaktats i propositionen och att de få bevarade transportmedel från förr som utgör det levande rörliga kulturarvet behöver en inkluderande och skyddande lagstiftning. Ett liknande yrkande förs fram av Bengt Eliasson (L) som i motion 2016/17:607 anför att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen om att i samverkan med civilsamhället utreda en stärkt bevaranderätt för det rörliga kulturarvet.

Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) föreslår i motion 2016/17:1853 ett tillkännagivande till regeringen om att främja det motorhistoriska kulturarvet i Sverige. Motionärerna anför att motorentusiaster lägger ned tid och pengar på att reparera och underhålla veteranfordon och att ideellt sköta en museiverksamhet. Från samhällets sida bör man på ett bättre sätt uppmuntra verksamheten exempelvis genom att ge möjlighet att ta del av det statliga kulturstödet.

Niclas Malmberg (MP) yrkar i motion 2016/17:73 på ett tillkännagivande till regeringen om att stärka skyddet för det rörliga kulturarv som fortfarande är rörligt. Motionären anför att 1960 års byggnadsminneslag inte omfattar funktionella fordon.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det framför allt är de motorfordon som kopplas till försvarets historia, t.ex. Flygvapenmuseum i Linköping, som vårdas av det allmänna. Kulturarv i form av motorfordon vårdas i dag i övrigt till stor del av civilsamhället, och utskottet konstaterar att de ideella insatser som görs för att bevara, använda och utveckla det rörliga kulturarvet inte beaktas i tillräcklig utsträckning av regeringen i propositionen.

Utskottet menar vidare att det finns ett flertal exempel på hur både politiska beslut och myndigheters tolkningar av regelverk utgjort hinder för bevarandet av det rörliga kulturarvet, vilket också i enskilda fall har lett till att kulturarvsföremål gått förlorade.

För att det transporthistoriska kulturarvet ska kunna bevaras måste det brukas och utvecklas som en självklar del av samhällets kulturmiljöer. Därför behöver regeringen skyndsamt ta fram en lagstiftning som slår fast myndigheters skyldigheter och ansvar för historiska transportmedel till lands, sjöss och i luften, så att de i sin myndighetsutövning kan säkerställa att det rörliga kulturarvet inte avsiktligt eller oavsiktligt hindras från att brukas eller skadas eller rent av destrueras.

Enligt utskottet bör regeringen skyndsamt ta fram en lagstiftning till skydd för det rörliga kulturarvet. Detta bör riksdagen tillkännager för regeringen.

Därmed tillstyrker utskottet motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 5 och tillstyrker delvis motionerna 2016/17:73 (MP), 2016/17:607 (L) och 2016/17:1853 (M).

Repatriering och restitution

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om proveniensforskning och om att öka kunskapen om landets restitutionsåtaganden.

Propositionen

Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet, i samråd med de centrala museerna och Sametinget, bör ges i uppdrag att ta fram en vägledning för hantering av mänskliga kvarlevor i museisamlingar samt en motsvarande vägledning för identifiering och repatriering eller restitution av föremål i museers samlingar där det kan finnas särskilda etiska skäl för ett återlämnande. Utgångspunkten bör vara att den svenska praktiken ska vara föredömlig i dessa avseenden sett ur ett internationellt perspektiv. Vägledningen för föremål i museernas samlingar ska avgränsas till föremål som tillförts samlingar i modern tid, dvs. framför allt från senare delen av 1800-talet och framåt.

Regeringen tar upp att samlingarna vid många museer till stora delar har samlats in innan tydliga etiska riktlinjer etablerades inom den globala museisektorn medan ett etiskt och moraliskt förhållningssätt till samlingar i dag är helt grundläggande för museernas verksamhet och för allmänhetens förtroende för verksamheten. Det gäller såväl kulturhistoriska och konsthistoriska som naturhistoriska museer. Det finns internationellt framstående museer som inte längre införskaffar nya föremål till samlingarna bl.a. eftersom risken för kulturarvsbrott vid köp eller mottagande av donation av föremål, som kan ha stulits eller kommer från illegala utgrävningar och som understöder terrorism eller annan kriminalitet, anses vara för hög.

Regeringen menar att etiska förhållningssätt även krävs i arbetet med befintliga samlingar. Hänsyn måste särskilt tas till mänskliga kvarlevor och vissa föremål som införlivats i samlingarna under perioder då synsätten på vad som var legitima sätt att förvärva föremål var annorlunda än i dag.

Motionen

Cecilia Magnusson och Eva Lohman (båda M) anför i motion 2016/17:3100 att Sverige är en av de 47 stater som står bakom Washingtonskonferensens slutsatser från 1998 och den uppföljande Terezindeklarationen från 2009. Till skillnad från Nederländerna, Tyskland, Storbritannien och Österrike har Sverige enligt motionärerna inte arbetat fram system för att hantera restitutionsfall. Motionärerna yrkar på att riksdagen tillkännager för

regeringen att den ska genomföra proveniensforskning när det gäller de statliga samlingarna (yrkande 1) och öka kunskapen om landets restitutionsåtaganden (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare konstaterat att Sverige har undertecknat Washingtonslutsatserna, som syftar till att stödja arbetet med att lösa ärenden om konfiskerad konst som beslagtogs av nazisterna under andra världskriget. Dessa är inte rättsligt bindande, utan de undertecknande länderna förutsätts agera i enlighet med sina respektive lagstiftningar (se bet. 2015/16:KrU9).

Utskottet menar att det är mycket angeläget att den svenska praktiken är föredömlig i dessa avseenden sett ur ett internationellt perspektiv. Utskottet vill därför åter understryka vikten av att museiinstitutionerna har riktlinjer för hantering av krav på återlämnande som överensstämmer med internationella överenskommelser som Sverige ingått, t.ex. Washingtonslutsatserna.

Utskottet noterar även att museernas arbete med att digitalisera sina samlingar och sin samlingsinformation ökar förutsättningarna att identifiera föremål med oklart ursprung, och utskottet finner det glädjande att digitaliseringen också bidrar till inventeringen av samlingsbeståndet som i många fall är tids- och personalkrävande.

Utskottet välkomnar vidare uppdraget till Riksantikvarieämbetet att utarbeta en vägledning för identifiering, repatriering eller restitution och ser inga skäl att föregripa det arbetet. Utskottet finner inte skäl till tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Därmed avstyrker utskottet motion 2016/17:3100 (M) yrkandena 1 och 2.

Strategiskt arbete för att nå kulturmiljömålen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kulturell planering i nationella mål, förstärkt samordning mellan myndigheter, översyn av lagstiftning och traditionsenlig byggnation.

Jämför reservation 30 (SD).

Propositionen

För att skapa bättre förutsättningar att ta till vara den potential som kulturmiljön utgör för ett hållbart samhälle bör enligt regeringens bedömning ett flertal myndigheter ges i uppdrag att utarbeta vägledande strategier för kulturmiljöfrågor inom ramen för sina befintliga uppgifter, resurser och verksamheter. Strategierna ska belysa hur myndigheternas arbete med befintliga uppgifter bidrar till relevanta nationella kulturmiljömål. Det finns också behov av att i befintliga nationella forum påbörja en breddad dialog om

kulturmiljöns betydelse för att nå bättre måluppfyllelse för respektive sektor. Riksantikvarieämbetet bör inom ramen för sitt uppdrag erbjuda metodstöd till de nationella myndigheterna i framtagandet av strategierna.

Regeringen betonar att kulturmiljöfrågorna är utpräglat tvärsektoriella och berör många olika politikområden och verksamheter. Det handlar bl.a. om miljömålsarbetet, planer och processer inom såväl den fysiska planeringen, byggandet av bostäder och hållbara städer som det lokala och regionala tillväxtarbetet, jord- och skogsbruket, landsbygdsutvecklingen, besöksnäringen och friluftslivet. För att den potential som kulturmiljöfrågorna har att bidra till att samhällsbygget ska realiseras krävs att kulturmiljöarbetet inkluderas tidigt i dessa processer och att de instrument som ingår i kulturmiljöarbetet tillämpas effektivt såväl lokalt och regionalt som nationellt. Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Boverket, Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Trafikverket, Tillväxtverket, Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket är ansvariga myndigheter.

Regeringen vill, genom ett tillägg i förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet, förtydliga att kulturmiljön alltid utgjort en del av ändamålet i bidragsgivningen till regionala museer. Regeringen menar i likhet med Riksantikvarieämbetet och kulturutskottets utvärderingar av kultursamverkansmodellen att det råder viss otydlighet om regionala museers uppdrag inom ramen för kulturmiljöarbetet.

Motionerna

I motion 2016/17:2205 anför Aron Emilsson m.fl. (SD) att stödet och den politiska viljan för kulturmiljövården är eftersatt, såväl i ekonomiska anslag nationellt som i kommunal kompetens lokalt. Sverigedemokraterna yrkar därför på att riksdagen tillkännager för regeringen att kulturell planering i nationella mål och riktlinjer bör främjas (yrkande 1), att samordningen mellan myndigheter för att trygga helhetssynen om kulturmiljöerna bör förstärkas (yrkande 2) och att en nationell översyn av gällande lagstiftning och kompetens bör göras för att identifiera eventuella luckor och åtgärdsalternativ (yrkande 3).

Markus Wiechel (SD) föreslår i motion 2016/17:2434 ett tillkännagivande till regeringen om att uppmuntra traditionsenlig byggnation utifrån Sverigedemokraternas principprogram att stadsplanering och arkitektur måste vara anpassade efter människors behov och det vi vet om den mänskliga naturen. Motionären anför att Sverige har en rik byggnadstradition som förtjänar att bevaras.

Bakgrund

I slutbetänkandet Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99) föreslår Riksintresseutredningen vissa ändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen (2010:900). Utredningen föreslår att länsstyrelsen och regeringen

ska kunna göra undantag från kravet att tillgodose riksintressen om det är ett viktigt allmänt intresse att använda marken till exempelvis bostadsbebyggelse, under förutsättning att det främjar en hållbar utveckling ur ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt. Utredningen föreslår vidare en samordning av de insatser som görs för att nå sådana miljömål och andra nationella mål som har betydelse för hållbar utveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att kulturmiljöfrågorna berör många politikområden, aktörer och verksamheter. Ett sådant tvärsektoriellt område förutsätter ändamålsenlig styrning, bl.a. i form av tydlig målhierarki och ansvarsfördelning.

Många av de aspekter som förs fram i motionsyrkandena om kulturell planering, förstärkt samordning och översyn av lagstiftning och kompetens kommer med största sannolikhet att belysas i de strategier för kulturmiljöfrågor som regeringen aviserat. Utskottet vill också peka på att regeringen har aviserat att en proposition om arkitektur, form och design ska lämnas i september 2017.

Utskottet välkomnar i sammanhanget förtydligande tillägg i förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet, att kulturmiljön är en del av ändamålet i bidragsgivningen till regionala museer. Utskottet delar regeringens bedömning att detta underlättar uppföljningen av aktuellt arbete inom ramen för kultursamverkansmodellen och tydliggör de regionala museernas roll inom ramen för det offentligt finansierade kulturmiljöarbetet.

Utskottet finner därför inga skäl att bifalla motionsyrkandena och avstyrker därmed motionerna 2016/17:2205 (SD) yrkandena 1–3 och 2016/17:2434 (SD).

Formminnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av statlig kompensation vid fornfyndshantering, Uppåkra Arkeologiska Center, kolmilor, skärpta straff för fornminnesbrott och statsbidrag vid arkeologiska undersökningar.

Jämför reservation 31 (L) och 32 (KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att bestämmelsen om fyndfördelning i 4 kap. kulturmiljölagen (1988:950) ändras för att förtydliga att det mottagande museet har full förfoganderätt över de mottagna föremålen.

Regeringen gör vidare bedömningen att de aktörer som har en roll i det uppdragsarkeologiska systemet har ett gemensamt ansvar för att verka för att uppdragsarkeologin bidrar till att bygga upp ny och angelägen kunskap.

Regeringen menar att de uppdragsarkeologiska undersökningarna och det förmedlingsarbete som utförs i samband med infrastruktursatsningar har en väsentlig betydelse för den vetenskapliga och allmänna kunskapsbildningen. Det förmedlingsarbete som utförs genom bl.a. populärvetenskapliga skrifter, fältvisningar och föredrag är ett viktigt led i arbetet med att öka tillgängligheten till kunskap och öka medvetenheten om de historiska spåren i landskapet. Regeringens bedömning är att det är centralt att kunna samlas kring perspektivet om uppdragsarkeologins betydelse för vetenskapliga framsteg och att det finns stora möjligheter för berörda myndigheter att utveckla sitt arbete och sin samverkan i detta avseende.

Motionerna

Ewa Thalén Finné m.fl. (M) föreslår i motion 2016/17:313 yrkande 1 ett tillkännagivande till regeringen om ett större statligt intresse för Uppåkra Arkeologiska Center. Motionärerna anser att Uppåkra bör betraktas som ett riksintresse. Genom ett ökat engagemang och finansiering från statens sida kan Uppåkra utvecklas och bli den stora kunskaps- och besöksplats som området förtjänar. Även Sofia Damm (KD) yrkar i motion 2016/17:2462 att riksdagen tillkännager för regeringen att Uppåkra arkeologiska centrum är av nationellt och internationellt intresse och att regeringen bör agera därefter. Motionären anför att ökade satsningar skulle leda till ökande turism och utbildning för barn och unga.

Anders Hansson (M) yrkar i motion 2016/17:3249 att riksdagen tillkännager för regeringen att förfarandet kring statliga kompensationer för fornfyndshantering bör ses över för att säkerställa att Lunds universitets historiska museum även i framtiden ska kunna fortsätta sitt viktiga arbete. Motionären anför att Historiska museet i Lund har huvudansvaret för omhändertagande av fornfynd från hela södra Sverige och har den näst största samlingen av fornfynd i Sverige. Museet lyder under Lunds universitet och Utbildningsdepartementet. Med ökad mängd fynd riskerar Lunds universitet att dräneras på medel som egentligen är avsatta för utbildning.

I motion 2016/17:2660 yrkar Robert Stenkvist och Mikael Jansson (båda SD) på ett tillkännagivande till regeringen om att straffen för fornminnesbrott ska skärpas. Motionärerna anför att straffen enligt kulturmiljölagen (1988:950) är så låga att polisen i dag inte utreder brotten.

I motion 2016/17:2988 anför Peter Helander och Anders Åkesson (båda C) att enbart ett fåtal av Bergslagens och Smålands kolmilor finns registrerade. I samband med skogsbruk får rester av kolmilor inte skadas. Motionärerna menar att det vore bättre att välja ut ett antal kolbottnar med framtida bevarandevärde som registreras och sedan lämnas orörda.

Jan Björklund m.fl. (L) yrkar i motion 2016/17:3192 att riksdagen tillkännager för regeringen att bestämmelsen om statsbidrag till arkeologiska undersökningar m.m. bör ses över (yrkande 31). Motionärerna vill överväga möjligheten till statsbidrag för arkeologiska undersökningar vid bostadsbyggande till alla tätorter och att det inte som i dag ska krävas att fornlämningen finns i en äldre stadskärna och berörs av kompletteringsbebyggelse. Ett liknande yrkande framförs av Betty Malmberg (M) i motion 2016/17:2137 där motionären yrkar på ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en översyn av kostnadsansvaret vid arkeologiska utgrävningar.

I motion 2016/17:3347 yrkar Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 51 på ett tillkännagivande till regeringen om att utreda vilka kostnader eller uteblivna intäkter som är rimliga att belasta enskilda ägare med när det gäller inskränkningar i nyttjandet av mark där det finns större forn- och kulturlämningar. Motionärerna anför att den enskildes kostnader vid arkeologiska undersökningar ska vara rimliga.

Bakgrund

Bestämmelser om fornminnen finns i 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

Regeringen gav 2013 Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer i uppdrag att gemensamt utveckla och effektivisera hanteringen av fynd från arkeologiska undersökningar och ta fram förslag på hur hanteringen av arkeologiska fynd skulle kunna förbättras för att möjliggöra kvalitetssäkring av det uppdragsarkeologiska systemet. Uppdraget redovisades 2015 i rapporten Utvecklad och mer effektiv hantering av fynd från arkeologiska undersökningar (Ku2015/01158/KL).

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att arkeologin är en viktig kunskapskälla om människans levnadsförhållande under olika tider och unik på det sättet att den i samband med utgrävningar når ut på många platser och får direktkontakt med människor där de bor och verkar.

Utskottet välkomnar också myndigheternas arbete med att hitta utvecklingsmöjligheter i fyndhanteringsprocessen och regeringens förslag till ändring i regelverket om fyndfördelat arkeologiskt material.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena 2016/17:313 (M) yrkande 1, 2016/17:2137, 2016/17:2462 (KD), 2016/17:2660 (SD), 2016/17:2988 (C), 2016/17:3192 (L) yrkande 31, 2016/17:3249 (M) och 2016/17:3347 (KD) yrkande 51.

Kyrkliga kulturarvsfrågor

Propositionen

Regeringen bedömer att en översyn bör göras av frågor som rör det kyrkliga kulturarvet inför kontrollstationen för den kyrkoantikvariska ersättningen 2019. Översynen bör bl.a. belysa ersättningens användning och effekter samt tydliggöra hur det kyrkliga kulturarvets potential som en resurs för en hållbar samhällsutveckling bättre kan tas till vara. Översynen bör särskilt se över hur det offentliga kulturarvsarbetet i högre utsträckning kan samspela med Svenska kyrkan i dess arbete för att göra det kyrkliga kulturarvet till en angelägenhet för alla och för att främja medskapande och ideellt engagemang.

Den fördjupade utvärderingen av den kyrkoantikvariska ersättningens användning och effekter bör enligt regeringen göras utifrån de samhällsförändringar som skett sedan överenskommelsen ingicks mellan staten och Svenska kyrkan 2000, de nationella kulturmiljömålen och regeringens prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik. Regeringen tar upp folkomflyttningar, generationsväxlingar och aktiva utträden ur Svenska kyrkan som bidragande orsaker till ett minskat medlemsantal i Svenska kyrkan. Detta leder till sämre ekonomi för Svenska kyrkan och en diskussion om s.k. kyrklig övertalighet i strikt inomkyrklig bemärkelse. Detta kan i sin tur resultera i kallställning av en kyrka, uthyrning, försäljning och rivning även om det senare hör till undantagen. En försäljning i sig ska inte påverka bevarandet utifrån principen att regelverket ska gälla lika oavsett ägare (prop. 1998/99:38 s. 153). Länsstyrelserna har dock enligt en undersökning från Riksantikvarieämbetet ibland haft svårt att hävda att kyrkobyggnadens utseende och karaktär inte får förvanskas när en ny ägare vill anpassa en kyrkobyggnad för ett nytt bruk.

Regeringen tar också fasta på Svenska kyrkans egna argument för att se det kyrkliga kulturarvet som en samhällsresurs som skulle kunna användas bättre genom en förstärkt samverkan mellan staten, Svenska kyrkan och övriga samhället. De kyrkliga kulturminnena beskrivs av Svenska kyrkan som platser för sammanhållning, identitet och trygghet i bygder där det inte finns några andra offentliga rum att tillgå, och att de är pedagogiska resurser för skolor och andra utbildningsinstitutioner.

Kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om fördjupad kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader tillsammans med en analys av framtida kostnader.

Jämför reservation 33 (S, MP, V).

Motionen

I motion 2016/17:2886 yrkande 7 anför Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) att Sveriges kyrkobyggnader är ett tusenårigt fysiskt kulturarv som Alliansen vill värna för framtida generationer. Motionärerna yrkar därför på ett tillkännagivande till regeringen om en fördjupad kartläggning av skyddsvärda kyrkor, kopplad till framtida kostnader.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens analys av orsakerna till det sjunkande medlemsantalet i Svenska kyrkan och den negativa inverkan på kyrkans ekonomi som detta innebär. Dessa faktorer påverkar förutsättningarna för förvaltningen av det kyrkliga kulturarvet.

Mot bakgrund av den här utvecklingen menar utskottet att staten bör ta ett helhetsgrepp om kyrkobyggnader i syfte att värna ett tusenårigt kristet kulturarv för framtiden. Regeringen bör därför initialt göra en fördjupad kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader tillsammans med en analys av framtida kostnader. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Utskottet tillstyrker därmed motion 2016/17:2886 (M, C, L, KD) yrkande 7.

Kyrkliga kulturminnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kyrkoantikvarisk ersättning, ett kyrkohistoriskt museum, en nationell översyn av kyrkor som tas ur bruk och hur det kyrkliga kulturarvet ska säkras för framtiden.

Jämför reservation 34 (SD).

Motionerna

Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkar i följande motioner på tillkännagivanden i frågor som rör det kyrkliga kulturarvet. I motion 2016/17:3645 yrkande 7 anför motionärerna att staten och Svenska kyrkan har ett gemensamt intresse

i att bejaka kyrkans roll som kulturbärare och kulturvårdare. Sverigedemokraterna anser att det finns behov av en kraftig förstärkning av den kyrkoantikvariska ersättningen. I motion 2016/17:2198 anför motionärerna att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska utreda möjligheten att i samarbete med Svenska kyrkan upprätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum. Motionärerna menar att det råder stora brister i bevarandet av kyrkobyggnader, föremålsvård och det immateriella kristna kulturarvet. I motion 2016/17:2203 yrkar motionärerna på att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att utarbeta en nationell handlingsplan för skydd av kyrkor som tas ur bruk (yrkande 1), om att i samverkan med Svenska kyrkan utföra en nationell översyn av kyrkor som riskerar att tas ur bruk (yrkande 2) och om att utreda en nationell handlingsplan för hur det kyrkliga kulturarvet ska säkras för framtiden (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens aviserade översyn av frågor som rör det kyrkliga kulturarvet inför kontrollstationen för den kyrkoantikvariska ersättningen 2019. Vidare hänvisar utskottet tillkännagivandet om kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader som föreslås ovan.

Utskottet finner inga skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionsyrkandena och avstyrker därmed motionerna 2016/17:2198 (SD), 2016/17:2203 (SD) yrkandena 1–3 och 2016/17:3645 (SD) yrkande 7.

Strategi för statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Mälsåker och en översyn av skyddet av det statliga kulturarvet.

Propositionen

Regeringen menar att det mot bakgrund av att det är mer än 20 år sedan den statliga fastighetsreformen genomfördes finns skäl att pröva det samlade statliga åtagandet och effektiviteten främst när det gäller förvaltningen av kulturfastigheter.

Utgångspunkten är att de fastighetsförvaltande myndigheterna ska förvalta fastigheterna så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet kan uppnås och att de kulturhistoriska värdena samtidigt kan bevaras, användas och utvecklas. I detta syfte bedömer regeringen att en strategi för statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter bör införas utifrån följande principer:

- Riktlinjerna för den statliga fastighetsförvaltningen ligger fast.
- Förvaltningen av statens kulturfastigheter är en viktig del av den statliga kulturpolitiken.
- De kulturhistoriskt mest värdefulla fastigheterna ska även i fortsättningen förvaltas i statlig myndighetsregi.
- Urvalet av statliga kulturfastigheter bör utgå från berättelser om staten och dess historia.
- Statliga kulturfastigheter ska vara skyddade som statliga byggnadsminnen.
- Förändringar av beståndet och strategiska kompletteringar.
- Ökad myndighetssamverkan, effektivare uppföljning och samordnad upphandling.

Motionerna

Hans Ekström m.fl. (S) yrkar i motion 2016/17:1676 att riksdagen tillkännager för regeringen att utvecklingsmöjligheterna för Mälsåkers slott bör ses över. Riksantikvarieämbetet som förvaltar fastigheten vill enligt motionärernas göra Mälsåker till ett internationellt kunskaps- och utbildningscentrum för konservering och restaurering av gamla byggnader.

Cecilia Magnusson (M) föreslår i motion 2016/17:166 ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av skyddet av det statliga kulturarvet som en prioriterad fråga för kulturpolitiken. Motionären understryker att både bränder och översvämningar innebär en mycket snabb skada på kulturarvet. Riksantikvarieämbetet arbetar för att stödja sektorn med riskanalys och katastrofberedskap. Motionären anser att statusen på de statliga institutionernas förebyggande arbete måste ses över.

Bakgrund

En förändring av organisationen av statens förvaltning av fastigheter och lokaler genomfördes 1993. Syftet var att skilja brukandet från ägandet och förvaltningen av fastigheter för att effektivisera såväl den statliga fastighetsförvaltningen som förmögenhetsförvaltningen. Genom reformen delades statens fastigheter upp i fastigheter som förvaltades dels av myndigheter, dels av statligt ägda aktiebolag.

Riksantikvarieämbetet föreslog i en skrivelse till regeringen i mars 2014 att Mälsåkers slott ska bli statligt byggnadsminne.

Den 1 januari 2015 fördes förvaltningsansvaret för ett sjuttioal kulturfastigheter över från Riksantikvarieämbetet till Statens fastighetsverk, och Riksantikvarieämbetets anslag minskades med 5 miljoner kronor (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU1, rskr. 2014/15:96).

I betänkandet Statens kulturfastigheter – urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55) föreslår utredningen att Mälsåkers slott säljs. Regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2) att de förslag som lämnats i denna utredning bereds vidare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens samlade bedömning att det offentliga Sverige står inför betydande utmaningar i fråga om förvaltningen av fastigheter utifrån bl.a. ekonomisk utveckling och förändringar i klimat- och miljökrav. Utskottet välkomnar därför den statliga kulturfastighetsstrategi som regeringen nu presenterat och delar regeringens bild att berörda myndigheter bör ha god beredskap att genomföra åtgärder i och med det flertal statliga utredningar som bildar grunden för strategin.

Utskottet noterar vidare att förslaget att göra Mälsåkers slott till statligt byggnadsminne fortsatt bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2016/17:166 (M) och 2016/17:1676 (S).

Samordnad kulturarvsdigitalisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om digitalisering av kulturarvet kopplat till forskning och bildning. Detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Jämför reservation 35 (S, MP).

Propositionen

Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet bör ges i uppgift att samordna och stödja arbetet med digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling inom kulturarvssektorn. Uppgiften bör utföras i bred samverkan med andra kulturarvsinstitutioner samt universitet och högskolor. Riksantikvarieämbetet bör också, som en del av den nya samordningsuppgiften på digitaliseringsområdet, ges ett särskilt uppdrag om att under de kommande åren prioritera frågan om långsiktigt digitalt bevarande.

Det fortsatta arbetet bör bygga vidare på Digisams arbete. Uppgiften ska även fortsatt vara att samordna, förvalta, utveckla och sprida nationella riktlinjer för digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling av kulturarvet. I uppgiften ligger också att verka för att relevanta internationella standarder tillämpas i digitaliseringens olika moment. Uppgiften ska utföras i bred samverkan med statliga och regionala kulturarvsinstitutioner, universitet och högskolor och med nationella och internationella nätverk. Medverkande myndigheter kan komma överens om ytterligare uppgifter om parterna finner finansiering för detta. Medverkande myndigheter kan också komma överens om var tyngdpunkten ska ligga i spannet mellan strategiska och mer operativa uppgifter vid olika tidpunkter för att bäst nå syftet med digitaliseringen av kulturarvsinformation.

Regeringen bedömer vidare att Riksarkivet bör få i uppgift att driva en gemensam resurs för massdigitalisering av kulturarvsmaterial. Genom att man samordnat utnyttjar befintliga resurser bedöms digitaliseringen kunna effektiviseras och kan digitaliseringstakten totalt sett ökas vid kulturarvsinstitutionerna när det gäller i första hand pappersbaserade handlingar. Utnyttjandet av en gemensam resurs med hög kompetens innebär en kvalitetsgaranti när det gäller både digital bild och metadata. Riksarkivets avdelning Mediakonverteringscentrum i Fränsta har enligt regeringen lång erfarenhet av storskalig digitalisering av processtyrd industriell karaktär för inbundna böcker, lösa blad, ritningar, tidningar och mikrofilm och även i viss utsträckning för fotografiskt material.

Vad gäller kulturarvsmaterial i form av digitalisering av ljud och rörlig bild bedömer regeringen att Kungl. biblioteket och Stiftelsen Svenska Filminstitutet bör ges i uppdrag att tillsammans utreda och lämna förslag i syfte att öka samverkan kring digitaliseringen av audiovisuellt material. Uppdraget bör genomföras i samråd med Riksarkivet, Institutet för språk och folkminnen och Statens musikverk som alla har viss digitaliseringsverksamhet för audiovisuella material. Även Sveriges Television AB bör bjudas in till samråd. Ett närmare samarbete mellan olika institutioner som hanterar det audiovisuella kulturarvet skulle kunna underlätta samordning och effektivisering av digitaliseringen.

Motionerna

I motion 2016/17:3643 yrkande 8 föreslår Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) att riksdagen tillkännager för regeringen att digitalisering av kulturarvet som är kopplat till forskning och bildning ska stärkas. Motionärerna menar att regeringens politik stannar vid framför allt organisatoriska frågor och missar viktiga delar som kopplar frågorna till bildning och demokrati.

Rossana Dinamarca m.fl. (V) anför i motion 2016/17:3642 yrkande 4 att riksdagen bör tillkännage för regeringen att lämpliga åtgärder bör vidtas för att påskynda digitaliseringen av det filmiska kulturarvet. Vänsterpartiet anser att det svenska filmiska kulturarvet har lika stor vikt som andra kulturarv och inte får förfalla.

Bakgrund

Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling av kulturarvet (Digisam) inrättades vid Riksarkivet den 1 september 2011. Den 1 januari 2017 flyttades organisationstillhörigheten till Riksantikvarieämbetet och blev en permanent verksamhet.

För att främja datadriven forskning inom humaniora och samhällsvetenskap ökas Vetenskapsrådets anslag med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2018 och ytterligare 20 miljoner kronor fr.o.m. 2019 (prop. 2016/17:50 Kunskap i

samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft, bet. 2016/17:UbU12, rskr. 2016/17:208).

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att utreda finansieringen av en fortsatt digitalisering av filmarvet och därmed säkerställa att det svenska filmarvet bevaras och tillgängliggörs (prop. 2015/16:132, bet. 2015/16:KrU11, rskr. 2015/16:289).

Regeringen har tilldelat Stiftelsen Svenska Filminstitutet totalt 40 miljoner kronor för ett särskilt uppdrag att digitalisera det svenska filmarvet för åren 2014–2018. Satsningen förstärktes med 2,5 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017 i enlighet med förslag i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 17, bet. 2016/17:KrU1, rskr. 2016/17:83).

Yttrande från utbildningsutskottet

Utskottet konstaterar att regeringen bygger vidare på arbetet för en nationell strategi för digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande av kulturarvet. Det anser utskottet är positivt och ökar möjligheterna att tillgängliggöra kulturarvet.

Utskottet vill betona att frågan om digitalisering även handlar om vikten av forskning och bildning. Att forska om vårt gemensamma kulturarv lägger långsiktigt grunden för bildning. Utskottet anser att regeringen ska stärka digitaliseringen av kulturarvet kopplat till forskning och bildning. Särskilt bör tillgången på statistik inom arkivsektorn uppmärksammas eftersom den påverkar möjligheten till forskning. Därmed anser utskottet att kulturutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 8.

Utskottets ställningstagande

Att forska om vårt gemensamma kulturarv lägger långsiktigt grunden för bildning, och den digitala tekniken erbjuder unika möjligheter för forskning inom kulturarvssektorn. Framväxten av digitala humaniora som ett nytt forskningsfält är ett exempel på detta.

Utskottet ser därför mycket positivt på att regeringen bygger vidare på befintliga satsningar och sektorns väl genomförda insatser inom området digitalisering, digital tillgång och digitalt bevarande av kulturarvet. Kulturarvet tillhör och angår oss alla, och den digitala tekniken ökar möjligheten att ge fler tillgång till materialet, vilket i grunden är en demokratisk fråga.

Utskottet välkomnar också att Kungl. biblioteket och Stiftelsen Svenska Filminstitutet ges i uppdrag att lämna förslag som syftar till att öka samverkan om digitalisering av ljud och rörlig bild. Utskottet kan konstatera att de två aktörerna verkar i samma sektor utifrån olika uppdrag, och verksamheterna har setts över i olika sammanhang bl.a. i syfte att minska dubbelarbete. Utskottet ser att uppdraget är särskilt viktigt i en tid då konsumtionen av ljud och rörlig bild är dominerande på internet och att det därför är viktigt att det

filmiska kulturarvet får ett digitalt visningsfönster. Utskottet ser, i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande till regeringen om att utreda finansieringen av en fortsatt digitalisering av filmarvet, fram emot att ta del av förslag som kan effektivisera och påskynda digitaliseringen av det audiovisuella materialet samt trygga försörjningen av såväl kompetens som teknisk utrustning inom området.

Utskottet noterar vidare att rapporten Ett digitalare kulturarv (Ku2016/00238/KL) påtalar att den statistik som i dag samlas in inom kulturarvsområdet är svår att sammanställa och att statistik helt saknas inom arkivsektorn. För att välja vilka data som behövs för att följa upp och utveckla verksamheten krävs att relevanta indikatorer och nyckeltal identifieras.

Utskottet delar analysen att avsaknaden av arkivstatistik innebär problem när framsteg inom digitaliseringen av kulturarvet ska jämföras och samordnas. Bristen på statistik innebär också att det blir svårt att skapa sig en bild av hur stor den framtida arkivtillväxten kan förväntas bli, både fysiskt och digitalt.

Regeringen bör därför prioritera fortsatt digitalisering av kulturarvet till stöd för forskning och bildning. Det finns även behov av att belysa vilken statistik som är rimlig att samla in inom arkivområdet och hur arbetet bör organiseras. Utskottet anser att riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i motionen om att digitalisering av kulturarvet kopplat till forskning och bildning ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.

Därmed tillstyrker utskottet motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 8 och tillstyrker delvis motion 2016/17:3642 (V) yrkande 4.

Motionsyrkanden som bereds i förenklad form

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en nationell stiftelse för inlösen av kulturarv och samlingar, god ortnamnsred, ett jubileumsår till minne av reformationen och ett svenskt kulturarvsår.

Utskottet har under mandatperioden (bet. 2015/16:KrU4 och bet. 2015/16:KrU9) avstyrkt motionsyrkanden som är likalydande med eller snarlika nedanstående yrkanden. Riksdagen beslutade i samtliga fall i enlighet med utskottets förslag. Utskottet finner inte skäl att ta upp dessa yrkanden till förnyad behandling. Utskottet anser därför att motionsyrkandena nedan kan behandlas i förenklad form och avstyrker därmed motionsyrkandena.

Nationell stiftelse för inlösen av kulturarv och samlingar

Motion 2016/17:1625 av Hans Ekström (S)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om att se över möjligheten att bilda en nationell stiftelse med uppgift att lösa in och bevara viktiga kulturarv och samlingar för eftervärlden.

God ortnamnsd

Motion 2016/17:2193 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

I motionen yrkas om ett tillkännagivande om hur tillämpningen av de lagreglerade bestämmelserna om god ortnamnsd ska kunna skärpas för att säkerställa att de svenska och samiska namnen ska kunna samverka.

Jubileumsår till minne av reformationen

Motion 2016/17:2424 av Aron Emilsson (SD)

I motionen yrkas att man bör uppmärksamma att det 2017 är 500 år sedan Martin Luther spikade upp sina 95 teser i Wittenberg, något som motionären anger brukar ses som startskottet för reformationen.

Svenskt kulturarvsår

Motion 2016/17:2182 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

I motionen yrkas att riksdagen ska tillkännage för regeringen att man bör utse 2020 till ett svenskt kulturarvsår med det primära syftet att stärka den gemensamma nationella identiteten och att uppmärksamma och hylla olika aspekter av den traditionella folkliga svenska kulturen.

Reservationer

1. Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik, punkt 1 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion
2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2 och
avslår proposition 2016/17:116 punkterna 1–6.

Ställningstagande

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik.

Sverigedemokraterna välkomnar i grunden en kulturarvsproposition som sätter kulturarvets värde på agendan, vilket vi länge framfört i den politiska debatten. För vårt parti är det centralt att synliggöra och tillgängliggöra vårt gemensamma kulturarv. Kunskap om kultur och historia skapar engagemang, leder till trygghet i mötet med andra kulturer och bidrar inte minst till den sociala tillväxten med målet om ett starkt socialt kapital. Flera av våra insatser syftar till att knyta samman det som i ett kluvet land glider isär: invandrare och majoritetssamhälle, unga och äldre, stad och land, historia och framtid. Vi sammanfattar det i begreppet Sverigesamlingen.

Det är inte bara sammanhållningen mellan nu levande svenskar, stad och land, minnen och framtid som behöver stärkas, utan också det historiska bandet mellan det som tidigare generationer lämnat efter sig i form av miljöer och artefakter, vilket vi har ett ansvar för att förvalta för morgondagens släktled. Det är viktigt att trygga och vårda. Som steg på vägen i strävan efter att trygga det svenska kulturarvet, det kollektiva minnet och den nationella och lokala identiteten runt om i landet förordar vi en kraftig utökning av stödet till bevarandet, underhållet och levandegörandet av det svenska kulturarvet och har lanserat en rad finansierade åtgärder för att värna, vårda och visa Sveriges historia.

Det är uppenbart att regeringen i kulturarvspropositionen förordar en ny inriktning för kulturarvspolitiken, präglad av ett ideologiskt raster av kulturell relativism och nationell självförnekelse. Man framför ofullständiga och felaktiga analyser och särskilt allvarsamt: monterar ned de skrivningar som föreskriver att Sverige har ett nationellt kulturarv värt att vårda. Det är, utöver enfaldigt, mycket problematiskt för samhällets långsiktiga hållbarhet.

Regeringen skriver i propositionen att en stor arbetskrafts- och flyktinginvandring till Sverige bidragit till en upplevelse av ökad kulturell

heterogenitet i befolkningen. Att så är fallet är snarare ett faktum än en upplevelse och har starkt bidragit till ett svagare socialt och kulturellt kapital. Regeringen erkänner att en kulturell mångfald medfört problematiska konsekvenser för den generella kunskapsutvecklingen och vad som lärs ut i exempelvis litteratur och historia.

Det är vidare uppenbart att regeringen i flera avseenden presenterar mycket problematiska och delvis felaktiga analyser. Man menar t.ex. att kulturarv är ständigt föränderligt och öppet för omtolkningar. Kultur och delar av det kulturella arvet är förvisso föränderliga eftersom de odlas, brukas och traderas. Samtidigt är det fundamentalt att slå fast att kulturarvet består av både å ena sidan givna bevarade artefakter och minnen, som förvisso kan omtolkas utifrån nya belagda forskningsrön men som är historiska spår i sig, och å andra sidan arv som lever och utvecklas.

Regeringen för i propositionen ett mycket motsägelsefullt och osammanhängande resonemang om vad man definierar som kulturarv, vilket blir problematiskt. Detta kommer till uttryck då man anför att det nästan samtida kan definieras som kulturarv bara det betraktas och används som sådant av människor. Samtidigt uttrycker man att även om nästintill vad som helst har potential att bli kulturarv är inte allt kulturarv, utan någon form av avgränsning måste göras. Sverigedemokraterna delar den bedömningen, men menar att regeringens argumentation i det här avseendet är väldigt otydlig. Det finns möjligheter till definitioner och avgränsningar och utan dessa försvårar förvaltning, regelverk, praktiska prioriteringar och fördelningen av ekonomiska medel och stimulanser. Det vilar också ett stort värde i att förmedla vad som t.ex. är unikt kulturarv för Sverige, vilket stärker såväl det sociala kapitalet som den kulturella gemenskapen. Otydlighet skapar vilshenhet, medan förståelse för rötter och sammanhang skapar trygga individer.

Det innebär att riksdagen bör avslå proposition 2016/17:116 i dess helhet och delvis bifalla motion 2016/17:3644 (L) yrkande 2.

2. Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik, punkt 1 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) antar regeringens förslag till
 1. museilag,
 2. lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950),
 3. lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen,
 4. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

med den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 1 augusti 2017.

b) avslår regeringens förslag till upphävande av riksdagsbindningar avseende myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet,

c) godkänner regeringens förslag till upphävande av riksdagsbindningar i frågor om den verksamhet som bedrivs av Sveriges bildkonstnärsfond och verksamhetens organisation.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:116 punkt 6 och motion 2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2, bifaller delvis proposition 2016/17:116 punkterna 1–4 och avslår proposition 2016/17:116 punkt 5.

Ställningstagande

Vi liberaler motsätter oss att riksdagsbindningen hävs vad gäller myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet.

Vi välkomnar att regeringen verkar ha släppt tanken på att skapa ”En museimyndighet för *hela* den historiska utvecklingen i Sverige”, (vår kursivering) så som det formulerades i promemorian med samma namn (Ku2016/01365/KL), men noterar samtidigt att den kraftiga kritik som många remissinstanser framförde mot detta förbigås med tystnad i propositionen.

Enligt vår mening stärks förutsättningarna att få den samlade bilden av historiska förlopp och skeenden i Sverige att framträda i hela sin bredd och komplexitet av att det finns en mångfald av museer som ger olika, kanske överlappande och till och med motstridiga bilder. Någon myndighet kan gärna ha ett samordningsansvar och ett ansvar för att identifiera områden som är otillräckligt belysta, men promemorians ambitioner om att ge en bild förutsätter vi att regeringen lämnat bakom sig. Regeringen bör också i de aviserade omorganisationerna värna de olika museernas särart. Ambitionen att belysa nya områden får inte genomföras genom att man försummar de områden där man redan byggt upp samlingar och kunskap.

Det innebär att riksdagen bör bifalla proposition 2016/17:116 punkt 6 och motion 2016/17:2644 (L) yrkande 2, delvis bifalla proposition 2016/17:116 punkterna 1–4 och avslå proposition 2016/17:116 punkt 5.

3. Bevара varje museums särart, punkt 2 (S, MP)

av Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Agneta Gille (S), Björn Wiechel (S), Niclas Malmberg (MP), Anna Wallentheim (S) och Ida Karkiainen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 3,

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 3 och

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill understryka att de förslag som fördes fram av Museiutredningen (SOU 2015:89) remitterades mycket brett. Ett av utredningens förslag rörde en museilag där definitionen av ett museum löd att ett museum i lagens mening ska förstås som en institution som bedriver utställningsverksamhet som är öppen för allmänheten och som har avlönad personal. Många remissinstanser, däribland Statens historiska museer, Moderna museet, Naturhistoriska riksmuseet, Riksutställningar och Länsstyrelsen i Gävleborg, avstyrkte utredningens förslag i denna del och föreslog ett närmande till Icoms (International Council of Museums) definition, alternativt till tidigare utredningars förslag.

Regeringen utgick från många remissinstansers synpunkter i sitt förslag till definition av vad som utgör ett museum. I propositionen står att läsa att med museum bör i lagens mening avses en institution som är öppen för allmänheten, som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut. Beskrivningen av ett museum utgår från samlingarnas centrala roll i museiarbetet och att museer på olika vägar förvärvar objekt som sedan bevaras för samtid och eftervärld. Vidare skriver regeringen att den föreslagna bestämmelsen har utformats på ett sådant sätt att samtliga angivna förutsättningar behöver vara uppfyllda för att en institution ska betraktas som ett museum. Lagen ger även uttryck för att det krävs ett arbete med samlingar som förvärvas och bevaras medan själva samlingsområdet beskrivs i mer allmänna termer i form av materiell och immateriell vittnesbörd om människan och människans omvärld. Regeringens skäl för att utgå från denna formulering är att den är generell och inte förutsätter någon avgränsning i form av t.ex. fysiska föremål.

Vi anser inte att det finns några skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen i den här frågan. Det innebär att riksdagen bör avslå motionerna 2016/17:3642 (V) yrkande 3, 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 3 och 2016/17:3644 (L) yrkande 1.

4. Bevara varje museums särart, punkt 2 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 3 och

bifaller delvis motionerna

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 3 och

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet välkomnar förslaget om en ny museilag som på ett tydligare och mer långsiktigt sätt slår fast museernas fria ställning, roll och funktion. I lagförslagets andra paragraf anges vad som avses med ett museum. Flera remissinstanser kritiserade utredningens förslag till definition och angav att det skulle vara bättre om den definitionen användes i stället.

Regeringen tillmötesgår visserligen dessa synpunkter genom att – i linje med Icoms definition – förtydliga beskrivningen och presentera ett lagtextförslag som delvis skiljer sig från utredningens. Vänsterpartiet anser dock inte att det är tillräckligt. Regeringen bör återkomma med ett förslag där definitionen av vad ett museum är tydligare motsvarar Icoms definition.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3642 (V) yrkande 3 och delvis bifalla motionerna 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 3 och 2016/17:3644 (L) yrkande 1.

5. Donation av föremål, punkt 3 (S, MP, V)

av Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Agneta Gille (S), Björn Wiechel (S), Niclas Malmberg (MP), Anna Wallentheim (S), Rossana Dinamarca (V) och Ida Karkiainen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motion

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Som vi konstaterade i reservation 3 anser regeringen att förvaltning av samlingar är en kärnverksamhet för museerna som är nära kopplad till både publik verksamhet och kunskapsuppbyggnad. Hur samlingsförvaltningen

sköts är centralt för alla delar av museiverksamheten och därför föreslår regeringen att denna behandlas i lagen.

I sammanhanget är det värt att notera att det generella regelverket för hantering av statlig egendom även styr de statliga museernas samlingar. Hur myndigheter får hantera sin egendom finns i budgetlagen (2011:203) och i förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom.

Vi tycker att det är glädjande att regeringen för fram förslag om aktiv samlingsförvaltning. Möjligheter till gallring och donationer ger museiprofessionen tydligare mandat till att vara just aktiva i samlingsuppbyggnaden. De föreskrifter som regeringen nu föreslår att de ska bemyndigas är ett första och viktigt steg för att utveckla riktlinjer för hanteringen av olika typer av föremål.

Vi anser därför inte att det finns någon anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen i den här frågan. Det innebär att riksdagen bör avslå motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 4.

6. Bredare samarbete inom hela museisektorn, punkt 4 (M, C, L, KD)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M), Per Lodenius (C), Bengt Eliasson (L), Roland Utbult (KD) och Eva Lohman (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Att verka för ett rikt och nyskapande kulturliv som är tillgängligt för alla människor samt att bevara och tillgängliggöra kulturarvet är viktiga uppgifter för hela samhället. Att regeringen haft den tidigare alliansregeringens politik som grund för kulturarvspropositionen är i grunden bra. Regeringen kunde dock ha gått längre, varit tydligare och betydligt mer inkluderande och intagit mindre centralistiska perspektiv i många avseenden.

Landets museer finns över hela Sverige och lockar varje år 26,5 miljoner besökare och är betydelsefulla för samhället utifrån ett både demokratiskt och ekonomiskt perspektiv. Räknar man även väldigt små museer finns det drygt 1 700 stycken som sysselsätter ca 6 000 årsarbetskrafter och genererar 5,5 miljarder kronor i intäkter. Det finns museer som är centrala, regionala, lokala, privata, stiftelseägda och ideellt drivna. Propositionen fokuserar helt och hållet

på de 28 centrala statliga museerna med deras drygt 8 miljoner besökare. Regeringen verkar helt ointresserad av museisektorns bredd och saknar en politik för att de statliga museerna ska samverka med det övriga Museisverige. Alliansen ser mångfald som en styrka och en tillgång. Regeringens politik bör inte begränsas bara till de egna museerna utan aktivt arbeta för att skapa förutsättningar för att alla museer, oavsett huvudman, kan samarbeta.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3643 (M; C, L, KD) yrkande 1.

7. Justeringar i museilagen, punkt 5 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

– *Vid avslag på reservation 1* –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen menar att en ny museilag är nödvändig för att säkra museernas oberoende i framtiden. Även Sverigedemokraterna kan se fördelarna med att lagstadga att museernas verksamhet ska vila på vetenskaplig grund. Det är av yttersta vikt att ogrundade påståenden om våra förfäder, våra omgivningar eller andra områden som är utgångspunkt för museiverksamhet inte sprids av offentliga institutioner, särskilt med tanke på den ideologisering som regeringen ger uttryck för i propositionen.

Även om en museilag inte kan förhindra att ett museum sprider inkorrekt information är det viktigt att fastslå att all information museer sprider ska vara evidensbaserad i den mån det är möjligt. På s. 98 i propositionen uttrycker regeringen följande: ”Att museerna ska främja kunskap innebär att de utifrån sina specifika resurser, i form av samlingar de förvaltar, egen kunskapsuppbyggnad och förmedlingsmöjligheter, ska bidra till kunskap i samhället i stort.”

För att förtydliga att museerna bör vila på vetenskaplig grund och att den information som förmedlas först och främst ska utgå från samlingarna eller annat insamlat material bör innebörden av ovanstående skrivning föras in i lagtexten. Likaså bör meningen på s. 102 om att all utåtriktad verksamhet på museerna ska ta sitt avstamp i sakkunskap föras in i lagtexten. Även om regeringen anger i propositionen hur lagtexten ska tolkas, anser vi

propositionstexten vara tvetydig i frågor rörande saklighet och vetenskaplig grund med tanke på regeringens ideologiska skrivningar. Därför bör en större enfass läggas på ett vetenskapligt tillvägagångssätt i lagtexten. Detta bör föras in i den föreslagna lagens 8 § om kunskapsuppbyggnad.

Ett ändamål om att förmedla fri åsiktsbildning blir överflödigt; eftersom museerna är kunskapsinstitutioner stärker de den fria åsiktsbildningen genom sin kunskapsförmedling. Rättsstaten och beslutsfattarna har till uppgift att säkra den fria åsiktsbildningen. Museernas uppgifter är att förvärva, förvalta, bevara, undersöka och förmedla immateriella och materiella vittnesbörd om människan och dess omvärld. Ska de göra detta vetenskapligt bör de inte ta hänsyn till åsiktsbildning över huvud taget. Skrivningen om fri åsiktsbildning i lagtextens 4 § bör således tas bort.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Vid avslag på reservation 1 innebär det att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 2.

8. Faddersystem för kulturarvsföremål, punkt 6 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

– *Vid avslag på reservation 1* –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna vill utreda ett system som möjliggör att föremål som gallras omhändertas av privatpersoner eller olika institutioner i en sorts fadderskap. Det skulle ge fler möjligheten att komma i kontakt med kulturarvsföremål, även om föremålet är av ringa ekonomiskt värde, för stunden anses ha en låg marginalnytta för museerna och i dagsläget tillför väldigt lite till vår förståelse och kännedom rörande vårt historiska arv, samtidigt som det avlastar museernas ständigt växande magasin.

Vi ställer oss inte bakom regeringens förslag om aktiv samlingsförvaltning, dels för att även om sannolikheten för missbruk är låg innehåller lagen inte några sanktionsmöjligheter om ett museum mot förmodan aktivt skulle sabotera kulturarvsföremål, dels för att destruktion av föremål är en oåterkallelig gärning som kan få ödesdigra konsekvenser för framtidens historieskrivning oavsett hur sällan destruktion av ett föremål äger rum. Vi förespråkar i stället gallring utefter rådande principer.

Vi föreslår att en utredning om denna form av föremålsvård och föremålsfadderskap tillsätts.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Vid avslag på reservation 1 innebär det att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 3.

9. Ändringar i kulturmiljölagen, punkt 7 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

– *Vid avslag på reservation 1* –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Regeringen föreslår ett antal ändringar i kulturmiljölagen (1988:950). Sverigedemokraterna ställer sig inte bakom alla ändringsförslagen och redogör här för hur vi anser att kulturmiljölagen bör formuleras.

Regeringen väljer i propositionen att byta ut ordet ”vårda” mot ”förvalta” i 2 kap. 17 § kulturmiljölagen. Genom att man gör detta får lagen en helt annan innebörd som riskerar att straffa dagens och nästkommande generations arv. Att förvalta ett föremål måste inte betyda att man ska vårda det. Att vårda ett föremål innebär däremot att man förvaltar detta, oavsett skick, för att säkerställa att det inte riskerar att förstöras eller lämnas i oönskade händer. Vi hade önskat att man från regeringens sida valde både vårda och förvalta i lagtexten för att poängtera och tydliggöra betydelsen av kulturarvens tyngdvikt i samhället.

I 4 kap. 11 § samma lag väljer regeringen att ta bort definitionen av vem kulturmiljön tillhör och vems arv som ska beaktas vid begravningsplatser. Genom att i den nuvarande lagen skriva ”vår kulturmiljö” tydliggör man att miljön tillhör oss alla, och det är en viktig ståndpunkt. Den gemensamma kulturmiljön ska givetvis även kunna benämnas som just vår gemensamma i lagboken, för vem annars tillhör den? Förklaringen till ändringen och borttagandet av ordet ”vår” framför kulturmiljön är oförsvarbar. Vill man känna en gemenskap och tillhörighet är det viktigt att denna signal även sänds ut från statens håll i lagtexten.

I 5 kap. 1 § samma lag väljer regeringen att ta bort benämningen våra äldre svenska och utländska kulturföremål och att endast benämna dem som kulturföremål. Det blir ett principiellt ställningstagande från statens sida att

inte längre vilja ta ett helhetsansvar för våra svenska och utländska föremål som ska föras ut ur landet oavsett anledning. Vi ifrågasätter detta ställningstagande då vi saknar en tillräcklig förklaring och skälig grund. Regeringen väljer i samma paragraf att dessutom sätta en ålder om 75 år på kulturföremål som inte får föras ut ur landet utan särskilt tillstånd. Vi hade önskat att regeringen inte satte en åldersbestämning eller att de öppnade formuleringen genom att inte utesluta föremålets ålder som kan vara av stor betydelse för kulturarvet.

Även i 5 kap. 10, 11 och 16 §§ väljer regeringen att ta bort benämningen om det nationella kulturarvet genom att bara definiera kulturarvet. Vi tycker det är högst beklämmande att man från regeringens sida återigen inte inser vikten av att definiera vårt nationella gemensamma kulturarv.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Vid avslag på reservation 1 innebär det att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 8.

10. Anpassning till EU-rätten, punkt 8 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

– *Vid avslag på reservation 1* –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Vad gäller utförelse av kulturföremål föreslår regeringen en anpassning till EU-rätten på området. Det innebär vissa ändringar i kulturmiljöförordningen (1988:1188) och kulturmiljölagen (1988:950). Sverigedemokraterna anser att regeringens argumentation för förändringar av lagstiftningen i det här avseendet är undermålig och motiveringen svag. En anpassning till EU i det här avseendet är varken önskvärd i sig eller skäl nog för den förändring som föreslås. Vad gäller utförandet av kulturarvsföremål ur landet bör inte svensk lagstiftning på kulturarvsområdet ta hänsyn till EU-rättens regelverk om fri rörlighet för varor och tjänster. Det är regel att när det kommer till kulturområdet får ingen ytterligare harmonisering ske, och det ska stå klart att kulturfrågor är en nationell angelägenhet.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Vid avslag på reservation 1 innebär det att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 6.

11. Kulturarvspolitikens inriktning samt finansiering och konsekvensanalys, punkt 9 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

– *Vid avslag på reservation 1* –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 10 och 11.

Ställningstagande

Regeringen föreslår i propositionen omfattande förändringar på kulturarvsområdet. Många av förändringarna innebär att medel och verksamheter flyttas, vilket i sig är rimligt, men även om det går att räkna med en viss effektivisering av olika verksamheter är det många samhällsorgan som får omfattande nya uppgifter.

Regeringen har för vana att återkommande ge såväl Riksantikvarieämbetet som Riksarkivet nya uppgifter utan att tillföra dem medel. Vidare får flera organ genom propositionens förslag omfattande nya uppgifter, däribland Kungl. biblioteket, Institutet för språk och folkminnen och Filmarkivet. Vi anser att regeringen inte tillräckligt väl visar hur dessa organs nya uppgifter ska kunna klaras av inom befintliga ekonomiska anslagsramar. Därför vill Sverigedemokraterna att regeringen återkommer med en tydligare redogörelse för finansieringen av propositionens förslag.

I sin konsekvensanalys nämner regeringen inte Statens fastighetsverk. Sverigedemokraterna menar att det är sannolikt att regeringens halvering av anslaget till Statens fastighetsverk får omfattande konsekvenser för myndigheten och bevarandet av kulturarvsfastigheter, särskilt eftersom Statens fastighetsverk larmat om att halveringen av deras anslag i kombination med ett utökat uppdrag och ett övertag av fastigheter från Riksantikvarieämbetet inte resulterat i en hållbar situation för dem och omöjliggör för dem att fullfölja sina åtaganden. En konsekvensanalys som inte berör en konsekvens av denna magnitud är ofullständig. Det undergräver trovärdigheten i hela regeringens konsekvensanalys och gör det omöjligt för oss som beslutsfattare att känna oss trygga i regeringens bedömning. Sverigedemokraterna anser därför att en fullständig konsekvensanalys ska genomföras och framföras.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Vid avslag på reservation 1 innebär det att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3645 (SD) yrkandena 1, 10 och 11.

12. En strategi för det samiska kulturarvet i Sverige, punkt 10 (M, C, L, KD)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M), Per Lodenius (C), Bengt Eliasson (L), Roland Utbult (KD) och Eva Lohman (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Den samiska kulturen är ett viktigt exempel på det immateriella kulturarvet. Denna ursprungsbefolknings tro och sedvänjor är en viktig del av vårt immateriella kulturarv.

I propositionen lyfter regeringen bara fram den samiska kulturen inom ramen för ideellt kulturarbete och ett resonemang om proveniens och samers rätt att återfå föremål av särskilda etiska skäl. Alliansen delar i grunden regeringens bedömning men anser att denna historiskt illa behandlade grupp är värd en mer utförligt formulerad politik. Det faktum att det bor fler samer i Stockholm än i Lappland understryker behovet av en politik som inkluderar hela landet. Sveriges ursprungsbefolkning är en viktig del av vårt gemensamma kulturarv. En strategi för hur det samiska kulturarvet kan värnas samt tillgodogöras bör tas fram.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 6.

13. Kunskap om nationella minoriteter, punkt 11 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:2209 av Aron Emilsson m.fl. (SD) och
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 9 och
avslår motionerna
2016/17:2480 av Mikael Oscarsson (KD) och
2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna tillstyrker många av regeringens bedömningar rörande de nationella minoriteterna och det samiska folket. Vi anser att regeringen gjort en balanserad avvägning i frågan om återlämnandet av kvarlevor och repatrierandet av kulturarvsföremål. Det är Sverigedemokraternas förhoppning att denna form av åtgärder kan läka de historiska sår som finns i relationen mellan det svenska folket och det samiska folket samt de övriga nationella minoriteterna.

Däremot hade Sverigedemokraterna gärna sett att prioriteringen av de nationella minoriteternas behov lyfts fram tydligare, och att uppdraget till Institutet för språk och folkminnen att se över behovet av att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta arkivmaterial med koppling till samerna, även hade inkluderat de estlandssvenska och finlandssvenska minoriteternas kulturarv.

Vi anser vidare att det för en kulturarvsbevarande svensk myndighet borde vara mer prioriterat att bevara och levandegöra hela den svenska nationens kulturarv än att samla kunskap om användningen av invandrarspråk inom den svenska statens gränser. Vi anser också att det borde vara lika prioriterat att sprida kunskap om den svenska nationens samtliga språkvarianter som det är att sprida kunskap om de nationella minoriteternas språk. Till den svenska nationen räknar vi de finlandssvenska och estlandssvenska minoriteterna.

Vi föreslår därför att förordningen (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen ses över i syfte att ge myndigheten ett uttalat uppdrag att bevara, levandegöra och samla kunskap om även finlandssvenskarnas och estlandssvenskarnas dialekter och kulturarv.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2016/17:2209 (SD) och 2016/17:3645 (SD) yrkande 9 och avslå motionerna 2016/17:2480 (KD) och 2016/17:3642 (V) yrkande 2.

14. Kunskap om nationella minoriteter, punkt 11 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2016/17:2209 av Aron Emilsson m.fl. (SD),

2016/17:2480 av Mikael Oscarsson (KD) och

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

För Vänsterpartiet är det grundläggande att olika röster får komma till tals och att olika erfarenheter känns igen i den offentligt stödda kulturen.

Sverige är inte ett land som enbart är svenskt och har aldrig varit det. Gränser har flyttats, invandring såväl som utvandring har alltid pågått och ovärderliga bidrag till vår kultur och vårt lands utveckling har lämnats. Den s.k. svenskheten är något relativt modernt.

I början av 1800-talet, i samband med 1809 års krig och att landet fick en ny regeringsform, skedde en djupgående förändring och en helt ny identitet skapades. Det nya Sverige som skapades var inte bara något geografiskt och konstitutionellt nytt, utan det var också på ett avgörande sätt fråga om en mental förändring. Poesin, språket och historieskrivningen fick till stor del definiera den nya svenskheten. Nationalistiska strävanden efter att bygga enspråkiga stater i en mångkulturell värld har dock inneburit förtryck av minoriteter, så även i Sverige där både språken som finska, meänkieli och samiska och de människor som talade dessa språk fick utstå ett stort förtryck i skapandet av det nya Sverige. Detta ledde till att många berättelser och röster tystades då men även är tysta i dag.

Regeringen bör därför vidta åtgärder för att säkerställa att både de språk och de berättelser som fanns före 1809 och som tillkommit senare får samma självklara utrymme när folkminnena ska nedtecknas och dokumenteras.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3642 (V) yrkande 2 och avslå motionerna 2016/17:2209 (SD), 2016/17:2480 (KD) och 2016/17:3645 (SD) yrkande 9.

15. Kunskap om nationella minoriteter, punkt 11 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2480 av Mikael Oscarsson (KD) och
avslår motionerna
2016/17:2209 av Aron Emilsson m.fl. (SD),
2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 och
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Sverigefinländarnas arkiv, som grundades 1977 med uppgift att bevara dokument rörande sverigefinskt liv och verksamhet samt stödja och främja sverigefinsk kultur och forskning, är en viktig kulturinstitution för finländarna i Sverige. Medlemmarna består av sverigefinska, finska och svenska föreningar, företag och enskilda människor. Arkivmaterialet, dvs. dokument, bilder, filmband, ljudband och levnadsberättelser, finns idag i Riksarkivet Arningedepån och i Eskilstuna stadsarkiv. Dessutom finns en stor del av arkivmaterial hos enskilda personer och föreningar, vilket betyder att materialet i begränsad utsträckning är tillgängligt för allmänheten. Därför finns ett behov av att inrätta ett centralt arkiv.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:2480 (KD) och avslå motionerna 2016/17:2209 (SD), 2016/17:3642 (V) yrkande 2 och 2016/17:3645 (SD) yrkande 9.

16. Kulturarvet och skolan, punkt 12 (S, MP)

av Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Agneta Gille (S), Björn Wiechel (S), Niclas Malmberg (MP), Anna Wallentheim (S) och Ida Karkiainen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2016/17:1544 av Marta Obminska (M),
2016/17:2837 av Runar Filper (SD) yrkande 2,
2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 och
2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi tycker att det framgår mycket tydligt av regeringens proposition att kulturarvsinstitutioner som museer, arkiv och bibliotek kan beskrivas som alternativa lärandemiljöer för skolan.

Regeringen lyfter bl.a. fram Skapande skola som initierades 2008 för att öka elevernas möjlighet att möta professionell konst och kultur. Numera ingår

hela grundskolan och förskoleklassen och förskolan i satsningen. År 2014 utvärderade Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik betydelsen av Skapande skola för hur relationen mellan skolan och museerna har utvecklats.

Mot bakgrund av resultat i denna utvärdering har regeringen identifierat frågor som behöver genomlysas för att förstärka relationen mellan skola och museer. Riksantikvarieämbetet kommer i samverkan med Statens kulturråd och i dialog med utpekade målgrupper att ges i uppdrag att säkerställa samverkan med aktörer inom utbildningsområdet och beakta t.ex. Skapande skola som samarbetsform.

Vi ser inga skäl att föregripa pågående arbete. Därför bör riksdagen avslå motionerna 2016/17:1544 (M), 2016/17:2837 (SD) yrkande 2, 2016/17:3642 (V) yrkande 1 och 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 7.

17. Museer som en del av näringslivspolitik, punkt 13 (M, C, L, KD)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M), Per Lodenius (C), Bengt Eliasson (L), Roland Utbult (KD) och Eva Lohman (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Landets museer finns över hela Sverige och lockar varje år 26,5 miljoner besökare. Därför är de betydelsefulla för samhället utifrån ett både demokratiskt och ekonomiskt perspektiv. Räknar man även väldigt små museer finns det drygt 1 700 museer som sysselsätter ca 6 000 årsarbetskrafter och genererar 5,5 miljarder kronor i intäkter.

Vi i Alliansen menar att regeringen inte i tillräckligt stor omfattning berör den påverkan de 26,5 miljoner besökarna har på jobb och tillväxt. En stor del av dessa bor inte på orten vars museum de besöker. Väl på plats passar många av besökarna på att handla, äta och bo på orten, och allt detta skapar jobb och tillväxt inom besöksindustrin. Museerna är viktiga delar av den växande besöksindustrin. Det finns därför all anledning för regeringen att aktivt bejaka museernas betydelse för jobb och tillväxt och beakta dessa i den övriga näringslivspolitik.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 2.

18. Dataspel som förmedlare av kulturarvet, punkt 14 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2194 av Sara-Lena Bjälkö m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverigedemokraternas mål är att den blomstrande spelindustri vi redan har ska kunna fortsätta sin framgångssaga och att Sverige ska befästa sin position som en av ledarna i den digitala spelvärlden. Samtidigt vill vi ge den svenska spelindustrin ytterligare en gren som beaktar spelindustrin som konst- och kulturform.

Vi tror att det finns en stor potential i att utveckla nya dataspel som hämtar inspiration och tillvaratar våra folksägnar och den nordiska och svenska mytologin. På samma sätt har man i andra delar av Europa utvecklat och använt lokala sägnar och symboler, vilka i sin tur blivit populära även i andra delar av världen. Om svenska miljöer och svenska landmärken gestaltas i spel kan det främja den svenska turistnäringen, genom att locka hit besökare som vill se de platser som var inspirationskälla för deras favoritspel.

Genom att stimulera dataspelsbranschen att skapa spel som uppvisar historiska miljöer, kultur och natur i vår region låter vi en form av moderna kulturskapare som annars inte ryms inom det kulturpolitiska fältet ta ett större ansvar och kan vi dessutom förmedla svensk kultur och natur till målgrupper som annars står långt ifrån det, både genom en spelupplevelse och i undervisningssyfte.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:2194 (SD) yrkande 3.

19. Förstörelse av kulturarv, punkt 15 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

Den som förlorar sin historia förlorar också sig själv. Förstörelse av kulturarv är en självklar del av varje totalitär ideologi, och inget folkmord är fullbordat utan kulturell rensning. Därför var erövringen av den syriska ökenstaden Palmyra särskilt viktig för terrororganisationen Daish. Under det år man hade staden i sin besittning hackade, sprängde och sköt man sönder kulturarvet. En stor del av samlingarna hamnar på svarta marknaden. Det är sedan länge känt för Interpol att vår tids terrordåd till stor del bekostas av illegal antikvitetshandel.

När Daish nu börjar tappa fästet i Irak och Syrien expanderar man i stället i det laglösa Libyen, vilket fått Icom (International Council of Museums) att larma. Också här finns unika Unescovärldsarv som nu riskerar att ödeläggas. I höstas dömde Internationella brottmålsdomstolen för första gången förstörelse av kulturarv som ett krigsbrott. Ahmad al-Faqi al-Mahdi, som 2012 beordrade förstörelsen av nio mausoleer och en moské i Timbuktu i Mali, dömdes till nio års fängelse.

Enligt 1954 års Haagkonvention, som Sverige har undertecknat, är förstörelse av ett folks kulturarv att anse som ett brott mot hela mänskligheten. Därför bör Sverige öka stödet till enskilda arkeologer, konstnärer, författare och andra konstitövere och kulturarbetare i regionen. Vi liberaler vill att bistandsmedel används i kampen för att rädda vårt gemensamma kulturarv. Det är ett viktigt komplement till de insatser vi gör för dem som flyr regionen. Den brittiska regeringen har valt att stötta British Museum i starten av ett program där irakiska arkeologer utbildas för att den dag freden kommer kunna vara med och rädda kulturarvet i Irak. En särskild fond för detta syfte har också utlovats. Det är något för regeringen att ta efter.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3644 (L) yrkande 4.

20. Immateriellt kulturarv, punkt 16 (SD, KD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2461 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Kunskapen om det egna kulturarvet, det materiella likaväl som det immateriella, vilket innefattar gemensamma värderingar, dialekter, traditioner och folkminnen, skänker människor trygghet i sin identitet. Det är nödvändigt för att vi ska kunna möta och känna respekt för andras kulturer och traditioner.

För att bevara även det immateriella kulturarvet upprättade Unesco 2003 konventionen om tryggnad av det immateriella kulturarvet. Konventionen tillkom för att kulturarv som traditioner, riter, dansformer och muntligt överförda kunskaper är den viktigaste formen av kulturarv i länder som inte främst har ett byggt kulturarv, t.ex. kyrkor, slott och andra byggnader, men också för att det immateriella kulturarvet är viktigt även i länder som har en kultur med fokus på det materiella kulturarvet.

Vi vill därför att arbetet med att säkra det immateriella kulturarvet i enlighet med Unescos konvention påskyndas och ges hög prioritet.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:2461 (KD) yrkande 6.

21. Övergripande om museisektorns struktur, punkt 17 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 5 och
avslår motionerna
2016/17:13 av Mathias Sundin m.fl. (L, V, MP, KD, C),
2016/17:14 av Mathias Sundin m.fl. (L, KD),
2016/17:233 av Edward Riedl (M),
2016/17:260 av Magnus Oscarsson (KD),
2016/17:486 av Ann-Britt Åsebol (M),
2016/17:896 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
2016/17:1603 av Pia Nilsson (S),
2016/17:1678 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
2016/17:1687 av Niklas Karlsson (S) och
2016/17:2770 av Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna vill tydliggöra att beslut i frågor om ansvar för bidragsgivning till försvarshistoriska museiverksamheter eller ansvar för transportmuseer ska fattas av riksdagen.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 5 och avslå motionerna 2016/17:13 (L, V, MP, KD, C), 2016/17:14 (L, KD), 2016/17:233 (M), 2016/17:260 (KD), 2016/17:486 (M), 2016/17:896 (S), 2016/17:1603 (S), 2016/17:1678 (S), 2016/17:1687 (S) och 2016/17:2770 (SD).

22. Övergripande om museisektorns struktur, punkt 17 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2016/17:13 av Mathias Sundin m.fl. (L, V, MP, KD, C) och avslår motionerna 2016/17:14 av Mathias Sundin m.fl. (L, KD), 2016/17:233 av Edward Riedl (M), 2016/17:260 av Magnus Oscarsson (KD), 2016/17:486 av Ann-Britt Åsebol (M), 2016/17:896 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S), 2016/17:1603 av Pia Nilsson (S), 2016/17:1678 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S), 2016/17:1687 av Niklas Karlsson (S), 2016/17:2770 av Mikael Jansson och Robert Stenkvisst (båda SD) och 2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

År 1993 invigdes Norrköpings skolmuseum av f.d. statsrådet Ragnar Edenman i samband med utställningen Klass efter klass – folkskolan i Norrköping 150 år.

Under årens lopp har böcker, planscher och annan undervisningsmateriel samlats in. Museet har nu en samling som speglar Sveriges skolhistoria från 1700-talet och framåt. Allt har dokumenterats och registrerats. Det mesta finns utställt i kommunens lokaler i Oskarsskolan i centrala Norrköping. Här kan besökare se och uppleva den gamla skolan i en genuin miljö. Museet har förutom guidade visningar också gammaldags lektioner för skolungdomar samt erbjuder forskning för lärarstudenter och övriga intresserade.

Eftersom flera skolmuseer i vårt land på senare tid lagts ned ser vi det synnerligen angeläget att Norrköpings skolmuseum med sina unika utställningsmöjligheter bevaras för framtiden i form av ett riksmuseum. Sverige bör ha ett museum som kan visa skolhistoria för kommande

generationer. Vi föreslår därför att det ska utredas om Norrköpings skolmuseum ska uppgraderas till riksmuseum.

Utskottet skriver i sitt svar på en likalydande motion under riksmötet 2015/16 att museisektorn, enligt Museiutredningen, är organisatoriskt splittrad och att det finns problem i relationen mellan staten och den lokala nivån. Museer runt om i landet upplever att det inte längre finns någon tydlig motpart på nationell nivå. Att organisationen är splittrad och det saknas tydlig motpart på nationell nivå är snarare ett argument för att bifalla motionen än att avslå den. Vi anser att situationen för Norrköpings skolmuseum behöver hanteras omgående.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:13 (L, V, MP, KD, C) och avslå motionerna 2016/17:14 (L, KD), 2016/17:233 (M), 2016/17:260 (KD), 2016/17:486 (M), 2016/17:896 (S), 2016/17:1603 (S), 2016/17:1678 (S), 2016/17:1687 (S), 2016/17:2770 (SD) och 2016/17:3645 (SD) yrkande 5.

23. Övergripande om museisektorns struktur, punkt 17 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:260 av Magnus Oscarsson (KD) och
avslår motionerna
2016/17:13 av Mathias Sundin m.fl. (L, V, MP, KD, C),
2016/17:14 av Mathias Sundin m.fl. (L, KD),
2016/17:233 av Edward Riedl (M),
2016/17:486 av Ann-Britt Åsebol (M),
2016/17:896 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
2016/17:1603 av Pia Nilsson (S),
2016/17:1678 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
2016/17:1687 av Niklas Karlsson (S),
2016/17:2770 av Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD) och
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Raoul Wallenberg är en av världens mest kända svenskar. I Sverige är emellertid kunskapen om Raoul Wallenberg och hans gärning ofta bristfällig, inte minst i den yngre generationen. Knappast någon annan person kan i lika hög grad som Raoul Wallenberg anses leva upp till begreppet hjälte.

Det finns ett behov av att sprida kunskap om hans liv och insatser för att rädda tiotusentals ungerska judar undan Förintelsen. Ett utmärkt sätt att göra detta är att skapa ett museum över Raoul Wallenberg. Inte minst skulle ett sådant museum visa på betydelsen av en enskild människas personliga mod och beslutsamhet och därigenom låta Raoul Wallenberg inspirera nya generationer till att välja det goda även när ondskan har övertagat.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:260 (KD) och avslå motionerna 2016/17:13 (L, V, MP, KD, C), 2016/17:14 (L, KD), 2016/17:233 (M), 2016/17:486 (M), 2016/17:896 (S), 2016/17:1603 (S), 2016/17:1678 (S), 2016/17:1687 (S), 2016/17:2770 (SD) och 2016/17:3645 (SD) yrkande 5.

24. Hbt-museum, punkt 18 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 27 och 2016/17:1995 av Robert Hannah och Christina Örnebjär (båda L) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Rättigheterna för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer, eller med ett bredare begrepp hbtq-personer) har successivt stärkts under de senaste decennierna. Par av samma kön kan i dag ingå äktenskap, har lagligt stöd för att adoptera barn och har tillgång till assisterad befruktning. Hbt-personer omfattas av ett brett lagskydd mot diskriminering, och 2013 avskaffades kravet på sterilisering i samband med ändrad könstillhörighet.

Sverige har nått långt i arbetet för hbt-personers rättigheter och mot den homofobi som finns i samhället. Det arbetet bör bevaras för eftervärlden, och kunskapen om hur individers liv och vardag gestaltats beroende på skilda livsvillkor beroende på sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck behöver tas till vara. Olika museer har gjort viktiga insatser för att dokumentera hbt-historia. Det bör dock utredas hur det museala ansvaret för att dokumentera hbt-historia i Sverige kan organiseras framöver.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2016/17:1079 (L) yrkande 27 och 2016/17:1995 (L) yrkandena 1–3.

25. Museum för regalskepp, punkt 19 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:125 av Mattias Bäckström Johansson (SD).

Ställningstagande

I maj 2011 hittades det svenska amiralskeppet Mars, även kallat Makalös, utanför Ölands nordöstra kust. Mars tros vara ett av världens mest välbevarade skepp från 1500-talets mitt. Ungefär samtidigt gjordes ett fynd av ett vrak som bekräftats vara regalskeppet Svärdet, som sänktes 1676. Även detta fynd gjordes utanför Ölands östra kust. Positionen för regalskeppet Svärdet hålls fortfarande hemlig då man befärar att skeppet kan ligga utanför svenskt territorium. För att förhindra vrakplundring av Svärdet är det viktigt att en lösning hittas snarast oberoende av om vraket ligger på svenskt vatten eller utanför. År 1980 hittades det svenska regalskeppet Kronan utanför den öländska ostkusten. Varje sommar sedan 1980 har det gjorts dykningar, och inte mindre än ca 30 000 föremål har bärgats från regalskeppet Kronan. Stora delar av detta arbete har bedrivits på ideell basis och har sedan 1980 kostat ca 120 miljoner kronor. Projektet har finansierats med privata bidrag, sponsorer och ideellt arbete.

Projektet har delats in i tre faser där den första fasen, som innebär en fullständig utgrävning av skrovområdet, närmar sig sin slutpunkt. Den andra fasen är en skeppsarkeologisk dokumentation av det frilagda skrovet. Den tredje fasen, bärgning av vraket, kommer att kräva en ny byggnad för Kronan. Om en bärgning inte visar sig vara genomförbar, är strategin att avsluta undersökningsarbetet med att täcka över vraket.

Kalmar läns museum har i dag ansvaret för de bärgade föremålen och den permanenta utställningen av dessa föremål i Kalmar. Av brandsäkerhetsskäl får endast ett begränsat antal besökare vistas samtidigt i lokalen.

Med anledning av detta anser vi att det är hög tid att Öland eller Kalmar får ett marinarkeologiskt museum där huvuddelen av de föremål som bärgats från Kronan och det som förhoppningsvis kommer att bärgas från amiralskeppet Mars och regalskeppet Svärdet kan ställas ut. Ett museum med denna dignitet skulle utan tvekan vara en positiv injektion för Öland och skapa många nya arbetstillfällen. Med stor sannolikhet skulle det också innebära att turistsäsongen kan förlängas då ett museum skulle locka besökare till Öland

under hela året. Vi anser att det är hög tid att utreda möjligheten till ett arkeologiskt museum på Öland eller i Kalmar.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:125 (SD).

26. Nobelmuseet i Karlskoga, punkt 20 (SD, KD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2553 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD, M, C, L) och

bifaller delvis motion

2016/17:1843 av Elisabeth Svantesson (M).

Ställningstagande

Alfred Nobel är förmodligen Sveriges internationellt sett starkaste och mest positiva varumärke som för tankarna till fred, forskning och framsteg, och det är naturligt att Sveriges huvudstad tar ett huvudansvar för Nobelinstitutionen.

När nu ett helhetsgrepp tas för att förstärka varumärket Nobel, är det naturligt att också Nobelmuseet i Karlskoga finns med. Museet är inrymt i Alfred Nobels forna hem på Björkborns herrgård i Karlskoga. Här finns den historia som ligger bakom Nobelprisets skapande. Här finns den autentiska miljön, det viktiga testamentet, intressant korrespondens och Nobels bevarade laboratorium i full funktion.

Som en följd av att Alfred Nobel reste så mycket och även bodde långa tider i både Frankrike och Italien har inte Björkborn riktigt slagit igenom som den plats som är bärare av Nobels arv. Frågan om Björkborns status finns det faktiskt ett franskt domstolsbeslut på, då det länge var oklart om testamentet skulle hanteras i Frankrike eller i Sverige och det fanns en överhängande risk att hans arv skulle gå till franska staten. Men som en följd av fransk lag fastslogs att en man ska anses bo där hans hästar står stallade.

Det är glädjande och mycket betydelsefullt att staten spelar en så aktiv roll i Nobelfrågorna. Men att ge ett framtida Nobelcenter, som utlovats på Blasieholmen i Stockholm, 30 miljoner kronor per år och inte något till Björkborn, är inte en rimlig fördelning av resurserna. Även om statliga medel skulle vara en viktig signal om att frågan är av nationell betydelse handlar det inte bara om att få staten att öppna plånboken. Det finns en lång rad andra åtgärder som skulle kunna vidtas för att lyfta Björkborn som plats. En idé kan

vara att förlägga en programpunkt under prisutdelningsveckan till Karlskoga som skulle göra att priset knyts närmare Alfred Nobel som person.

Alfred Nobel som person och instiftare av Nobelpriset förtjänar att få större utrymme. Om ambitionen är att stärka varumärket Nobel är det nödvändigt. Vi måste inse att vi över huvud taget inte hade haft något Nobelpris om det inte varit för Björkborn.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/16:2553 (KD, M, C, L) och delvis bifalla motion 2016/17:1843 (M).

27. Utveckling av Statens museer för världskultur, punkt 21 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4 och
avslår motionerna

2016/17:663 av Robert Hannah (L) yrkande 1 och

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har sedan en tid tillbaka förespråkat en nedläggning av Världskulturmuseet i Göteborg, framför allt för att Världskulturmuseet i Göteborg är grundat i ett politiskt syfte och har en ideologisk inriktning snarare än kunskapsbaserad. Museer bör inte ha politiska mål utöver att vara kunskapsinstitutioner; de ska alltså inte verka för att bevara mångkulturen eller söka motverka främlingsfientlighet. Flera av världskulturmuseerna bedriver bra och nyanserad verksamhet genom att berätta om andra kulturer utefter de samlingar de har.

Om världskulturmuseernas utställningar och historieskrivning utgår från sakkunskap och evidensbaserad forskning på deras materiella och immateriella samlingar blir verksamhetsmål om att förebygga främlingsfientlighet överflödiga och riskerar enbart att sänka verksamhetens trovärdighet som kunskapsinstitution. Det är genom att förmedla korrekt information om andra kulturer som museerna kan bidra till ökad förståelse för dessa kulturer genom att berättar om deras historia.

Om syftet är att öka svenska folkets kunskap om andra kulturer görs det bäst genom korrekt förmedling av information. När korrekt information

förmedlas behövs inget mål om att stävja främlingsfientlighet. Bildning om andra kulturer och deras historia stärks om målet för verksamheten är strikt kunskapsbaserat.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 4 och avslå motionerna 2016/17:663 (L) yrkande 1 och 2016/17:3644 (L) yrkande 3.

28. Utveckling av Statens museer för världskultur, punkt 21 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:663 av Robert Hannah (L) yrkande 1 och
2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 3 och
avslår motion
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Liberalerna menar att de problem som synliggjorts av debatten om Statens museer för världskultur är ett tydligt exempel på att regeringens ambitioner att nå stordriftsfördelar genom att slå samman olika museer kan slå väldigt fel. I stället för ett museum med ekonomiska problem och tre som går ganska bra kan man få en stor museiorganisation på svältkur. Detsamma gäller också hur väl museerna lyckas med sitt kunskapsuppdrag.

Vidare är det viktigt att påpeka att sju av åtta chefer i myndighetens ledningsgrupp arbetade från Stockholm och inte från myndighetens säte i Göteborg enligt tidningen GT:s granskning under 2014. Svaret på en skriftlig fråga till kulturministern går att tolka som att det ligger inom regeringens förvaltningspolitik att tillåta myndigheter att flytta på sitt eget säte som de själva önskar. Kulturministerns ointresse för denna för Göteborg principiellt viktiga fråga är beklämmande.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2016/17:663 (L) yrkande 1 och 2016/17:3644 (L) yrkande 3 och avslå motion 2016/17:3645 (SD) yrkande 4.

29. Transporthistoriska museer, punkt 22 (S, MP, V)

av Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Agneta Gille (S), Björn Wiechel (S), Niclas Malmberg (MP), Anna Wallentheim (S), Rossana Dinamarca (V) och Ida Karkiainen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:73 av Niclas Malmberg (MP) och
avslår motionerna
2016/17:607 av Bengt Eliasson (L),
2016/17:1853 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) och
2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringen aviserar att de transporthistoriska museer och samlingar som Trafikverket i dag ansvarar för ska föras över till Kulturdepartementets ansvarsområde för att bl.a. ge synergier och god utvecklingspotential med stöd av Kulturdepartementets kunskap och kompetens vad gäller styrning av museer. Regeringen lyfter också mycket tydligt fram att ideella krafter och ett starkt folkrörelseengagemang via civilsamhällets organisationer präglar sektorn sedan lång tid.

Regeringen är tydlig i propositionens bedömning att en sådan ny verksamhetsstruktur för det transporthistoriska kulturarvet bör få i uppgift att främja kunskapen om och intresset för den svenska transporthistorien och dess roll i samhällsutvecklingen tillsammans med ett särskilt ansvar för att samverka med det civila samhällets organisationer och verka för kunskapsuppbyggnad inom området.

Vi välkomnar regeringens initiativ att forma en ny verksamhetsstruktur för det rörliga kulturarvet och dess potential att också ta vara på civilsamhällets insatser. Vi kommer nogsamt att följa de förändringar som regeringen nu vill genomföra och att dessa förändringar även omfattar ett stärkt skydd för det rörliga kulturarv som fortfarande är rörligt. Vi är dock inte beredda att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att skyndsamt ta fram en lagstiftning till skydd för det rörliga kulturarvet.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:73 (MP) och avslå motionerna 2016/17:607 (L), 2016/17:1853 (M) och 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 5.

30. Strategiskt arbete för att nå kulturmiljömålen, punkt 24 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2205 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och avslår motion

2016/17:2434 av Markus Wiechel (SD).

Ställningstagande

Sveriges kulturmiljöer gestaltar vårt lands historia och utveckling, förmedlar kollektivt minne och bildar referenspunkter som ger varje ort och ställe dess unika karaktär och fascination. Samhällsbyggnad av högt kulturhistoriskt värde – stationshus, skolor, kyrkor, äldre landskapsmiljöer eller vad det nu kan röra sig om – uppbådar lokalt ideellt engagemang och skapar sammanhållning. Samtidigt visar de varje år turister från hela världen vad Sverige har att visa.

Ett sammanhållet samhälle vårdar de fysiska rum som förmedlar vår andliga historia genom byggnads- eller landskapsvård, trygg lagstiftning och varsam hantering vid nybyggnation runt omkring.

Samtidigt är stödet och den politiska viljan för kulturmiljövården eftersatt, såväl i ekonomiska anslag nationellt som i kommunal kompetens. I en undersökning av Sveriges Radio 2014 visade det sig att endast en tredjedel av Sveriges kommuner har en antikvarietjänst, och närmare 40 procent av landets kommuner helt saknar kulturarvskompetens, detta trots att man har att hantera kulturmiljöfrågor inom ramen för både plan- och bygglagen (2010:900) och kulturmiljölagen (1988:950).

Bristen på ekonomiska och kunskapsmässiga resurser inom kulturmiljövården kan vara direkt förödande, och runt om i landet rapporteras ständigt om att kulturmiljöer av värde hotas av oaktsam exploatering eller rivning. Inte sällan riktas kritik mot statliga myndigheter, vilka man menar tonar ned kulturarvets roll. Klart är sammanfattningsvis att otaliga kulturmiljöer i stad och land allvarligt hotas av brist på ekonomiskt och kompetensmässigt stöd.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att riksdagen tillkännager för regeringen att den i nationella mål och riktlinjer bör främja kulturell planering, genom myndighetsdirektiv förstärka samordningen för att trygga helhetssynen om kulturmiljöerna och tillsätta en nationell översyn av gällande lagstiftning och kompetens för att identifiera eventuella luckor och åtgärdsmöjligheter.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:2205 (SD) yrkandena 1–3. Motion 2016/17:2434 (SD) bör avslås.

31. Fornminnen, punkt 25 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31,
bifaller delvis motionerna
2016/17:2137 av Betty Malmberg (M) och
2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 51 och
avslår motionerna
2016/17:313 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 1,
2016/17:2462 av Sofia Damm (KD),
2016/17:2660 av Robert Stenkvist och Mikael Jansson (båda SD),
2016/17:2988 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C) och
2016/17:3249 av Anders Hansson (M).

Ställningstagande

Sveriges bostadsmarknad är i obalans. Det byggs för lite och människor rör sig mellan bostäder i för låg grad. Anledningarna till att det byggs för lite är mångfasetterade. Det handlar om det totala utbudet av mark och den takt som detaljplanelagd mark bebyggs. Fler detaljplaner måste upprättas och fler bygglov måste vinna laga kraft. Inte minst handlar det här om att minska de kostnader som är förknippade med överklaganden och långa ledtider.

Liberalerna föreslår därför en reformagenda för att få till stånd en bostadsmarknad präglad av mer rörlighet och mer byggande. Det är en bostadsmarknad med enklare plan- och byggregler samtidigt som de höga ambitionerna för tillgänglighet upprätthålls.

Det är viktigt att förekomsten av fornminnen beaktas vid bostadsbyggande och andra arbetsföretag som innebär en risk för ingrepp i vårt gemensamma arv från det förgångna. Det måste dock erkännas att det finns en målkonflikt mellan detta och intresset av att pressa byggkostnaderna och öka byggandet. Arkeologiska undersökningar är ofta kostsamma och förlänger byggtiden.

Vid bostadsbyggande finns det vissa möjligheter, enligt förordningen (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer, till statsbidrag till arkeologisk undersökning och övriga åtgärder enligt 2 kap. 13 §

kulturmiljölagen (1988:950). Ett villkor är dock att fornlämningen finns i en äldre stadskärna och berörs av kompletteringsbebyggelse. Om detta villkor inte uppfylls kan inte statsbidrag beviljas. Det finns anledning att göra en översyn av denna bestämmelse och överväga att vidga möjligheten till statsbidrag för arkeologiska undersökningar vid bostadsbyggande till alla tätorter.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:3192 (L) yrkande 31, delvis bifalla motionerna 2016/17:2137 (M) och 2016/17:3347 (KD) yrkande 51 och avslå motionerna 2016/17:313 (M) yrkande 1, 2016/17:2462 (KD), 2016/17:2660 (SD), 2016/17:2988 (C) och 2016/17:3249 (M).

32. Fornminnen, punkt 25 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:2462 av Sofia Damm (KD) och
2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 51,
bifaller delvis motionerna
2016/17:313 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 1,
2016/17:2137 av Betty Malmberg (M) och
2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 31 och
avslår motionerna
2016/17:2660 av Robert Stenkvist och Mikael Jansson (båda SD),
2016/17:2988 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C) och
2016/17:3249 av Anders Hansson (M).

Ställningstagande

Arkeologiska undersökningar har visat att platsen vid Uppåkra kyrka kan anses vara Skandinavians största, fyndrikaste och mest långvariga järnåldersbosättning. Så lite som 0,2 procent av detta område har grävts ut i dag, och ändå har man gjort tiotusentals fynd. I en förstudie genomförd 2011 konstaterades att platsen är av ett sådant nationellt och internationellt intresse att det bl.a. kräver ett större besökscenter för att tillgodose besökarnas önskemål. Denna plats behöver grävas ut över lång tid, vilket är både avancerat och kostsamt då det är bördig åkermark som inte kommer att exploateringsgrävas. Ökade satsningar skulle leda till en ökad turism som bidrar till utveckling för hela landet. Platsen bör bli en plats där publik

arkeologi möter digitalisering och som är tillgänglig för alla, t.ex. genom att kombinera utgrävningar med utbildning där barn och unga från både den danska och den svenska sidan av regionen kan få arbeta med arkeologi och vara med när den gemensamma historien skrivs om.

Människans närmiljö som den kommer till uttryck i vårt boende och samhället runt omkring oss är av stor vikt för vårt psykiska och fysiska välbefinnande. En trygg och estetiskt tilltalande närmiljö är viktig för att vi ska må väl och utvecklas i positiv riktning. Ett samhällsbyggande utifrån en kristdemokratisk värdegrund innebär att planera för trygga, ändamålsenliga och vackra miljöer där medborgarna själva tar aktiv del i beslutsprocessen och känner sig delaktiga i skapandet av sina närmiljöer. Den enskildes kostnader vid arkeologiska undersökningar ska vara rimliga. Man kan ifrågasätta vilka kostnader eller uteblivna intäkter som är rimliga att belasta enskilda ägare med när det gäller inskränkningar i nyttjandet av mark där det finns större forn- och kulturlämningar. Även intrångsersättningsens storlek måste diskuteras. Detta bör regeringen låta utreda närmare.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2016/17:2462 (KD) och 2016/17:3347 (KD) yrkande 5, delvis bifalla motionerna 2016/17:313 (M) yrkande 1, 2016/17:2137 (M) och 2016/17:3192 (L) yrkande 31 samt avslå motionerna 2016/17:2660, 2016/17:2988 (C) och 2016/17:3249 (M).

33. Kartläggning av skyddsvärda kyrkobyggnader, punkt 26 (S, MP, V)

av Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Agneta Gille (S), Björn Wiechel (S), Niclas Malmberg (MP), Anna Wallentheim (S), Rossana Dinamarca (V) och Ida Karkiainen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:518 av Edward Riedl (M) och

2016/17:2886 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Regeringen uttrycker tydligt i propositionen, i enlighet med skrivelsen Den kyrkoantikvariska ersättningen (skr. 2013/14:152), att staten även fortsättningsvis, tillsammans med Svenska kyrkan, bör ta ett ansvar för att det kyrkliga kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Regeringen aviseras också att en översyn bör göras av det kyrkliga kulturarvet inför kontrollstationen för den kyrkoantikvariska ersättningen 2019 utifrån bl.a. ersättningsens användning och effekter, t.ex. förutsättningar för bevarande vid

kyrklig övertalighet samt det kyrkliga kulturarvet som resurs för en hållbar samhällsutveckling. Översynen bör särskilt se över hur det offentliga kulturarvsarbetet i högre utsträckning kan samspela med Svenska kyrkan i dess arbete för att göra det kyrkliga kulturarvet till en angelägenhet för alla.

Svenska kyrkans argument om bl.a. kyrkorummet som plats för sammanhållning, identitet och trygghet på platser där det finns få andra rum att tillgå likväl som scen för kulturevenemang ligger också väl i linje med både de nationella kulturmiljömålen och regeringens prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik.

Mot bakgrund av den aviserade översynen ser vi inga skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen. Det innebär att riksdagen bör avslå motionerna 2016/17:518 (M) och 2016/17:2886 (M, C, L, KD) yrkande 7.

34. Kyrkliga kulturminnen, punkt 27 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:2198 av Aron Emilsson m.fl. (SD),
2016/17:2203 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och
2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Sverige har en mer än tusenårig kristen historia. Kristendomen och Svenska kyrkan har haft en mer djupgående inverkan på vår kultur än någon annan idé och institution. Konst, filosofi, moral, traditioner, arkitektur, hantverk och musik är alla exempel på områden som varit och är starkt färgade av vårt kristna arv. Påverkan har dock också varit ömsesidig. Förhållandena, förutsättningarna och kulturen i vårt land har gjort att den svenska kristendomens historia innehåller vissa särdrag i jämförelse med andra kristna länder. Trots att vi i dag är ett av världens mest sekulariserade länder är fortfarande en stor andel av befolkningen medlemmar i Svenska kyrkan. De kristna högtiderna och traditionerna är fortfarande en självklar del av vår nationella kultur och utgör viktiga inslag även i många icke troendes liv. Att känna till och förstå det svenska kristna kulturarvet är således en viktig nyckel till att förstå vårt lands historia, kultur och samtid.

I samband med åtskiljandet mellan kyrkan och staten inrättades den s.k. kyrkoantikvariska ersättningen där staten åtog sig att bära en betydande del av kostnaderna för bevarandet av framför allt de kulturhistoriskt värdefulla

kyrkobyggnaderna. Tyvärr har staten inte fullt ut levt upp till sina åtaganden. Detta i kombination med en ökad beskattning av kyrkan, ökade kostnader för kulturminnesvården samt kyrkans stadigt vikande medlemsantal har gradvis urholkat kyrkans förmåga att bevara och synliggöra det kristna kulturarvet. Den ansträngda ekonomiska situation som råder i många stift har också resulterat i ett minskat öppethållande i många av landets kyrkor och därmed en minskad tillgänglighet till det kristna kulturarvet. De brister som föreligger när det gäller bevarandet av kyrkobyggnader är tyvärr också ännu större när det kommer till föremålsvården och bevarandet av det immateriella kristna kulturarvet. I nederländska Utrecht finns sedan 1979 Museum Catharijneconvent med inriktning på nederländsk kristen konst och kulturhistoria som samlar och skildrar de mest värdefulla delarna av det nationella kristna kulturarvet. Då behovet av en liknande institution är stort även i Sverige bör regeringen utreda möjligheten att i samarbete med Svenska kyrkan upprätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum.

Det är av stor vikt att så många gamla bygdekyrkor som möjligt kan bevaras som just kyrkor, och Sverigedemokraterna anser att det finns behov av att kraftigt förstärka den kyrkoantikvariska ersättningen och få till stånd en högre nivå och ett mer generöst regelverk. Vi tillför därför anslaget betydande medel årligen under mandatperioden, jämfört med regeringens föreslagna budget. Utöver en generell ambitionshöjning gällande basverksamheten syftar ökningen särskilt till att möjliggöra insatser för bevarande av det kyrkoantikvariska arvet i en bredare ambition, såsom det immateriella kyrkliga kulturarvet och förbättrad vård, och tillgängliggörande av äldre kulturhistoriska inventarier.

Svenska kyrkan befärar att de framöver inte kommer att ha tillräckliga resurser för att omhänderta alla kyrkor och att kyrkor som tas ur bruk kommer att behöva tillåtas förfalla. Det innebär att Sveriges största samlade fysiska kulturarv som fortfarande används i sitt ursprungliga syfte är hotat. Riksantikvarieämbetet belyser i en utredning från 2015 att kyrkor som Svenska kyrkan sålt inte erhåller samma skydd och förpliktelser om skötsel som de hade innan försäljning. Det innebär att skyddsvärda kyrkor som sålts kan förändras så att de förlorar sitt kulturhistoriska värde. Bland annat nämner Riksantikvarieämbetet Caroli kyrka i Malmö, som byggts om till modevisningsanläggning. För att förhindra att detta sker i framtiden föreslår Riksantikvarieämbetet en skärpning av kulturmiljölagen (1988:950) så att kyrkobyggnader och kyrkotomter, inte får förändras så att deras kulturhistoriska värde minskar utan tillstånd från länsstyrelsen.

Även om kulturmiljölagen skärps, så ligger förvaltningsbördan av dessa kulturhistoriska fastigheter på en organisation som i framtiden inte kommer att ha tillräckliga resurser att sörja för dessa om Svenska kyrkans nuvarande medlemsutveckling fortsätter. Sverigedemokraterna vill därför se en nationell handlingsplan för skydd av kyrkor som tagits ur bruk, en nationell översyn över kyrkor som riskerar att tas ur bruk, samt en nationell handlingsplan för hur skyddet av det kyrkliga kulturarvet ska säkras i framtiden.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2016/17:2198 (SD), 2016/17:2203 (SD) yrkandena 1–3 och 2016/17:3645 (SD) yrkande 7.

35. Samordnad kulturarvsdigitalisering, punkt 29 (S, MP)

av Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Agneta Gille (S), Björn Wiechel (S), Niclas Malmberg (MP), Anna Wallentheim (S) och Ida Karkiainen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4 och

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Digitaliseringen av samhället innebär en omställning av våra levnadssätt inom en mängd områden, ofta med lika många utmaningar som möjligheter.

För att bäst ta vara på digitaliseringens möjligheter är de flesta överens om att det behövs en god grundstruktur i form av bl.a. gemensamma standarder och andra riktlinjer. Digitaliseringskommissionen föreslår t.ex. i sitt slutbetänkande att en ny myndighet med ansvar för digitalisering bör inrättas skyndsamt och att ledarskapet ska stärkas för att säkra välfärd och tillväxt i det digitala samhället (SOU 2016:89). Även synpunkter som framkom i utvärderingen av Digisams verksamhet uttrycker önskemål om en styrgrupp med större makt och bredare representation, analyser av effekter respektive åtgärder för små myndigheter, ökad målstyrning och tydligare uppdrag tillsammans med ett mer operativt uppdrag med större inriktning på tekniska frågor och funktionshindersperspektiv.

Vi menar att regeringen tar de organisatoriska grepp som behövs för att säkra att digitalisering av kulturarvet ska komma så många som möjligt till del. Utan en god grundstruktur som möjliggör en effektiv verksamhet kan inte kulturarvet bidra till vare sig forskning, bildning eller tillväxt.

Vi menar att de medel som avsatts till Vetenskapsrådet för att främja datadriven forskning inom humaniora och samhällsvetenskap och förstärkta medel för digitalisering av det filmiska kulturarvet tillsammans med de organisatoriska förändringar som nu görs ger en mycket god grund för kulturarvsdigitaliseringens koppling till forskning och bildning.

Vad gäller behovet av statistik inom kulturarvs- och arkivsektorn har regeringen aviserat en genomgripande arkivutredning som bl.a. ska skapa en bild av hur stor den framtida fysiska och digitala arkivtillväxten kan förväntas bli.

Vi finner inga skäl för ett tillkännagivande till regeringen i dessa frågor. Det innebär att riksdagen bör avslå motionerna 2016/17:3642 (V) yrkande 4 och 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 8.

Särskilda yttranden

1. Kulturarvet och skolan, punkt 12 (KD)

Roland Utbult (KD) anför:

Kunskapen om det egna kulturarvet, det materiella likväl som det immateriella, skänker människor trygghet i sin identitet. Det är nödvändigt för att vi ska kunna möta och känna respekt för andras kulturer och traditioner. Den roll som museernas verksamhet spelar för skolans undervisning i det här avseendet poängteras i motion 2016/17:3643 yrkande 7 som Kristdemokraterna står bakom.

Kristdemokraterna tycker också att det i sammanhanget är angeläget att referera till skollagens (2010:800) skrivningar om människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta. Det är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

2. Nobelmuseet i Karlskoga, punkt 20 (M, C, L, KD)

Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M), Per Lodenius (C), Roland Utbult (KD) och Eva Lohman (M) anför:

Det finns personer som förtjänar att i olika sammanhang uppmärksammas nationellt och internationellt. Exempel på dessa är Selma Lagerlöf, Ingmar Bergman, August Strindberg, Astrid Lindgren och Alfred Nobel. Vi ser att det finns ett stort intresse från allmänhetens sida, både nationellt och internationellt, att ta del av dessa personers livsverk.

Vi menar att det är rimligt att staten gör vissa prioriterade satsningar på enskilda personer och verk, gärna i samverkan med privata finansörer. Det är i sådana fall principiellt viktigt att staten då ser till hela landet och tar till vara gärningar kopplade till personens/gruppens/företagets rötter, hembygd, uppväxt och viktiga händelser. Exempel på hembygder kan vara Mårbacka, Björkborn, Vimmerby, Fårö och de äldre delarna av Uppsala.

Alfred Nobel och Nobelpriset är kanske det Sverige är mest känt för utomlands. Diskussionen pågår ständigt om hur minnet av Nobel kan högtidlighållas och uppmärksammas. Den diskussionen utgår dock nästan alltid från vad som sker i Stockholm, inte minst den pågående debatten om ett kommande Nobelcentrum. På Björkborns herrgård i Karlskoga, där Alfred Nobel bodde under flera år av sitt liv, är berättelsen om Nobel levande eftersom den berättas i en autentisk miljö. Här finns också Alfred Nobels laboratorium där en rad olika utvecklingsprojekt genomfördes. Vi menar att

staten i detta sammanhang bör uppmärksammas på sitt dubbla ansvar att öka bildningen kring vår nutida historia och samtidigt undvika en alltför stark centrering till Stockholm.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till museilag.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).
5. Riksdagen godkänner regeringens förslag till upphävande av riksdagsbindningar avseende Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (avsnitt 8.3).
6. Riksdagen godkänner regeringens förslag till upphävande av riksdagsbindningar i frågor om den verksamhet som bedrivs av Sveriges bildkonstnärsfond och verksamhetens organisation (avsnitt 13).

Följdmotionerna

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om och hur ett uppdrag riktat till skolhuvudmännen kan utformas i syfte att stärka samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att både de språk och berättelser som fanns före 1809 och de som tillkommit senare får samma självklara utrymme när folkminnena ska nedtecknas och dokumenteras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag där definitionen av vad ett museum är tydligare motsvarar International Council of Museums (ICOM) definition och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att påskynda digitaliseringen av det filmiska kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att de museer som inkluderas i museilagen samarbetar med övriga museer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta museer som en del av näringslivspolitikerna i stort och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara varje museums särart och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att statliga museer ska kunna donera föremål genom gåva även utanför det allmänna museiväsendet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ta fram en lagstiftning till skydd för det rörliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för det samiska kulturarvet över hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitaliseringen av kulturarvet kopplat till forskning och bildning ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara varje museums särart och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till upphävande av riksdagsbindningar i fråga om myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Statens museer för världskultur och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda det gemensamma kulturarvet i världen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inriktning för kulturarvspolitikerna och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om justeringar i den museilag som regeringen har föreslagit och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett faddersystem för kulturarvsföremål och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Världskulturmuseet i Göteborg och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om framtida bedömningar på museiområdet, bl.a. när det gäller bidraget till Statens försvarshistoriska museer och ansvaret för transporthistoriska museer, att denna form av bedömningar måste passera riksdagen för beslutsfattande och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anpassning till EU-rätten och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det kyrkliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändringar i kulturmiljölagen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella minoriteter och det samiska folket och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansieringen av regeringens förslag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens konsekvensanalys och anser att en ny konsekvensanalys bör genomföras och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:13 av Mathias Sundin m.fl. (L, V, MP, KD, C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att uppgradera Norrköpings skolmuseum till riksmuseum och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:14 av Mathias Sundin m.fl. (L, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat statligt ansvar för Vadstena klostermuseum och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:73 av Niclas Malmberg (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för det rörliga kulturarv som fortfarande är rörligt och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:125 av Mattias Bäckström Johansson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att etablera ett museum på Öland eller i Kalmar för regalskeppet Kronan, regalskeppet Svärdet och amiralskeppet Mars och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:166 av Cecilia Magnusson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av skyddet av det statliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:233 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att Sverige ska få ett nationellt skogsmuseum i Lycksele och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:260 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av att skapa ett museum över Raoul Wallenbergs gärning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:313 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett större statligt intresse för Uppåkra Arkeologiska Center och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:486 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att starta ett nationellt Björlingcenter i Dalarna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:518 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att hitta en långsiktig finansieringslösning för kyrkobyggnadernas förvaltande och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:607 av Bengt Eliasson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i samverkan med civilsamhället utreda en stärkt bevaranderätt för det rörliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:663 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i sin instruktion för myndigheten Statens museer för världskultur tydliggöra att säte i Göteborg innebär att myndighetschefen och ledande chefer ska arbeta från Göteborg och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:896 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer långsiktigt tryggad verksamhet för Sancta Birgitta Klostermuseum i Vadstena och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det museala arbetet med att dokumentera hbt-personers liv och historia och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1544 av Marta Obminska (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten inom ramen för Om detta må ni berätta på Forum för levande historia och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1603 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna för statligt bidrag till Sala silvergruva och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1625 av Hans Ekström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att bilda en nationell stiftelse med uppgift att lösa in och bevara viktiga kulturarv och samlingar för eftervärlden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1676 av Hans Ekström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över utvecklingsmöjligheterna för Mälsåkers slott och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1678 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer långsiktigt tryggad verksamhet för Sancta Birgitta Klostermuseum i Vadstena och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1687 av Niklas Karlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges varvsindustri är av historiskt och kulturellt intresse och förtjänar att bevaras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1843 av Elisabeth Svantesson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Nobelmuseet i Karlskoga ska betraktas som en nationell angelägenhet och därmed stöddas för fortsatt utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1853 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja det motorhistoriska kulturarvet i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1995 av Robert Hannah och Christina Örnebjär (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stötta bildandet av ett svenskt hbtq-museum och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att kostnadsfritt upplåta en byggnad på central plats i Stockholm för ett hbtq-museums dokumentations-, utställnings- och museiproduktionsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utse ett hbtq-museum till ett nationellt resurscentrum för insamling och dokumentering av hbtq-personers kulturarv och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2137 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av kostnadsansvaret vid arkeologiska utgrävningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2182 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse 2020 till ett svenskt kulturarvsår och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2193 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur tillämpningen av de lagreglerade bestämmelserna om god ortnamnsred ska kunna skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2194 av Sara-Lena Bjälkö m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör se över möjligheterna att använda sig av datorspel för att förmedla och marknadsföra svenska miljöer, svensk kultur och svenska kulturskapare och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2198 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att i samarbete med Svenska kyrkan upprätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2203 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för skydd av kyrkor som tas ur bruk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom berörda myndigheter och i samverkan med Svenska kyrkan utföra en nationell översyn av kyrkor med risk för att tas ur bruk och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en nationell handlingsplan för hur det kyrkliga kulturarvet ska säkras för framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2205 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturell planering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samordning mellan myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell översyn av lagstiftning och kommunal kompetens och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2209 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Institutet för språk och folkminnen ett uttalat uppdrag att bevara och levandegöra de finlandssvenska och estlandssvenska minoriteternas kulturarv och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2424 av Aron Emilsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma reformationsåret 2017 och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2434 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra traditionsenlig byggnation och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2461 av Roland Utbult m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med att säkra det immateriella kulturarvet påskyndas samt ges hög prioritet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2462 av Sofia Damm (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Uppåkra Arkeologiska Center är av nationellt och internationellt intresse och att regeringen därmed bör agera därefter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2480 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett centralt arkiv för sverigefinländarna kan tillskapas på bästa sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2553 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD, M, C, L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera Nobelmuseet i Karlskoga i de nationella satsningar som planeras för att vidareutveckla varumärket Alfred Nobel och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2660 av Robert Stenkvist och Mikael Jansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen för fornminnesbrott ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2770 av Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör köpa in Spiggen för att finna en bra museal placering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2837 av Runar Filper (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en statlig upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten skulle kunna se ut och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2886 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fördjupad kartläggning av skyddsvärda kyrkor kopplad till framtida kostnader och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2988 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängden kolbottnar med framtida bevarandevärde och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3100 av Cecilia Magnusson och Eva Lohman (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra proveniensforskning av de statliga samlingarna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om landets restitutionsåtaganden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av bestämmelsen om statsbidrag till arkeologiska undersökningar m.m. och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3249 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Historiska museet vid Lunds universitet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över villkoren för inskränkningar i nyttjandet av mark där det finns större forn- och kulturlämningar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till museilag

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna museiväsendet. Med det allmänna museiväsendet avses

1. statliga museer,
2. regionala museer,
3. kommunala museer, och
4. andra museer i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än hälften av antalet ledamöter är utsedda av stat, kommun eller landsting.

2 § Med ett museum avses i denna lag en institution som är öppen för allmänheten och som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld.

3 § Med museihuvudmän avses i denna lag staten, kommunerna och landstingen.

Det som sägs om museihuvudmän gäller även den som utsett mer än hälften av antalet ledamöter i ett sådant museum som avses i 1 § 4.

Ändamål

4 § Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Ansvarsfördelning

5 § Museihuvudmännen ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll.

Publik verksamhet

6 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet.

7 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar.

Kunskapsuppbyggnad

8 § Ett museum ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad, bland annat genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde.

Förvaltning av samlingar

9 § Ett museum ska aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål.

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om att de statliga museerna får överlåta föremål ur sina samlingar till andra museer inom det allmänna museiväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om förfoganden över sådana föremål i de statliga museernas samlingar som har ett begränsat kulturhistoriskt värde.

Samverkan och spridning i hela landet

11 § Museerna och museihuvudmännen ska samverka i syfte att ge alla tillgång till museernas samlade resurser, bland annat genom att ställa föremål ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

12 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att ett kommunalt museum avgiftsfritt ställer föremål ur sina samlingar till förfogande för ett museum i det allmänna museiväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

2 Förslag till ändringar i kulturmiljölagen (1988:950)

Häri genom föreskrivs i fråga om kulturmiljölagen (1988:950)¹

dels att 5 kap. 2 § ska upphävas,

dels att 2 kap. 17 § och 20 §§, 4 kap. 3, 11–13 och 18 §§ och 5 kap. 1, 10, 11 och 16 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 2 a § och 5 kap. 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

17 §²

Riksantikvarieämbetet får genom fyndfördelning överlåta statens rätt till fornfynd på museum som åtar sig att *vårda* det i framtiden på ett tillfredställande sätt.

Riksantikvarieämbetet får genom fyndfördelning överlåta statens rätt till fornfynd på ett museum som åtar sig att *förvalta* det i framtiden på ett tillfredställande sätt.

20 §³

Länsstyrelsen prövar frågor om tillstånd att använda och medföra metallsökare.

Länsstyrelsen prövar frågor om tillstånd att använda och medföra metallsökare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en ansökan om tillstånd.

4 kap.

2 a §

När en fråga om fastställelse av gränserna för en kyrkotomt uppkommer, prövas frågan av länsstyrelsen.

När ett ärende om fastställelse av gränser tas upp av någon annan än ägaren av området, ska ägaren underrättas om ärendet och ges tillfälle att yttra sig i saken. Underrättelsen ska ske genom delgivning.

¹ Lagen omtryckt 2002:620.

Senaste lydelse av lagens rubrik 2013:548.

² Senaste lydelse 2013:548.

³ Senaste lydelse 2013:548.

3 §⁴

Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

I fråga om en kyrkobyggnad krävs alltid tillstånd för rivning, flyttning eller ombyggnad av byggnaden liksom för ingrepp i eller ändring av dess exteriör och interiör med dess fasta inredning och konstnärliga utsmyckning samt för ändring av dess färgsättning.

I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler *eller* andra fasta anordningar på tomten.

I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler, andra fasta anordningar *och vegetation* på tomten *eller ändring av medveten gestaltning av vegetationen*.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen *skall* utföras *samt* den dokumentation som behövs.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen *ska* utföras *och* den dokumentation som behövs.

11 §

I vården av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av *vår kulturmiljö* beaktas. *Begravningsplatserna skall* vårdas och underhållas så att *deras* kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

I vården av en begravningsplats ska dess betydelse som en del av *kulturmiljön* beaktas. *Begravningsplatsen ska* vårdas och underhållas så att *dess* kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

12 §⁵

Begravningsplatser enligt detta kapitel är sådana områden eller utrymmen som avses i 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144).

Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader *samt* fasta anordningar *såsom* murar och portaler.

Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader, fasta anordningar *som* murar och portaler *samt vegetation*.

⁴ Senaste lydelse 1995:560.

⁵ Senaste lydelse 1990:1146.

13 §⁶

I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen.

1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,

2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad *eller* fast anordning.

2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad, fast anordning *eller vegetation, eller*

3. för att ändra medveten gestaltning av vegetationen.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen *skall* utföras *samt* den dokumentation som behövs.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen *ska* utföras *och* den dokumentation som behövs.

18 §⁷

Beslut som anges i 3, 4, 9, 10, 13 och 14 §§ samt 17 § första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut enligt detta kapitel får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

5 kap.

1 §⁸

Äldre svenska och utländska kulturföremål som kan vara av stor betydelse för det nationella kulturarvet, får inte föras ut ur landet utan särskilt tillstånd.

Kulturföremål som kan antas ha funnits i Sverige i minst 75 år och som kan vara av stor betydelse för kulturarvet, får inte föras ut ur landet utan särskilt tillstånd.

10 §⁹

Tillstånd till utförsel *skall* ges, om föremålet inte är av stor betydelse för det nationella kulturarvet.

Tillstånd till utförsel *ska* ges, om föremålet inte är av stor betydelse för kulturarvet.

10 a §

Vid bedömningen av om ett föremål är av stor betydelse för kulturarvet ska det beaktas om

⁶ Senaste lydelse 1999:304.

⁷ Senaste lydelse 1999:304.

⁸ Senaste lydelse 2000:265.

⁹ Senaste lydelse 2000:265.

föremålet

1. är unikt eller sällsynt eller är särskilt kännetecknande för sin tid och sitt kulturhistoriska sammanhang,

2. är knutet till en betydelsefull person eller händelse i svensk historia,

3. har ett betydelsefullt samband med en kulturmiljö eller är en del av en kulturhistorisk samling av stor betydelse,

4. annars har särskild betydelse för forskning, eller

5. av annan synnerlig anledning bör bevaras i landet.

11 §¹⁰

Även om ett föremål är av stor betydelse för *det nationella* kulturarvet *skall* tillstånd till utförsel ges om

1. ägaren flyttar från Sverige för att bosätta sig i ett annat land,

2. föremålet genom arv, testamente eller bodelning har förvärvats av en enskild person som är bosatt i annat land,

3. föremålet förs ut ur landet av en offentlig institution här i landet eller en institution som får bidrag av stat, kommun eller *landstingskommun* och det *skall* föras tillbaka till Sverige,

4. föremålet förs ut av en enskild person för att användas i samband med offentlig kulturverksamhet och det *skall* föras tillbaka till Sverige, eller

5. föremålet tillfälligt är i landet.

Även om ett föremål är av stor betydelse för *det nationella* kulturarvet får tillstånd till utförsel ges om föremålet förvärvats av en institution i utlandet.

Även om ett föremål är av stor betydelse för kulturarvet *ska* tillstånd till utförsel ges om

1. bosätta sig i ett annat land,

2. föremålet genom arv, testamente eller bodelning har förvärvats av en enskild person som är bosatt i *ett* annat land,

3. föremålet förs ut ur landet av en offentlig institution här i landet eller en institution som får bidrag av stat, kommun eller *landsting* och det *ska* föras tillbaka till Sverige,

4. föremålet förs ut av en enskild person för att användas i samband med offentlig kulturverksamhet och det *ska* föras tillbaka till Sverige, eller

Även om ett föremål är av stor betydelse för kulturarvet får tillstånd till utförsel ges om föremålet *har* förvärvats av en institution i utlandet.

¹⁰ Senaste lydelse 2000:265.

16 §

Även om ett kulturföremål är av stor betydelse för *det nationella* kulturarvet, får regeringen, om synnerliga skäl *föreligger*, medge att föremålet förs ut ur landet.

Även om ett kulturföremål är av stor betydelse för kulturarvet, får regeringen, om *det finns* synnerliga skäl, medge att föremålet förs ut ur landet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 17 § lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

17 §¹¹

Annan egendom än pengar som erhållits vid verkställigheten ska säljas. Kan egendomen inte säljas får den förstöras.

Egendom enligt första stycket som kan befaras komma till brottslig användning eller annars är olämplig för försäljning ska oskadliggöras av den myndighet som förvarar egendomen.

Om det finns särskilda skäl, får viss egendom överlämnas till den andra medlemsstaten i stället för att säljas enligt första stycket. Sådan egendom får, om beslutet om förverkande avser en betalningsskyldighet, överlämnas endast om den andra staten samtycker till det.

Egendom får inte i något fall överlämnas om den utgör *svenska kulturföremål som avses i 6 kap. 2 § kulturmiljölagen (1988:950).*

Egendom får inte i något fall överlämnas om den utgör *ett sådant kulturföremål för vilket en ansökan om utförseltillstånd enligt 5 kap. kulturmiljölagen (1988:950) har avslagits eller vid en prövning skulle ha avslagits.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

¹¹ Senaste lydelse 2015:851.

4 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 22 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

22 §

Vid bedömningen av en skadas betydelse enligt någon av bestämmelserna i 5–7 och 10–13 §§ ska hänsyn också tas till

1. andra beslut som avses i 5–7 och 10–13 §§,
2. beslut enligt 3 kap. 2 § *lagen* 2. beslut enligt 3 kap. 2 § *kulturmiljölagen* (1988:950) om kulturminnen m.m.,
3. beslut enligt 7 kap. 3, 5, 6, 9, 22 eller 24 § miljöbalken,
4. beslut som innebär att tillstånd enligt 7 kap. 11 § andra stycket eller 28 b–29 a §§ miljöbalken inte ges,
5. förelägganden eller förbud enligt 12 kap. 6 § fjärde stycket miljöbalken,
6. beslut som innebär att dispens inte ges i fråga om de bestämmelser som avses i 1–5,
7. beslut enligt 18 § skogsvårdslagen (1979:429), och
8. inverkan av föreskrifter som har meddelats med stöd av 30 § skogsvårdslagen.

Första stycket gäller endast i fråga om beslut och föreskrifter som har meddelats inom tio år före det senaste beslutet.

Att en talerätt eller rätt till ersättning eller inlösen med anledning av ett beslut som avses i första stycket har gått förlorad till följd av bestämmelserna i 15 kap. 4 § eller motsvarande bestämmelser i miljöbalken eller *lagen om kulturminnen m.m.* hindrar inte att hänsyn tas till beslutet.

Att en talerätt eller rätt till ersättning eller inlösen med anledning av ett beslut som avses i första stycket har gått förlorad till följd av bestämmelserna i 15 kap. 4 § eller motsvarande bestämmelser i miljöbalken eller *kulturmiljölagen* hindrar inte att hänsyn tas till beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

BILAGA 3

Utbildningsutskottets yttrande

Kulturarvspolitik

Till kulturutskottet

Kulturutskottet beslutade den 20 april 2017 att ge utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik och de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över motionerna 2016/17:3642 (V) yrkande 1 och 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkandena 7 och 8.

Utbildningsutskottet anser att kulturutskottet bör avstyrka motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1 och tillstyrka motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkandena 7 och 8.

I yttrandet finns tre avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Samverkan mellan museer och skolan

Propositionen

Kulturarv i undervisningen

I propositionen anförts att styrdokumentet för olika skolformer inom skolväsendet betonar vikten av att elever får möta kulturarvet i undervisningen. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 2011) tydliggörs t.ex. att en medvetenhet om kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in andras villkor och värderingar. Samma formulering återfinns även i läroplanen för förskolan och gymnasieskolan. I de estetiska ämnena beskrivs hur eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskaper om bilder i olika kulturer, både historiskt och i nutid, och vikten av förståelse för olika musikkulturer i skilda kulturer och epoker. I kursplanen för biologi lyfts det fram att eleverna ska få ta del av skönlitteratur, myter och konst som handlar om människan och naturen. Historieundervisningen i stort är nära knuten till kulturarvsfrågorna. Regeringen konstaterar att ett sätt att uppfylla kursplanernas mål är att låta eleverna få möta kulturellt och historiskt material genom studiebesök på museer, historiska arkiv och kulturmiljöer.

Museers skolverksamhet

Många kulturarvsinstitutioner erbjuder i varierad utsträckning programverksamhet riktad mot skolan, och många institutioner deltar i eller driver olika typer av samarbeten med skolväsendet eller organisationer inom skolans område. I styrdokumentet för de statliga museerna betonas t.ex. att de särskilt ska integrera ett barnperspektiv och bedriva pedagogisk verksamhet. Regeringen konstaterar att samverkan mellan kulturarvsinstitutioner och skolan ofta har setts som en prioriterad verksamhet, men att formerna för samarbetet dock varierat över tid. I museiutredningen (SOU 2015:89 s. 239–251) framkommer det att museerna själva, men också både vana och ovana museianvändare, lyfter samverkan med skolan och museernas pedagogiska kompetens som exempel på framtida möjligheter och utmaningar. Enligt regeringen är geografin också en utmaning eftersom många skolor inte har möjlighet att fysiskt besöka kulturarvsinstitutioner. Institutionerna måste finna sätt att samverka med och nå ut till skolor i alla delar av landet.

Satsningen Skapande skola initierades 2008 för att öka elevernas möjlighet att möta professionell konst och kultur. Numera ingår hela grundskolan, förskoleklassen och förskolan i satsningen. Olika typer av kulturverksamhet kan få stöd inom ramen för satsningen. Skapande-skola-satsningens betydelse för hur relationen mellan skolan och museerna har utvecklats utvärderades

2014 av Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik i en rapport, En omtolkad kultursatsning – Museerna och Skapande skola. Där framkommer det att museerna hör till de kulturinstitutioner som sedan Skapande skola lanserades har ökat sin andel insatser gentemot skolorna allra mest. När satsningen inleddes 2008 uppgav 29 procent av bidragsmottagarna att de samarbetat med ett museum. År 2011 var den andelen 53 procent. Studien visar att samarbetet med skolan inom ramen för Skapande skola ser väldigt olika ut på olika museer och även varierar geografiskt, där mindre museer utanför de större städerna verkar vara mer aktiva i Skapande-skola-samarbetena än museer i större städer.

Uppdrag om att samverka med skolväsendet

Regeringen bedömer i propositionen att Riksantikvarieämbetet bör få i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet samt främja ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet i alla delar av landet. Uppdraget bör genomföras i samverkan med Statens kulturråd, och ett första steg i uppdraget bör vara att göra en övergripande kartläggning med fokus på hur samarbetet mellan kulturarvsinstitutioner och skolväsendet har sett ut fram till i dag. En sådan kartläggning kan sedan ligga till grund för vägledning med goda exempel på olika typer av samarbeten och samverkansprojekt från hela landet. En del av uppdraget bör också ha ett mer framåtriktat perspektiv där man lyfter frågor kring hur samarbeten och samverkansprojekt mellan kulturarvsinstitutioner och skolväsendet kan främjas och utvecklas framöver. Här kan också enligt regeringen mer övergripande frågor lyftas, t.ex. kulturarvets betydelse för lärandet och hur elever under vägledning av en pedagog kan möta och använda kulturarvet på olika sätt i sitt lärande. Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet särskilt bör analysera hur världsarven kan tas till vara som en resurs för skolväsendet.

Målgruppen för uppdraget ska i första hand vara kulturarvsinstitutioner och kulturarvspedagoger samt skolor, lärare och andra pedagoger. Målsättningen är att resultaten från uppdraget ska kunna fungera som redskap i planering och genomförande av verksamhet när det kommer till samarbeten mellan kulturarvsinstitutioner och skolväsendet. Uppdraget bör genomföras i samverkan med Statens kulturråd samt i dialog med de utpekade målgrupperna och andra berörda. Inom ramen för uppdraget är det viktigt att säkerställa samverkan även med aktörer inom utbildningsområdet och att beakta befintliga samarbetsformer, t.ex. Skapande skola.

Digitalisering och forskning

Propositionen

I propositionen framhålls att ett delmål för forskningspolitiken under den kommande tioårsperioden är att samverkan och samhällspåverkan ska öka. Det gäller bl.a. samverkan med kulturarvsinstitutioner (prop. 2016/17:50). I

budgetpropositionen för 2017 beräknade regeringen en förstärkning av forskningen inom humaniora och samhällsvetenskap genom ökade anslag till Vetenskapsrådet. I proposition 2016/17:50 presenteras satsningen närmare, och där framhåller regeringen att genom att förstärka forskningen inom humaniora och samhällsvetenskap stärks förutsättningarna för forskare att samverka med samhällsaktörer av olika slag, inklusive museer och andra kulturinstitutioner. Vidare beräknade regeringen i budgetpropositionen för 2017 ökade anslag till Vetenskapsrådet för att stödja utvecklingen mot datadriven forskning. I beskrivningen av satsningen anges att det finns ett behov av att digitalisera material som finns vid kulturarvsinstitutionernas arkiv, samlingar och bibliotek för att främja datadriven forskning.

Forskningsbibliotek finns både vid lärosäten och vid vissa myndigheter och stiftelser. Biblioteken har det gemensamt att de på olika sätt arbetar med vetenskaplig informationsförsörjning och informationsförmedling. Sammantaget innebär utvecklingen utmaningar för att bevara kulturarvet, både när det gäller resurser för att ta hand om de äldre samlingarna och möjligheterna att bevara ett representativt urval digitala informationsresurser för framtiden. Även frågan om att digitalisera bibliotekens egna samlingar har blivit allt viktigare.

Digitalisering inom kulturarvssektorn har hittills framför allt avsett informationsdigitalisering, dvs. omvandling av information till digital form. Kulturarvsinformation är till sin karaktär forskningsinformation och är i förlängningen viktiga underlag för den samhälleliga digitaliseringen. För att det gemensamma kulturarvet ska bli angeläget för alla och för att medskapande och engagemang ska främjas, bör de statliga kulturarvsinstitutionerna i ännu högre grad än nu använda sig av digitaliseringens möjligheter. Genom teknikens hjälp kan t.ex. relationer mellan information från olika källor som separerats återskapas och en mer fullständig bild av olika sammanhang framträda. På så sätt underlättas såväl naturvetenskaplig som humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, och det öppnar för nya forskningsinriktningar som digital humaniora.

Trots tidigare stora insatser för digitalisering bedömer samordningssektariatet Digisam vid Riksarkivet att endast en mindre del av kulturarvsobjekten finns i digital form i dag. Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet bör få i uppgift att samordna och stödja arbetet med digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling inom kulturarvssektorn. Uppgiften bör utföras i bred samverkan med andra kulturarvsinstitutioner samt med universitet och högskolor.

En gemensam hantering av både lagring och det långsiktiga bevarandet kan enligt regeringen sänka kostnaderna för den enskilda institutionen genom en effektivare hantering och bidra till högre kvalitet och en ökad möjlighet för kulturarvsinformation från olika källor att bli förstälig och tillgänglig i ett bredare sammanhang. Detta kan i sin tur underlätta åtkomst till informationen för bl.a. forskare. Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2017 att Vetenskapsrådets anslag borde förstärkas för att vidareutveckla det svenska

universitetsdatanätverket Sunets¹ roll när det gäller samordnande och kostnadseffektiva it-tjänster. Regeringen anser att Riksantikvarieämbetet också bör få ett särskilt uppdrag att prioritera frågan om ett långsiktigt digitalt bevarande som en del av den nya samordningsuppgiften på digitaliseringsområdet.

Motionerna

Samverkan mellan museer och skolan

I kommittémotion 2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7 framför motionärerna att regeringen bör utreda hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Motionärerna efterfrågar en politik som tydliggör kopplingen mellan historieundervisningen i skolan och museernas arbete. Om alla elever får kunskaper om Sveriges historia och kulturarv värnas demokratin och sammanhållningen i samhället.

I kommittémotion 2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 föreslås att regeringen ska utreda om och hur ett uppdrag till skolhuvudmännen kan utformas för att stärka samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna. Motionärerna anser att det är positivt att regeringen avser att främja en sådan samverkan men påpekar att det är svårt för Riksantikvarieämbetet att på egen hand påverka detta.

Digitalisering och forskning

I kommittémotion 2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 8 uttalas att digitaliseringen av kulturarvet kopplat till forskning och bildning ska stärkas. Motionärerna menar att frågan om framtida forskning och behovet av mer bildning inte är tillräckligt uppmärksammas i propositionen. Ett område som behöver uppmärksammas är bristen på statistik inom arkivsektorn eftersom det påverkar möjligheten till forskning.

Utskottets ställningstagande

Samverkan mellan museer och skolan

Utskottet anser att kopplingen mellan historieundervisningen i skolan och museernas arbete behöver förtydligas. Att varje elev ges möjlighet att på ett relevant sätt få kunskap om svensk historia, vårt dynamiska kulturarv med dess månghundraåriga influenser från världens alla hörn, ger en förståelse för varför samhället ser ut som det gör i dag. Utskottet anser att det är viktigt att se begreppet kulturarv ur ett brett perspektiv och arbeta systematiskt med dessa frågor. Regeringen bör därför enligt utskottet utreda hur samarbetet

¹ Sunet, Swedish University Computer Network, är ett datanätverk för överföring av digital information till universitet och högskolor.

mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Enligt utskottet kan en särskild utredning i frågan bättre än regeringens aviserade uppdrag tillgodose det behov som finns att ytterligare utveckla samarbetet mellan kulturarvsmyndigheter och skolväsendet. När det gäller motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1 vill utskottet inte föregripa resultatet av en sådan särskild utredning och är därför inte berett att förespråka ett uppdrag till skolhuvudmännen. Därmed anser utskottet att kulturutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 7 och avstyrka motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1.

Digitalisering och forskning

Utskottet konstaterar att regeringen bygger vidare på arbetet för en nationell strategi för digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande av kulturarvet. Det anser utskottet vara positivt och öka möjligheterna att tillgängliggöra kulturarvet. Utskottet vill betona att frågan om digitalisering även handlar om vikten av forskning och bildning. Att forska kring vårt gemensamma kulturarv lägger långsiktigt grunden för bildning. Utskottet anser att regeringen ska stärka digitaliseringen av kulturarvet kopplat till forskning och bildning. Särskilt bör tillgången på statistik inom arkivsektorn uppmärksammas eftersom den påverkar möjligheten till forskning. Därmed anser utskottet att kulturutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 8.

Stockholm den 9 maj 2017

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Caroline Helmersson Olsson (S), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Elisabet Knutsson (MP), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvis (SD), Daniel Riazat (V), Roza Güclü Hedin (S), Maria Stockhaus (M), Ida Drougge (M), Crister Spets (SD), Fredrik Christensson (C), Magnus Oscarsson (KD) och Gustaf Lantz (S).

Avvikande meningar

1. Kulturarvspolitik (S, MP)

Lena Hallengren (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Elisabet Knutsson (MP), Gunilla Svantorp (S), Roza Güclü Hedin (S) och Gustaf Lantz (S) anför:

Vi menar att frågan om kulturarvets betydelse tydligt lyfts fram i skolans styrdokument, t.ex. i läroplaner och i kursplaner för flera ämnen. Hur dessa frågor sedan behandlas i undervisningen avgörs på lokal nivå. Ett sätt att göra det möjligt för elever att möta kulturarvet är att besöka museer, arkiv och kulturmiljöer, såväl fysiskt som digitalt. De statliga museerna har också i uppdrag i sina styrdokument att bedriva pedagogisk verksamhet, och det finns många exempel på museiverksamhet som vänder sig till skolorna. Inte minst digitala resurser har spelat en viktig roll för möjligheten för skolelever att ta del av kulturarvet, bl.a. via museerna. Vi vill också peka på att införandet av gratis entré på statliga museer har bidragit till att underlätta samverkan och till att göra de aktuella museerna tillgängliga.

Vi menar att kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet kommer att få ett ökat fokus genom uppdraget i frågan till Riksantikvarieämbetet som aviserades i propositionen. En tydligare bild av och exempel på hur samarbetet mellan kulturarvsinstitutioner och skolväsendet ser ut kan tjäna som inspiration för verksamma. Att dessutom ha ett framåtblickande perspektiv på hur kulturarvsinstitutioner och skolväsendet kan utveckla samarbetet på sikt är också värdefullt. Vi utgår ifrån att skolans aktörer på lämpligt sätt kommer att involveras i det arbete som Riksantikvarieämbetet kommer att genomföra utifrån det aviserade uppdraget.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att kulturutskottet bör avstyrka motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 7 och motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1 och tillstyrka proposition 2016/17:116 i berörda delar.

2. Kulturarvspolitik (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Det är positivt att regeringen vill främja en ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet. Riksantikvarieämbetet kan inte på egen hand skapa någon större förändring. Det behövs ett tydligt uppdrag till skolan för att öka möjligheten till bättre samverkan med museerna och kulturarvsinstitutionerna. Därför anser vi att regeringen bör utreda om ett uppdrag i detta syfte kan riktas till skolhuvudmännen och hur det kan utformas.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att kulturutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3642 (V) yrkande 1 och avstyrka 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 7 och avstyrka proposition 2016/17:116 i berörda delar.

3. Kulturarvspolitik (S, MP, V)

Lena Hallengren (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Elisabet Knutsson (MP), Gunilla Svantorp (S), Daniel Riazat (V), Roza Güclü Hedín (S) och Gustaf Lantz (S) anför:

Enligt vår mening behandlar regeringen i propositionen frågan om digitaliseringens betydelse för framtida forskning och ger också uttryck för att digitaliseringen av kulturarvet är viktigt ur ett forskningsperspektiv. Regeringen uppmärksammar vidare behovet av ytterligare utveckling på detta område.

Vi vill påminna om att riksdagen nyligen har fattat beslut om propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50). I propositionen anges att ett delmål för forskningspolitiken under den kommande tioårsperioden är att samverkan och samhällspåverkan ska öka, bl.a. samverkan med kulturarvsinstitutioner. Regeringen har aviserat förstärkning av forskningen inom humaniora och samhällsvetenskap, vilket gör det möjligt för forskare att samverka med t.ex. museer och andra kulturinstitutioner. Regeringen har också aviserat om ökade anslag till Vetenskapsrådet för att stödja utvecklingen mot datadriven forskning.

Vi är positiva till regeringens aviserade uppdrag till Riksantikvarieämbetet att samordna och stödja arbetet med digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling inom kulturarvssektorn. Eftersom myndigheten ska genomföra denna uppgift i samverkan med universitet och högskolor menar vi att frågan om forskningens behov därigenom kommer att behandlas.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att kulturutskottet bör avstyrka motion 2016/17:3643 (M, C, L, KD) yrkande 8 och tillstyrka proposition 2016/17:116 i berörda delar.